

Tēvijas Sargs

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

2015

Maijs (5)

Cena €0,85

*Pistoles
HK SFP 9*

Nebaidies pārvarēt sevi — studē NAA!

8. maijā Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija (NAA) rīkoja Atvērto durvju dienu, kurā ikviens interesents ieguva informāciju par studiju iespējām akadēmijā. Atvērto durvju dienā apmeklētāji varēja aktīvi piedalīties un kadetu vadībā darboties speciāli sagatavotos apskates laukumos. Dažādas Nacionālo bruņoto spēku (NBS) vienības demonstrēja ekipējumu un stāstīja par dienestu bruņotajos spēkos. Notika arī vienību paraugdemonstrējumi. Savukārt dienas izskaņā varēja baudīt bezmaksas pusdienas lauka virtuvē. Gan pasākuma aktivitatā dalībnieki, gan tie, kuri aktīvajā daļā piedalīties nevēlējās, varēja pārrunāt interesējošos jautājumus par studijām Nacionālajā aizsardzības akadēmijā ar studiju programmu direktoriem.

Lai gan pasākums notika darba dienā, daudzie interesenti — puīši, meitenes, viņu vecāki — bija ieradusies ne tikai no Rīgas, bet arī no citām Latvijas vietām.

Pasākumu plkst. 11 ar uzrunu atklāja akadēmijas rektors pulkvedis Egils Leščinskis. Rektors stāstīja par augstskolas vēsturi, akadēmijā esošajām studiju programmām, par pārbaudījumiem, kuri jānokārto, lai iestātos akadēmijā. Protams, lai piesaistītu potenciālos studentus, ir jāpiemini arī studiju ikdiena. Lekcijas akadēmijā ir interesantas, mēdz būt daudzi pienākumi, bet, ja ir gribēšana, tad viss izdodas. Latvijas Nacionālā aizsardzības akadēmija ir vienīgā Latvijas augstākā militārā mācību iestāde, kuras uzdevums ir sagatavot profesionāli izglītotu komandējošo un militāro speciālistu sastāvu Latvijas valsts aizsardzības nozarei, tāpēc jebkurš students ir gan karavīrs, gan kadets vienlaikus. Rektors interesentus informēja par karavīru garantijām, kuras saņem arī akadēmijā studējošie kadeti. «Šīs augstskolas beidzēji ir patiesā sabiedrības elite, patiesi Latvijas patrioti.» — tā savas runas laikā uzsvēra NAA rektors.

Lai atklāšanas brīdi padarītu iespaidīgāku, tajā uztājās saksofonu kvartets «Next Move», kas savā priekšnesumā iesaistīja arī klātesošo auditoriju. Atvērto durvju dienas atklāšana tika noslēgta ar informāciju par turpmākajām aktivitātēm. Interesentiem, kuri vēlējās aktīvi piedalīties, tika ieteikts dalīties komandās, lai veiktu dažādus pārbaudījumus pie bruņoto spēku vienību pārstāvjiem. Krājot žetonus par katru izpildīto uzdevumu, pasākuma noslēgumā komandas saņēma balvas. Viens no interesantākajiem uzdevumiem komandām šķita tieši sauszemes spēku sagatavotais pārbaudījums — komandai sadarboties, kopīgiem spēkiem 30 sekunžu laikā 75 metru attālumā bija jāizstumiņ apvidus automašīna «Humvee». Arī šaušana mērķos ar peintbola ieročiem, helikoptera Mi-17, ūdenslidēju un jūras spēku ekipējuma apskate sanākušajiem šķita gana interesanta.

Paula Bežane bija mērojuši ceļu no Lizuma, Gulbenes novada, lai kopā ar citiem piedalītos aktivitātēs. «Vēlētos nākotni saistīt ar gaisa spēkiem, bet konkrēti izvēlēta profesija vēl nav. Tāpēc vecāki ieteica stāties Nacionālajā aizsardzības akadēmijā. Nākamgad pabeigšu 12. klasi un pēc tam mācīšos šeit.» Daudzas no meitenēm ir pārliecinātas, ka iestājpārbaudījumus akadēmijā nokārtos. Vajadzēs mazliet piepūles un gribasspēka, lai to izdarītu izcili.

Atvērto durvju dienā iesaistījās arī kadeti — viņi atbildēja uz interesentu jautājumiem, palīdzēja orientēties akadēmijas teritorijā, arī paši organizēja aktivitātes.

Sauszemes spēku 4. kursa kadete Agnese Ziedīņa vadīja atklāšanas pasākumu. «Mani iestāties akadēmijā pamudināja Jaunsardzes instruktors. Laika gaitā es piedalījos dažādās sacensībās, notikumos un jau biju iemācījusies izjaukt un salikt triecienšauteni AK-4. Tas viss man iepatikās, un, kad tuvojās skolas beigšana, instruktors ieteica pamēģināt iestāties NAA. Arī ģimene un draugi iedrošināja,» — tā par savu izvēli pirms četriem gadiem pastāstīja Agnese. «Aizsardzības akadēmijā noteikti ieteiktu stāties tiem, kuriem jau ir kādas priekšzināšanas. Galvenais ir nebaidīties un darīt. Mans vēlējums: «Nebaidieties pārvarēt sevi!»»

Pasākuma noslēgumā visus dalībniekus aicināja vērot sauszemes spēku kadetu paraugdemonstrējumus, ieņemot inenadnieku nometni. Aviācijas bāzes helikoptera Mi-17 atbalsts tika izmantots «ievainoto» glābšanā, bet ar mācību municiju imitēja sprādzienus un šāvienus. Pēc paraugdemonstrējumiem tika apbalvotas tās komandas, kuras piedalījās Atvērto durvju dienas aktivitātēs. Pirmās vietas ieguvēji balvu saņēma lidojumu ar Mi-17 helikopteru, bet pārējās komandas — piemiņas balvas no Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas.

Pēc notikumiem un iespaidiem bagātās dienas apmeklētāji tika aicināti uz pusdienām lauka virtuvē, lai atgūtu spēkus un sagatavotos mājupceļam. Arī par transportu līdz Rīgas centrālajai stacijai bija padomāts — lai tiem, kuri bija mērojuši ceļu no Latvijas novadiem, būtu vieglāk nokļūt mājās.

Sagatavojusi Karolīna Bruža.

Foto — Armins Janiks.

DAILES TEĀTRIS

REJS KŪNIJS

MAIKLS KŪNIJS

Reāli smieklīga komēdija 2 cēlienos
Pirmizrāde 2015.gada 15.maijā

Lomas: Kaspars Zāle, Aldis Siliņš, Edijs Zolaks, Darta Daneviča, Inīta Dzelme, Juris Bartkevičs, Artis Robežnieks, Sarmīte Rubule, Gints Gravelis

Režisors - Dž.Bž. Džilindžers

Scenogrāfe un kostīmu māksliniece - Ilze Vītoliņa
Horeogrāfe un režisora asistente - Inga Krasovska
Gaisma mākslinieks - Igors Kapustins

Informācija pa tālr.: 67294444

Kases darba laiks: 10.00 - 19.00; S., Sv. 11.00-18.00

www.dailesteatris.lv

2

4

6

8

10

18

28

34

Latvijas ziņas	2
4. maijs — valsts otrā dzimšanas diena	4
9. maijs kā politikas instruments	5
Mācībās pilsētvidē pārbauda zemessargu un robežsargu sadarbību	6
Zemessardzes izlūkvedi pārbaudes vingrinājumā «Arona 2015»	7
Kosovas kara rūgtais mantojums	8
Ar domu par Latvijas nākotni	10
ASV tanki «Abrams» un bruņumašīnas «Bradley» Adažu poligonā veic sertifikāciju	12
Salaspils noietne un tās vēsture, 1941—1944	13
Pistoles HK SFP 9	16
Bez cīņas nav uzvaras!	22
Sports	24
Pirms 150 gadiem beidzās Pilsoņu karš ASV	27
Latviešu strēlnieku apmācība un pirmās kaujas 1915. gadā	28
Uz Pasaules jumta. Tibeta	31
Ārzemju ziņas	34
Militāro izdevumu jaunākās tendences	36

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

Iespēsts Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.
Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — **67335391**
Žurnālists **Taivo Trams** — **67335391**
Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399

Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399
Makets **Aigars Nesters** — **67335391**

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**.
7214 Elberton Avenue, Greendale,
WI 53129 USA.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Vācijā **I. Marx**.
Tālrunis 89 4530 1802,
e-pasts: iveta_marx@web.de

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsūniedz.

13. aprīlī, lai atbalstītu ASV iniciatīvu «Strong Europe» un operāciju «Atlantic Resolve», Gaisa spēku aviācijas bāzē Lielvārdē ieradās vairāk nekā 70 ASV karavīru ar sešiem helikopteriem UH-60 «Black Hawk». Viņi Latvijā piedalīsies kopīgos treniņos ar Nacionālo bruņoto spēku karavīriem un sniegs atbalstu vairākās starptautiskajās militārajās mācībās, tai skaitā «Saber Strike», kas norisināsies jūnijā Baltijas valstīs un Polijā.

Piloti, helikopteru apkalpes un tehniskā nodrošinājuma speciālisti ieradusies Latvijā no 3. kājnieku divīzijas 3. kaujas aviācijas brigādes 3. aviācijas pulka «Brawler» 4. trieciēnhelikopteru bataljona no Hanteras armijas bāzes Savanā, Džordžijā.

No Džordžijas štata Latvijā ieradusies arī 3. kājnieku divīzijas «Raider» 1. bruņotās brigādes kaujas grupas 7. kājnieku pulka «Cottonbalers» 2. bataljona karavīri, kas jau kopš marta atrodas Ādažos. Viņus atbalsta arī 173. kājnieku brigādes 91. pulka 1. eskadrona vada līmeņa vienība.

Karavīri uzturas Eiropā jau no marta sākuma, sākotnēji viņu bāzes vieta bija Vācijā, pēc tam Polijā. 4. trieciēnhelikopteru bataljons atradies Lielvārdē līdz novembra beigām, sniedzot atbalstu mācībās gan Latvijā, gan Lietuvā.

Lai uzņemtu ASV karavīrus Lielvārdē, Gaisa spēku aviācijas bāzē veikti nozīmīgi infrastruktūras sagatavošanas darbi.

Aviācijas bāzē atjaunotas dzīvojamās telpas — 20 istabās,

kurās var izmitināt līdz 110 karavīriem, veikta elektroinstalācija, ūdensvadu un grīdas seguma nomaiņa un citi remontdarbi. Tika iepirkta mēbeles un veļas mazgājamās mašīnas, kā arī labiekārtota atpūtas telpa. ASV karavīriem dzīvojamajās telpās būs pieejams arī bezvadu internets.

Ir uzsākts arī ēdnīcas atjaunošanas darbs — telpas jau ir iekārtotas, noslēgts arī līgums ar vietējo komersantu par ēdināšanu.

23. aprīlī Liepājas universitātē Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube piedalījās diskusijā par Valsts aizsardzības koncepcijas (VAK) izstrādi, lai iepazītos ar jauniešu motivāciju iesaistīties valsts aizsardzībā.

Diskusijas laikā tika apzināts jauniešu vērtējums, vai ir nepieciešamas perspektīvā kādas izmaiņas, lai jaunieši aktīvāk iesaistītos Jaunsardzē, Zemessardzē un NBS.

Aizsardzības ministrija ir uzsākusi darbu pie jaunās VAK izstrādes un organizē vairākas publiskās diskusijas, kuru mērķis ir koncepcijā ietvert sabiedrības viedokli par valsts aizsardzības jautājumiem un vienlaikus sniegt sabiedrībai plašāku ieskatu valsts aizsardzības jautājumos. Diskusiju laikā izteiktās idejas un priekšlikumi tiks izmantoti jaunās VAK redakcijas veidošanai, lai veicinātu tās izstrādes kvalitāti. Paredzēts, ka jaunā VAK tiks izstrādāta līdz šā gada rudenim.

Pēdējo divu nedēļu laikā Aizsardzības ministrija sadarbībā ar Latvijas Transatlantisko organizāciju un Debašu centru organizējusi vairākas publiskās diskusijas augstskolās — Rēzeknes augstskolā, Latvijas Lauksaimniecības universitātē Jelgavā, Vidzemes augstskolā Valmierā un Latvijas Universitātē Rīgā. Diskusiju mērķis — pārrunāt jauniešu iespējas un

motivāciju iesaistīties valsts aizsardzības nodrošināšanā. Visās diskusijās piedalījušās aizsardzības nozares amatpersonas, kā arī Jaunsardzes instruktori un Zemessardzes pārstāvji.

25. aprīlī vairāk nekā 1700 karavīru un zemessargu kopā ar ģimenēm, kā arī jaunsargi piedalījās Lielajā talkā, lai sakoptu kritušo karavīru piemiņas un atdusas vietas, kultūrvēsturiskos objektus un citas Lielajai talkai reģistrētās vietas. Talkā piedalījās arī ASV 3. kājnieku divīzijas karavīri, kuri ieradusies no Džordžijas. Viņi talkoja Carnikavā, Saulkrastos un Kalnciemā.

Aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, karavīri, zemessargi un jaunsargi jau tradicionāli talkoja Nāves salā, turpinot labiekārtot latviešu strēlnieku piemiņas vietu.

Nāves salā Pirmā pasaules kara laikā 1915. gada rudenī, Krievijas karaspēkam atkāpjoties no Kurzemes un Zemgales, atsevišķas karaspēka daļas palika Daugavas kreisajā krastā pussalas atekā. 3. Kurzemes un 2. Rīgas latviešu strēlnieku bataljons, aizstāvēt pussalu, zaudēja 167 karavīrus, tāpēc strēlnieki šo vietu nodēvēja par Nāves salu.

Lielās talkas tradīcija aizsākās pirms septiņiem gadiem par godu Latvijas valsts 90. dzimšanas dienai.

Bruņotie spēki jau vairākus gadus piedalās Lielajā talkā un, godinot kritušos biedrus, kopā ar karavīriem, zemessargiem, jaunsargiem un citiem atbalstītājiem, sakopi piemiņas vietas.

Rudenī, turpinot pirms vairākiem gadiem atjaunoto tradīciju, Nacionālie bruņotie spēki rīko Brīvības cīņu piemiņas vietu un kritušo karavīru kapu sakopšanas talku. 2009. gadā, svinot Latvijas armijas 90. gadadienu, tika atjaunota tradīcija karavīriem un zemessargiem piedalīties Brīvības cīņu vietu, Pirmā un Otrā pasaules kara piemiņas vietu un karavīru kapu sakopšanā. Šī tradīcija aizsākās 20. gadsimta 30. gados. Tad katrs Latvijas armijas pulks piedalījās sava izvietojuma tuvumā esošo cīņas vietu un kritušo karavīru piemiņas vietu sakopšanā, uzskatot to par godu un cieņas apliecinājumu. Šajās talkās aktīvi iesaistījās visa sabiedrība — skolēni, jaunieši, sabiedriskās organizācijas, pašvaldības, pilsētu un lauku iedzīvotāji.

11. maijā septiņi NATO 1. pastāvīgās jūras pretmīnu grupas (SNMCMG1) kuģi pievienojās Lietuvas udeņos notiekošajām starptautiskajām mācībām «Baltic Fortress 2015». Baltijas valstu jūras spēku mācības šogad rotācijas kārtībā vada Lietuvas Jūras spēki.

Pirms ienākšanas Lietuvas ostā Klaipēdā, NATO 1. pastāvīgās jūras pretmīnu grupas kuģi viesojās Zviedrijas ostā Gēteborgā, kā arī citās Baltijas jūras ostās. Savukārt pirms ienākšanas Baltijas jūrā SNMCMG1 kuģi kopā ar divām NATO pastāvīgajām Jūras spēku grupām piedalījās mācībās «Joint Warrior», kas no 11. līdz 24. aprīlim norisinājās pie Skotijas krastiem.

Pašreiz SNMCMG1 flagmanis ir «Elbe» klases Nīderlandes kuģis «Donau». Minu meklētāju grupu veido Beļģijas kuģis «Lobelia», Lielbritānijas — «Quorn» un Vācijas kuģis «Auerbach», kā arī Nīderlandes kuģis «Willestamd», Polijas «Mewa» un Norvēģijas «Rauma» minu meklētāji.

Mācības «Baltic Fortress 2015» sākās 6. maijā un noslēdzās 14. maijā. Mācību organizēšanu katru gadu pēc rotācijas principa nodrošina viena no trim Baltijas valstīm. Nākamgad tās organizēs Latvijas Jūras spēku flotile.

Mācībās, kurās vienības trenējas veikt uzdevumu izpildi krīzes operāciju gadījumā, piedalījās Baltijas valstu minu kuģu eskadra (BALTRON) un NATO 1. pastāvīgā jūras pretmīnu grupa, kopumā teju 20 kuģi no deviņām valstīm — no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Vācijas, Polijas, Norvēģijas, Nīderlandes, Beļģijas un Lielbritānijas.

BALTRON šo mācību laikā bija uzdots komandēt spēku grupu, kas sastāvēja no četriem Latvijas, Lietuvas un Igaunijas kuģiem. Uz tiem dažāda līmeņa štābos atradās Jūras spēku vidējā līmeņa vadības un štāba virsnieku kursa klausītāji.

Latviju šajās mācībās pārstāvēja kuģis A-53 «Virsaitis» un patruļkuģis P-09 «Rēzekne».

Lai sagatavotos «Baltic Fortress 2015», no 19. līdz 30. aprīlim Lietuvas teritoriālajos udeņos un ekskluzīvi ekonomiskajā zonā notika BALTRON mācības «SQAUXEX I-15». Mācības plānoja un vadīja BALTRON, kuras vadību gada sākumā no Igaunijas pārņēma Latvijas Jūras spēku flotile.

Mācībās piedalījās Jūras spēku flotiles kuģis A-53 «Virsaitis» un M-08 «Rūsiņš», kā arī Lietuvas Jūras spēku kuģis «Kuršis», «Skalvis» un «Žemaitis».

Mācību mērķis bija trenēt kuģu personālsastāvu jūras operāciju izpildē, kā arī veikt kuģu gatavības pārbaudi dalībai NATO 1. pastāvīgajā jūras pretmīnu grupā (SNMCMG1).

Latvijas, Igaunijas un Lietuvas minu kuģu eskadru izveidoja 1998. gada augustā, lai nodrošinātu pastāvīgas ātrās reaģēšanas spējas jūrā miera un krīzes laikā.

14. maijā Latvijas Drošības un aizsardzības industrijas federācija parakstīja saņemšanās memorandu ar «ADS Group», kas pārstāv Lielbritānijas aviācijas, aizsardzības, drošības un kosmosa uzņēmumus.

Starptautiskās drošības un aizsardzības konferences laikā Viļņā pārrunāja industrijas un aizsardzības ministriju sadarbību Baltijā. Pieredzē par dialogu ar industriju un nākotnes izaicinājumiem konferences ietvaros dalījās Nīderlandes, Vācijas, Spānijas, Lielbritānijas, Ukrainas un Gruzijas uzņēmumi un to pārstāvji. Par jaunām biznesa iespējām stāstīja NATO Komunikācijas un informācijas aģentūra (NCIA), NATO Enerģētiskās drošības izcilības centrs un Lietuvas Aizsardzības ministrija.

Latvijas Drošības un aizsardzības industrijas federācijas valdes priekšsēdētāja Elīna Egle: «Lielbritānijas drošības industrijai ir senas un spēcīgas tradīcijas. Sadarbība ar «ADS Group» sniegs iespēju federācijas biedriem un partneriem rast jaunus sadarbības partnerus un iesaistīties globālās tirdzniecības ķēdēs kopā ar spēcīgiem spēlētājiem. Pirmais praktiskais solis būs biznesa sarunu organizēšana laikā, kad Londonā notiek viena no ietekmīgākajām militārjām izstādēm pasaulē — «Starptautiskais aizsardzības un drošības aprikojums» (DSEI), 15. — 18. septembrī. Šajā izstādē ar pirmo nacionālo stendu atjaunotās Latvijas vēsturē būs pārstāvēti federācijas biedri.»

«ADS Group» starptautiskais un eksporta direktors Brīnijs Zalcmans atzīmē: «ADS Group» ir lielākā aviācijas, aizsardzības, drošības un kosmosa uzņēmumu tirdzniecības

14. maijā Ventspils novada Vārves pagasta «Čalās» atklāja trešo bruņoto spēku gaisa telpas novērošanas radiotehnisko posteni, kas uzlabos gaisa telpas drošību, ļaujot efektīvāk kontrolēt Latvijas gaisa telpas izmantošanu, paaugstinot civilo lidojumu drošību, kā arī sekmiņāk vadot glābšanas un meklēšanas darbus.

Pašākumā piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube un ASV vēstniecības vadītāja Šārona Hadsona-Dīna.

«Aizsardzības jomā mēs esam uzsākuši jauna līmeņa gaisa telpas aizsardzības spēju attīstību. Uzsāktais posms nodrošinās zemu un lēni lidojošu objektu identifikāciju un pretgaisa aizsardzības sistēmu attīstību,» uzsvēra aizsardzības ministrs R. Vējonis. «Jau tuvākajā laikā tiks panākta vienošanās, noslēgti pirmie līgumi par tehnoloģiju piegādi un apmācību.»

«Uzskatu, ka Latvijas un NATO drošību var garantēt tikai mērķtiecīga un konsekventa aizsardzības spēju attīstība — to pierāda arī šodien oficiāli noslēgtais gaisa telpas aizsardzības spēju attīstības posms,» sacīja R. Vējonis. «Esmu gandarīts, ka gaisa telpas novērošanas projekts arī budžeta samazināšanas laikā netika pārtraukts, un šodien mēs redzam rezultātu.»

Ministrs norādīja, ka radiolokators palīdzēs ne tikai identificēt citu valstu militārās lidmašīnas, bet arī sekmēs meklēšanas un glābšanas darbus, kā arī civilās aviācijas drošību. Radiolokators spēš uztvert arī tādus lidaparātus, ar kuriem var transportēt, piemēram, kontrabandas preces mūsu ekonomiskajās zonās.

Pretgaisa aizsardzības spēju attīstība ir viena no mūsu svarīgākajām prioritātēm, kas ietvers arī jaunus radiolokatorus un pretgaisa aizsardzības ieroču sistēmas.

«Ar šo trešo radiotehnisko posteni mēs noslēdzam ciklu, kas garantē mūsu gaisa telpas radionovērošanas spējas. Šis ir pēdējais trūkstošais punkts gaisa telpas novērošanā Latvijā un Baltijā, un tas ir izveidots tieši īstajā laikā, jo mēs redzam, ka Krievijas militāro lidojumu skaits pie NATO gaisa telpas robežām pēdējo gadu laikā ir ievērojami palielinājies,» sacīja Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube. Radiolokators, kas atrodas šajā postenī, spēš saredzēt lidaparātus vairāku simtu kilometru rādiusā, turklāt spēš saskatīt arī tādus lidaparātus, kas lido ar izslēgtiem raidītājiem. Tādējādi tas ir nozīmīgs ieguldījums gan militārās, gan civilās aviācijas drošībā.

ASV vēstniecības vadītāja Šārona Hadsona-Dīna norādīja, ka šis radiotehniskais postenis ir vēl viens pierādījums ciešajai sadarbībai starp ASV un Latviju. Gaisa telpas novērošanas sistēmas projektā ieguldīti 44 miljoni septiņu gadu laikā.

Lai uzlabotu Latvijas un Baltijas valstu gaisa telpas kontroli, Aizsardzības ministrijas īpašumā «Čalās» izvietots moderns trīsdimensiju mobilais stratēģiskās darbības gaisa telpas novērošanas radiolokators AN/TPS-77, aizstājot līdzšinējo tehnoloģiski novecojušo radiolokatoru Ventspils lidostas teritorijā. Radiolokatori AN/TPS-77 jau ir uzstādīti arī pārējos bruņoto spēku radiotehniskās novērošanas postenīšos.

Radiolokators atbilst augstiem moderno tehnoloģiju ražošanas un drošības standartiem. Lietošanā tas būs efektīvāks un videi draudzīgāks par līdzšinējo, kā arī nodrošinās augstākas operacionālās spējas. Radiolokators atbilst Latvijas normatīvajos aktos noteiktajām drošības prasībām, ir cilvēkiem un videi nekaitīgs. Tas neatrodas tiešā apdzīvotu vietu tuvumā un neietekmēs iedzīvotāju ikdienas gaitas.

organizācija Lielbritānijā ar vairāk nekā 900 biedriem. Organizācijas meitasuzņēmums organizē vienu no ievērojamākajām aviācijas biennālēm pasaulē, slaveno «Farnborough International Airshow». ADS ir ieinteresēta sadarboties ar Latvijas partnerorganizāciju, lai iepazīstinātu ar Lielbritānijas uzņēmumu produktiem, kas pārstāv turpat visu drošības un aizsardzības vajadzību spektru. Tas ir arī veids, kā uzsākt kopēju iniciatīvu — apbūsēji izdevīgas komerciālās partnerattiecības starp organizāciju biedriem.»

4. MAIJS — VALSTS OTRĀ DZIMŠANAS DIENA

Tieši pirms gadsimta ceturkšņa, 1990. gada 4. maijā desmitiem tūkstošu cilvēku pulcējās Rīgas centrā, pie toreizējā Augstākās padomes nama, kurā šodien atrodas Latvijas Republikas Saeima. Todien izšķīrās Latvijas liktenis: pirmo reizi pēc padomju okupācijas sākuma demokrātiskā veidā ievēlētais Latvijas parlaments lēma par mūsu valsts neatkarības deklarācijas pieņemšanu. Daudzi no ārā stāvošajiem Augstākās padomes sēdi klausījās līdz paņemtajos radio-uztvērējos, deputātu balsošanas laikā skaļi skaitot līdz par valsts neatkarību atdotās balsis.

1990. gada 4. maija Neatkarības deklarācija pielīdzināma valsts otrajai dzimšanas dienai — neapšaubāmi tas bija nozīmīgs brīdis mūsu valsts dzīvē. Šis notikums šodien vēl nav līdz galam izvērtēts, un vēl ir daudz pētāmā par Neatkarības deklarācijas pieņemšanas apstākļiem un niansēm. Daudz ko droši vien mēs tik drīzā nākotnē arī neuzzināsim...

Šajā laikā neatkarības atjaunošanas procesi un tautas atmoda Latvijā rit pilnā sparā. 1988. gada rudenī dibinātā Latvijas Tautas fronte (LTF) gatavojas savām pirmajām vēlēšanām — bija paredzēts, ka 1990. gada februārī notiks toreiz vēl Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas (LPSR) Augstākās padomes vēlēšanas. Mūsu valsts neatkarības idejas atbalstītāji nolēma, ka šīs vēlēšanas jāizmanto, lai īstenotu savu galveno mērķi, kas bija noteikts arī LTF 2. kongresā — panākt pilnīgu Latvijas neatkarību ārpus PSRS sastāva. Labākais veids, kā to panākt, būtu parlamentārais ceļš uz neatkarību.

Piedāvājam hronoloģisku ieskatu vēsturiski politiskajā situācijā, kad tapa 4. maija deklarācija (1990. gada 1. puse), un ceram, ka šo notikumu analīze būs nākotnē nozīmīga nopietnas akadēmiskas pētniecības tēma.

3. februāris — pieņemta LTF vēlēšanu platforma AP vēlēšanām. Tā noteic, ka Latvijas Augstākajai padomei jārada visi priekšnoteikumi, kas sekmētu Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošanu, un jāpieņem lēmums par Molotova — Ribentropa pakta seku likvidēšanu, kvalificējot 1940. gada LPSR pasludināšanu un iekļaušanu PSRS sastāvā par nelikumīgu.

15. februāris — LPSR Augstākās padomes deklarācija jautājumā par Latvijas valstisko neatkarību. Deklarācijā noteikts, ka Latvijas PSR jāpārveido par brīvu un neatkarīgu valsti humānā sociālisma valstī. Lai arī

vēl nepilnīgi, taču šis dokuments ir liels solis preti valsts neatkarības atjaunošanai. Tāpat šajā dienā pieņemts likums par grozījumiem LPSR konstitūcijā, ar kuru sarkanbaltsarkanais karogs, 1921. gadā apstiprinātais valsts ģerbonis un himna «Dievs, svētī Latviju» atzīti par oficiāliem valsts simboliem.

21. februāris — LPSR AP deputātu kandidātu priekšvēlēšanu kampaņas sākums.

28. februāris — Interfrontes lielākais mitings pret Latvijas neatkarību.

1. marts — LPSR AP Prezidijs apstiprina komisiju pasākumu sagatavošanai Latvijas ekonomiskās un politiskās neatkarības atjaunošanai.

11. marts — pieņemta Lietuvas AP Neatkarības deklarācija.

17. marts — LTF pirmsvēlēšanu manifestācija ar lozungu «Daugav' s abas malas mūžam nesadalās». Manifestācijā piedalās vairāk nekā pusmiljons cilvēku.

18. marts — Latvijas PSR AP vēlēšanas. Šajā vēlēšanās piedalās 81,3% no balsstiesīgajiem Latvijas iedzīvotājiem. Vēlēšanās uzvar LTF, iegūstot 134 mandātus no 201.

19. marts — Izveidota LPSR AP delegācija sarunām ar PSRS valdību par Latvijas ekonomiskās un politiskās neatkarības atgūšanu.

24. marts — parādās Neatkarības deklarācijas pirmie projekti — «minimālais» (ierobežotas neatkarības pieprasīšana) un «maksimālais» (pilnīgas neatkarības pasludināšana) variants. Šo variantu autori ir R. Apšītis, V. Birkavs, V. Eglājs, T. Jundzis, E. Levits, R. Rikards u. c.

28. marts — Neatkarības deklarācijas «minimālā» un «maksimālā» varianta pirmā izskatīšana LPSR AP LTF deputātu frakcijas sēdē, kur lielāku atbalstu gūst radikālākais variants. Aprīlī un maijā darbs turpinās tikai pie «maksimālā» varianta pilnveidošanas un uzlabošanas.

30. marts — Igaunijas PSR AP lēmums par Igaunijas valstisko statusu, kas nosaka pārejas periodu valsts pilnīgas neatkarības atjaunošanai.

6.—7. aprīlis — notiek Latvijas Komunistiskās partijas 25. kongress, kurā kompartija sašķēlas neatkarības pretiniekos un atbalstītājos.

8.—23. aprīlis — Latvijas Republikas Pilsoņu kongresa delegātu vēlēšanas. Pilsoņu kongress neatzina LPSR AP vēlēšanu rezultātus.

21. aprīlis — Vislatvijas tautas deputātu sapulce «Daugavas» stadionā Rīgā, kurā tiek pieņemts aicinājums atjaunot Latvijas valstisko neatkarību.

Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas 25. gadadienā — Nacionālo bruņoto spēku diena noritēja Jelgavā, bet nākamgad par pasākuma norises vietu izvēlēta Krāslava.

Lai noskatītos Nacionālo bruņoto spēku, Valsts robežsardzes, Valsts policijas, Jelgavas pašvaldības policijas un Jaunsardzes vienību un tehnikas parādi, kurā piedalījās teju 500 karavīru, zemessargu, robežsargu, policistu un jaunsargu, Jelgavā bija pulcējušies aptuveni trīs tūkstoši skatītāju.

Parādi komandēja 1. Zemessardzes novada komandieris pulkvedis Jānis Gailis, bet to pieņēma valsts bruņotā spēka augstākais vadonis, Valsts prezidents Andris Bērziņš, aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis un Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube.

3. maijs — LPSR AP 1. sesijas atklāšana. Par LPSR AP priekšsēdētāju tiek ievēlēts Anatolijs Gorbunovs

4. maijs — LPSR AP deklarācijas «Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu» pieņemšana. Par deklarāciju nobalsoja 138 deputāti.

Mūsu valsts neatkarības atjaunošana bija sākusies. Drīz vien LPSR Augstākā padome pārdēvējās par Latvijas Republikas Augstāko padomi. Tomēr līdz pilnīgai neatkarībai ceļš vēl bija tāls — šeit joprojām atradās okupācijas armija, un agonizējošā Padomju Savienība savas pozīcijas tik viegli neatdeva. Tomēr šis datums — 4. maijs — mūsu kalendārā paliks ierakstīts kā nozīmīga lappuse Latvijas valstiskuma vēsturē. «Atļausos izteikt domu, ka 4. maijs ir tas datums Latvijas vēsturē, ko varētu likt līdzās 18. novembrim. No Latvijas toreizējās sabiedrības tas prasīja ne mazāku uzdrīkstēšanos kā neatkarības deklarēšana Pirmā pasaules kara beigās. Latvijas vēstures kalendārā ir visai daudz sērās iekrāsotu atceres dienu, bet pavisam maz oficiāli svinamu uzvaru un liksmības dienu. Ja pašreizējā kalendārā pārsvarā ir «melnie» datumi, zaudējumu, nelaimju un kauna dienas, tad nākotnes kalendārā varētu būt vairāk prieka, lepnuma un gandarījuma dienu, kādas mūsu tauta ir pelnījusi. Pie šādām dienām neapšaubāmi pieder arī 4. maijs — Latvijas neatkarības atjaunošanas diena!» — tā savulaik rakstīja akadēmiķis profesors Jānis Stradiņš.

Sagatavojis **Juris Ciganovs**, Dr. hist.,
KLM direktora vietnieks.
Foto — Gatis Dieziņš.

9. maijs kā politikas instruments

Kāpēc vēsture nepaliek vēsturniekiem, bet tiek izmantota politikā? Kāpēc katru gadu, tuvojoties 9. maijam, Baltijas reģionā un Austrumeiropā, tai skaitā Latvijā, uzvirto dažādas politiskās kaislības un spekulācijas? Kas vispār ir 8. un 9. maijs, un kāpēc šie datumi šķel sabiedrību? Tie bija tikai daži no jautājumiem, kurus aplūkoja 7. maijā Latvijas Kara muzejā notikušajā starptautiskajā konferencē «9. maijs — vēsture, politika, propaganda?». Šo pasākumu rīkoja Latvijas Kara muzejs sadarbībā ar Latvijas Okupācijas muzeju, Austrumeiropas politikas pētījumu centru, Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūtu un Latvijas Universitātes Latvijas Vēstures institūtu. Seminārā piedalījās vēstures, tieslietu un starptautisko attiecību eksperti no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas un Ukrainas.

Otrā pasaules kara vēsture Latvijā, kā arī pārējās Baltijas valstīs ir jāaplūko no divu ļaunumu paradigmas — šajā karā mūsu valsts teritorijā saimniekoja divi no ārvalstīm uzspiesti totalitāri režīmi, un 1945. gada 9. maijs Baltijas valstīm neatnesa ilgi gaidīto atbrīvošanu, bet gan vienu okupāciju nomainīja otra, — savā priekšlasījumā uzsvēra Okupācijas muzeja Publiskās vēstures nodaļas vadītājs *Dr.hist.* Uldis Neiburgs. «Uzvarētāja mīta pastāvēšana, ļoti iespējams, stiprina Latvijas krievu identitāti, tomēr

vienlaikus tas nekādi neveicina viņu sapratni ar latviešiem un piederību Latvijas valstij,» atzīmēja U. Neiburgs. Vienojošs faktors būtu patiesa vēlme izprast, kas noticis ar viņu valsti Otrajā pasaules karā.

Savukārt Latvijas Kara muzeja vēsturnieks Valdis Kuzmins savā stāstījumā par 8. un 9. maija svinību antoloģiju uzsvēra, ka šodienas Krievijā 9. maijs jeb Uzvaras diena ir kļuvusi par kulta dienu, ar katru gadu svinības kļūst grandiozākas, un šīs valsts pilsoņiem nav tik ļoti svarīgi, kurā dienā

uzvaru pār nacistisko Vāciju atzīmē pārējā pasaulē.

Austrumeiropas politikas pētījumu centra izpilddirektors Andris Kudors uzsvēra, ka šodien Krievijā tiek īstenota «vēlamās vēstures» versija. Tas nozīmē, ka vēsture ir kļuvusi par svarīgu elementu Krievijas identitātes konstruēšanā. Atbalstīta gan tiek tikai valdošā politiskā režīma noteiktā vēstures versija, bet alternatīvo domu paudējus gaida pat krimināls sods.

Konferences laikā diskusijas dalībnieki centās atbildēt uz vairākiem būtiskiem jautājumiem, piemēram, vai ir iespējams vēsturiskais izlīgums starp mūsu valsts sabiedrības daļām, kurām ir diametrāli pretējs viedoklis par Otrā pasaules kara būtību un sekām. Šādu izlīgumu būtu iespējams panākt, ja nebūtu ļoti labi pārdomāta, labi finansēta propagandas spiediena no Krievijas Federācijas puses. Vēsturisko izlīgumu veicinātu abu totalitāro režīmu — komunistiskā un nacistiskā — nosodījums no Krievijas puses. Taču, kamēr šī valsts, noklusējot komunistiskā režīma noziegumus, to attaisno un 9. maiju svin kā uzvaru, nevis atzīmē kā piemiņas dienu, turpinot kara iznākumu rādīt kā labā pretnostatījumu ļaunajam, neskaidrojot par milzīgajiem, bezjēdzīgajiem zaudējumiem karā, un izmantot šo dienu savu ģeopolitisko mērķu sasniegšanai, nav iespējama vēsturiskā izlīguma panākšana.

Sagatavojis *Juris Ciganovs, Dr. hist.,*
LKM direktora vietnieks.
Foto — *Gatis Dieziņš.*

Mācībās pilsētvidē pārbauda zemessargu un robežsargu sadarbību

29. aprīlī Rēzeknē norisinājās Nacionālo bruņoto spēku un Valsts robežsardzes kopīgās taktiskās mācības, kurās bija iesaistīti 2. Zemessardzes novada karavīri un zemessargi un robežsargi.

Pilsētvides apstākļos tika pārbaudīta Zemessardzes un Valsts robežsardzes sadarbība reģionā, pilnveidojot aizsardzības un iekšlietu sistēmas savietojamību.

Pateicoties ilggadējai sadarbībai ar Rēzeknes novada pašvaldību, mācības notika Rēzeknes novada domes ēkā, jo viens no vingrinājuma mērķiem bija trenēt karavīru, zemessargu un robežsargu spēju veikt kopīgus uzdevumus ne tikai poligonā, bet arī pilsētvidē. Zemessardzes komandieris brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš pastāstīja, ka robežsargu uzdevums bija attīrīt ēku no «sliktajiem cilvēkiem», kas to ieņēmuši, savukārt Zemessardzes 32. kājnieku bataljona karavīri un zemessargi nodrošināja ārējo apšēdējumu. «Uzdevumu izpilde ir atkarīga no spējas strādāt kopā pēc noteiktām procedūrām, un šajā gadījumā rezultāti bija ļoti labi! Šādas operācijas jāspēj veikt katram Zemessardzes bataljonam, jo mums jāgarantē drošība visā valstī.»

Valsts robežsardzes aviācijas pārvaldes priekšnieks pulkvedis Aleksandrs Šukšins atzina sadarbību par veiksmīgu. «Taktiskās mācības ir augstākā apmācību forma, pirms tām mēs veicām arī sagatavošanās darbu. Ļoti svarīgi ir trenēt kopējo sadarbību, jo modernajā pasaulē ir ļoti daudzas jomas, kurās kopā jādarbojas aizsardzības un iekšlietu struktūrām, kā arī civilajām iestādēm.»

Pēc mācību scenārija, krīzes situācija bija izveidojusies civilā iestādē pilsētas centrā, bet, tā kā vajadzēja rīkoties ļoti ātri, tika iesaistītas spēka struktūras. Vērot mācības bija aicināti arī Rēzeknes pilsētas domes Civīlās aizsardzības komisijas pārstāvji, kā arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta un Valsts policijas pārstāvji. Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Rēzeknes iecirkņa priekšnieks Gunārs Paškevičs atzina: «Ņemot vērā mūsdienu situāciju, uzskatu, ka kopējās mācības jāriko biežāk, lai visas struktūras zinātu savus uzdevumus krīzes situācijā. Armijas un robežsardzes sadarbība bija perfekta, un nepieciešamības gadījumā arī policija ir gatava palīdzēt.»

Mācības Rēzeknē tika plānotas jau vairāk nekā gadu iepriekš. Tās bija turpinājums jau notikušajām mācībām Rīgā un citviet. Galvenie Nacionālo bruņoto spēku un Valsts robežsardzes sadarbības virzieni ir kopējas mācības, lai nodrošinātu efektīvu karavīru un robežsargu sadarbību, un robežsardzes virsnieku apmācība Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.

Sagatavojusi **virsseržante Diāna Selecka**,
2. ZSN sabiedrisko attiecību speciāliste.
Foto — Normunds Mežīņš.

Zemessardzes izlūkvadi pārbaudes vingrinājumā «Arona 2015»

25.— 26. aprīli Krustpils novada Kūku pagastā un Salas novada Salas pagastā notika Zemessardzes izlūku vadu pārbaudes vingrinājums «Arona 2015», kurā piedalījās 18 komandas no visiem Zemessardzes bataljoniem. Vingrinājuma mērķis — gatavot zemessargus dienesta pienākumu izpildei un pārbaudīt izlūkvadu fizisko un teorētisko sagatavotību.

Vingrinājuma pirmajā dienā zemessargi sacentās kaujas šaušanā, naža mešanā un snaiperu vingrinājumā. Savukārt otrajā dienā notika ekipējuma un ieroču pārbaude, maskēšanās un sakaru pārbaude. Pēc tam sekoja smagākais pārbaudījums, proti, katra komanda devās 18—22 kilometru garā maršā pretinieka kontrolētajā teritorijā. Maršs bija apgrūtināts ar dažādiem uzdevumiem, kuros tā dalībnieki pārbaudīja savas prasmes un zināšanas topogrāfijā, patrulēšanā, kā arī citos uzdevumos.

Vingrinājuma galvenais tiesnesis Zemessardzes 56. kājnieku bataljona virsnieks kapteinis Laimonis Osis paskaidro, ka vingrinājums Krustpils apkaimē tiek organizēts jau otro gadu. «Šogad Zemessardzes izlūkvadu vingrinājums tiek organizēts krietni atšķirīgāk

nekā pērn. Pirms gada nebija pārstāvju no visiem bataljoniem un komandas sastāvā bija tikai astoņi cilvēki, nevis divpadsmit kā šogad. Nebija ietvertas tādas disciplīnas kā maršs ar kaujas tehniku no savām vienībām, tāpat snaiperu sacensības. Tālākais ceļš, ko nācās mērot Kurzemes bataljonu pārstāvjiem, bija ap 700 kilometru. Var teikt, ka

vingrinājums ir izaudzis no vienkāršām sporta sacensībām un kļuvis par pilnvērtīgu izlūkvadu pārbaudes vingrinājumu.»

L. Osis stāsta, ka šogad vingrinājums tā dalībniekiem ļoti patīcis, svarīga bijusi gan fiziskā sagatavotība, gan disciplīnas, kurās bija jārada savas prasmes, — kaujas šaušana, snaiperu vingrinājums, naža mešana, mīnu lauks, sakari, kontakta laušana, ieroču salikšana.

Šogad labāko godu izpelnījušies mājinieki — Zemessardzes 56. kājnieku bataljona komanda, kura finišu sasniedza visātrāk — pēc 3 stundām un 30 minūtēm, otrajā vietā ierindojās Studentu bataljona komanda, bet trešajā — Zemessardzes 44. bataljona komanda. Vingrinājuma galvenais tiesnesis kapteinis Laimonis Osis atzīst, iespējams, rezultātu ietekmējis tas, ka Jēkabpils zemessargi labāk pārzinājuši trasi, tomēr galvenais ir tas, ka bataljona izlūkvads ir spēcīgs, ar savām tradīcijām, bet dažās vienībās tie vēl tikai veidojas.

Pasākuma noslēguma ceremonijā piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis, NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube un ZS komandieris brigādes ģenerālis Leonīds Kalniņš. Viņi vēroja arī vingrinājuma norisi un tikās ar zemessargiem.

Pārbaudes vingrinājumu organizēja Zemessardzes štābs sadarbībā ar 2. Zemessardzes novadu un Zemessardzes 56. kājnieku bataljonu.

*Sagatavojusi virsrēžante Diāna Selecka,
2. ZSN sabiedrisko attiecību speciāliste.
Autores foto.*

Kosovas kara rūgtais mantojums

1998.—1999. gada karš Kosovā atstājis bīstamu mantojumu — tās ir gan NATO gaisa kampaņas laikā nomestās klāsterbumbas (kampaņa tika sākta 1999. gada martā un ilga 78 dienas), gan Slobodana Miloševića militāro spēku un paramilitāro grupējumu izvietotās pretkājnieku sauszemes mīnas un citi sprādzienbīstami priekšmeti.

Kopš Kosovas kara sākuma līdz šodienai mīnu un nesprāgušās munīcijas dēļ miruši 116, bet ievainoti — 458 cilvēki. Lielākais upuru skaits bija tūlīt pēc kara — 1999. un 2000. gadā. Diemžēl mīnas un nesprāguši munīcija joprojām prasa cilvēku upurus — pagājušajā gadā viens cilvēks gāja bojā un trīs guva miesas bojājumus.

Serbu militārie un paramilitārie spēki pretkājnieku sauszemes mīnas izvietoja gar bijušās Dienvidslāvijas un Albānijas robežu. Tas tika darīts divu iemeslu dēļ — pirmkārt, lai novērstu ieroču un munīcijas ieviešanu Kosovā, ko Kosovas Atbrīvošanas armija izmantotu kaujās pret serbiem, un, otrkārt, lai aizkavētu etnisko albāņu došanos bēgļu gaitās uz kaimiņvalsti Albāniju (kara laikā turp bija devušies desmitiem tūkstošu Kosovas iedzīvotāju). Ieroči un munīcija tika slepus ieviesta zirgu pajūgos vai tāpat — uz muguras, izmantojot nomaļas mežu takas un grūti pieejamas kalnu pārejas. Minēta tika arī Kosovas un bijušās Dienvidslāvijas republikas Maķedonijas robeža, jo arī uz šo kaimiņvalsti plūda bēgļu tūkstoši. Pēc kara mīnu lauku kartes Kosovas institūcijām nodeva tikai serbu militārie spēki, paramilitārās vienības neuzskatīja to par vajadzīgu.

Karam beidzoties (1999. gada jūnijā), bija zināmas 4520 vietas, kurās atradās mīnas un sprādzienbīstami priekšmeti.

1999. gada 17. jūnijā, nedēļu pēc Kumanovas vienošanās parakstīšanas starp Starptautiskajiem drošības spēkiem (KFOR) un Dienvidslāvijas valdību, tādējādi noslēdzot Kosovas karu, tika izveidots Mīnu darbības koordinācijas centrs, kura uzdevums bija koordinēt un uzraudzīt visas ar atmiņēšanu saistītās operācijas un pasākumus Kosovā. Pēc Mīnu darbības koordinācijas centra slēgšanas nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas operācijas savā pārziņā pārņēma Apvienoto Nāciju misija Kosovā (UNMIK), bet 2010. gadā — Kosovas Drošības spēku ministrija, kuras paspārnē atrodas Mīnu darbības centrs.

Ahmets Sallova, Mīnu darbības centra direktors, stāsta, ka viņa vadītais centrs ar tā pieciem darbiniekiem koordinē un uzrauga visus Kosovas Drošības spēku un starptautisko nevalstisko organizāciju īstenotos nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas pasākumus, kas tiek strikti īstenoti saskaņā ar Mīnu darbības centra apstiprinātajām standarta operāciju procedūrām. Mīnu darbības centrs cieši sadarbojas gan ar Kosovas policiju, gan KFOR.

Lai gan kopš 1999. gada jūnija īstenotās nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas operācijas ir būtiski samazinājušas to oficiāli reģistrēto vietu skaitu, kur atrodamas mīnas un citi sprādzienbīstami priekšmeti, to skaits joprojām ir liels — 77 vietas ir mīnu apdraudētas, bet 51 vieta ir piesārņota ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem.

Aktīvākā atmiņēšana notika uzreiz pēc kara — laikā no 1999. līdz 2001. gadam.

Kopš 1999. gada jūnija līdz 2014. gada nogalei ir attīrīti 49 028 999 kvadrātmetri zemes un atrastas un neitralizētas 87 162 mīnas un citi sprādzienbīstami priekšmeti.

Šobrīd nesprāgušās munīcijas neitralizēšanu valsti veic Kosovas policija, Kosovas Drošības spēki un KFOR. NATO miera uzturēšanas spēki to galvenokārt dara serbu apdzīvotajos separātiski noskaņotajos ziemeļos, kas neatzīst Kosovas Republikas institūcijas.

Kosovas Drošības spēku Atmiņēšanas rotā dien 100 speciālisti. Tajā ir trīs vadi un Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas ātrās reaģēšanas vads, kas atrodas nepārtrauktā

Kosovas Drošības spēku NMN speciālists atmiņēšanas operācijas laikā.

diennakts dežūrā. Daudzi Atmīnēšanas rotas karavīri šo darbu dara kopš kara beigām, un viņus ir apmācījuši gan ASV, gan Lielbritānijas, gan citu valstu nesprāgušās municijas un neitralizēšanas speciālisti.

Atmīnēšanas rota tagad neitralizē konvencionālos sprādzienbīstamos priekšmetus, savukārt improvizētie sprādzienbīstamie priekšmeti ir Kosovas policijas un KFOR pārziņā. Ir plānots, ka šogad ASV nesprāgušās municijas neitralizēšanas speciālisti apmācīs Kosovas Drošības spēkus, kā identificēt un neitralizēt improvizētos sprādzienbīstamos priekšmetus, lai nākotnē viņi šo uzdevumu varētu veikt kopā ar Kosovas policiju. ASV ir arī apsolījušas nodrošināt Atmīnēšanas rotu ar tai nepieciešamo tehnisko aprīkojumu šā uzdevuma izpildei.

Kosovas Drošības spēku Atmīnēšanas rotā dien arī viena sieviete — kaprāle Nita Vula, kas ir profesionāla medicīnas māsa. «Darbs ir grūts un riskants, taču iespēju valkāt Kosovas Drošības spēku formas tērpu un kalpot savai valstij uzskatu par īpašu privilēģiju,» saka Nita Vula, piebilstot, ka viņas darbs vistiešākajā veidā ir saistīts ar cilvēku dzīvību glābšanu.

Sākoties pavasarim, Kosovā, tāpat kā Latvijā, nesprāgušās municijas neitralizēšanas speciālistiem ir darba pilnas rokas. «Iedzīvotāji ir informēti un zina, kā rīkoties sprādzienbīstama priekšmeta atrašanas gadījumā,» skaidro Ahmets Sallova.

Katru gadu ziemas periodā Atmīnēšanas rotas speciālisti dodas uz skolām, lai stāstītu skolēniem par joprojām pastāvošajiem mīnu draudiem un to, kas jādara,

Kosovas Drošības spēku Atmīnēšanas rotas speciālisti stāsta skolēniem, kā rīkoties, atrodot sprādzienbīstamu priekšmetu.

atrodot sprādzienbīstamu priekšmetu. Skolas tiek izraudzītas, priekšroku dodot tām, kas atrodas ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem piesārņoto vietu tuvumā.

Nesprāgušās municijas neitralizēšanas operācijas Kosovā kopš kara beigām veic arī vairākas Mīnu darbības centra akreditētas starptautiskās organizācijas.

«HALO Trust», vecākā un lielākā nesprāgušās municijas neitralizēšanas organizācija pasaulē, Kosovā darbojas kopš 1999. gada. Šajā laikā tā no mīnām un citiem sprādzienbīstamiem priekšmetiem ir attīrījusi vairākus tūkstošus hektāru zemes. Viena no «HALO Trust» darbības vietām ir bijis neliels un nomaļais Krivenika ciems Kosovas dienvidaustrumos ar tā 300 iedzīvotājiem. Kara laikā liela daļa ciema iedzīvotāju bija devušies bēgļu gaitās uz bijušās Dienvidslāvijas republiku Maķedoniju. Kad pēc kara cilvēki atgriezās ciemā, viņus sagaidīja nopostītas mājas un mīnu lauki. 2008. gada pavasarī «HALO Trust» sāka atmīnēšanas darbus ciemā, kas ilga līdz 2013. gada nogalei.

Šogad divarpus mēnešus Kosovā strādās divas sprādzienbīstamu priekšmetu identifikēšanas vienības ar dienesta suņiem no Bosnijas un Hercegovinas. Arī 1939. gadā dibinātā organizācija «Norwegian People's Aid» šogad un nākamgad palīdzēs identificēt un pēc tam attīrīt ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem piesārņotās vietas.

Par kara sekām līdz pat 2013. gada vasarai varēja pārliecināties arī ikviens Prištinas lielākā parka — Germijas — apmeklētājs. 1999. gadā NATO gaisa kampaņas laikā parkā esošās ēkas, kurās tobrīd bija izvietota serbu policija, tika sabombardētas, un 2013. gadā gan tajās, gan to apkārtnē joprojām bija atrodamie sprādzienbīstami priekšmeti. Par to esamību parka apmeklētājus

brīdināja ap sabombardētajām ēkām izvietotās norādes. Germijas parks ir galvaspilsētas iedzīvotāju un viesu iecienītākā pastaigu vieta, īpaši nedēļas nogalēs, kad meža takas, rotaļu laukumi un kafejnīcas ir gan vietējo iedzīvotāju, gan Prištinā esošo daudzo starptautisko un nevalstisko organizāciju darbinieku pilnas. Tāpēc ikviens bija pateicīgs Kosovas Drošības spēkiem, kuri sadarbībā ar Zviedrijas Bruņoto spēku nesprāgušās municijas neitralizēšanas speciālistiem un Zviedrijas sarūpētajiem tūlī vadāmajiem ekskavatoriem veica parka attīrīšanu. Tās laikā tika atrastas un neitralizētas 38 klāsterbumbas un trīs rokas granātas.

«Lai Kosova būtu pilnībā attīrīta no mīnām un sprādzienbīstamiem priekšmetiem, ir nepieciešami vēl vismaz 10 gadi,» atzīst Ahmets Sallova.

2013. gada novembrī Kosovas Drošības spēku Atmīnēšanas rota Čirezā ciemā atrada 2,35 m garu «Rocket motor».

Sagatavojuši Vineta Kleine, NATO Padomdevēju grupas Kosovā sabiedrisko attiecību padomniece.

Foto — V. Kleine un no Kosovas Drošības spēku ministrijas Sabiedrisko attiecību departamenta arhīva.

Ar domu par Latvijas nākotni

Edīte Sondoviča

Foto — no LR Valsts kancelejas arhīva.

1990. gada pavasarī pie Baltijas jūras gaisā virmoja brīvības alku pilni sapņi. Lietuvieši pirmie 11. martā paziņoja savu drosmīgo lēmumu par Lietuvas valsts atjaunošanu. Tas ļoti sadusmoja *perestroikas* (pārbūves) tēvu Mihailu Gorbačovu. Arī igauņi drīz vien sekoja lietuviešu paraugam. Latvijā Augstākās padomes vēlēšanās bija uzvarējusi Tautas fronte. Tuvojās pirmās sesijas diena — 4. maijs. Bija izstrādāta deklarācija, izmantojot arī kaimiņu pieredzi, par valstiskās neatkarības atjaunošanu. 3. maijā, lai latviešus uzmundrinātu, ieradās Vītauts Landsberģis, viens no Lietuvas aktīvākajiem atmodas līderiem. Todien, kas vien varēja, devās uz Doma laukumu, uz Augstāko padomi, lai atbalstītu tautas ievēlētos deputātus. Arī interfrontes atbalstītāji nesnauda, viņus atbalstīja okupācijas armijas virsnieki. Bruņojušies ar plakātiem par vienotu un nedalāmu PSRS, viņi bija nostājušies gar Sv. Jēkaba katedrāli, iepretī parlamenta ēkai. Cilvēki jūsmīgi sagaidīja Lietuvas sūtni Landsberģi un AP priekšsēdētāju Anatoliju Gorbunovu. «Brīvību Baltijai! Brīvību Latvijai!» skanēja pāri saules pielietajai

Premjere Laimdota Straujuma kopā ar bijušajiem Augstākās padomes deputātiem, kuri balsoja par deklarāciju. No kreisās: Jānis Dinevičs, Valentina Zeile un Alberts Bels.

vecpilsētai. 4. maija pēcpusdienā, kad notika vēsturiskais balsojums, ļaužu un ziedu pilns bija viss laukums. Visi kopā skaitījām dārgos «par». Būt klāt — sajūta, ko nav spējuši kļiedēt 25 gadi. Tauta prasīja brīvību, skaļi gaviļēja par katru pozitīvo balsojumu. Interfronte arī gaidīja, jo zināja, ka LTF frakcijai trūkst dažu balsu. Un tad tas

notika — 138 deputāti bija nobalsojuši par, un deklarācija bija pieņemta! Neaprakstāmās gavilēs tauta sagaidīja savus varoņus. Jā — varoņus! Neviens taču nebija atcēlis PSRS konstitūciju, arī briesmīgo 58. pantu, kas paredzēja bargus sodus par dzimtenes nodevību. 138 deputāti riskēja ar visu savā dzīvē. Vēlāk viņi atcerējās, ka

4. maija deklarācijas atcerei veltītā sarīkojumā Ministru kabinetā 2015. gada 29. aprīlī.

nebija iedomājušies, kas varētu notikt pēc 4. maija sēdes, ja uzvarētu interfrontieši. Tautas uzticība bija svarīgāka par visu.

Personīgi no toreizējiem AP deputātiem pazinu Itu Kozakeviču. 1989. gada 1. septembrī no Strēlnieku muzeja ar Itas poliski teiktajiem vārdiem «Par jūsu un mūsu brīvību!» un pirmo poļu bērnu klasi devāmies uz 3. vidusskolu, kas deva mājvietu topošajai poļu skolai. Ar televīzijas redaktori Brigitu Zeltkalni veidojām ne vienu vien sižetu par latviešu strēlniekiem. Brigita nebaidījās un piedalījās 1987. gada janvārī Valgundē un Ložmetējkalnā Ziemassvētku kauju atceres 70. gadskārtas pasākumos. «Panorāmas» skatītāji visā Latvijā uzzināja par Ziemassvētku kaujām, ko tolaik pieminēt bija aizliegts. Pēc tam muzeja darbinieki dabūja attiecīgajām iestādēm skaidrot, kāpēc saliktas nepareizu krāsu sveces, proti, sarkanbaltsarkanās. Bet 1989. gada 6. janvārī «Panorāmas» skatītāji bija liecinieki sveču tērcēm Brāļu kapos. Strēlnieku muzejs toreiz atjaunoja Ziemassvētku kauju piemiņas brīdi, ko līdz 1940. gada 6. janvārim organizēja Veco latviešu strēlnieku biedrība. Atbalstu saņēmām no Imanta Daudiša, toreizējā Rīgas pilsētas partijas (LKP) komitejas nodaļas vadītāja.

Par deklarāciju balsoja arī Tālavs Jundzis, bijušais kolēģis no Revolūcijas muzeja, talantīgs jurists. Viņa prasmes 1991. gada rudenī novērtēja valdība un uzticēja vadīt LR Aizsardzības ministriju. No 1992. gada janvāra man bija gods strādāt T. Jundža vadībā. Ministrs zināja, cik svarīgs ir darbs ar sabiedrību, un tika izveidota Kultūras nodaļa. Tapa pirmie sarīkojumi ministrijas darbiniekiem, tad karavīriem. Izstādes par Latvijas vēsturi, gleznu izstādes, koncerti. Īpašu uzmanību T. Jundzis veltīja darbam ar masu medijiem. Preses konferences, žurnālistu un politiķu apmeklējumi topošajās armijas daļās. Kultūras darbā saņēmām nenovērtējamu atbalstu no kultūras cilvēkiem, sākot ar īsteno Latvijas patriotu latviešu strēlnieku Ēvaldu Valteru, karu pieredzējušo Dailes teātra aktieri Hariju Liepiņu un daudziem citiem. Visas ieceres realizējām ar tiešu ministra atbalstu.

Tas bija neliels atskats uz notikumiem deviņdesmito gadu sākumā, kas atausa atmiņā, šogad 29. aprīlī atrodoties LR Ministru kabineta sēžu zālē, kur Maija Lāce, Valsts kancelejas konsultante, organizēja sarīkojumu ar Raiņa aicinājumu «Klusi rokas uzliekat brīvās Latvies karogam». Telpu, kur ikdienā norit valdības darbs, torīt piepildīja jaunieši no visas Latvijas. Viņi bija piedalījušies Valsts kancelejas organizētajā video konkursā «Mūsu 4. maija deklarācija», ar savu redzējumu pauzot

domas par Latviju. Uzvarētāju gods tika Daugavpils 10. vidusskolas 9.a klases komandai (5.—9. klašu grupā) un Jelgavas 4. vidusskolas 10.a klases komandai (10.—12. klašu grupā). Balvā jaunieši saņēma iespēju apmeklēt meistarklasi audiovizuālajā medijā mākslā augstskolā RISEBA. Abu komandu video 4. maijā demonstrēja arī uz lielā ekrāna pie Brīvības pieminekļa.

Kārtējo izstādi pēc Valsts kancelejas lūguma bija sagatavojis Latvijas Nacionālais vēstures muzejs. Direktora vietniece Irina Zeibārte, atklājot izstādi «Baltijas brīvības ceļš», ļāvas emocionālam redzējumam par brīvību, ceļu un trim Baltijas valstīm. Latvijas Valsts arhīva darbinieki iepazīstināja ar vēsturiskajām liecībām par notikumiem pirms 25 gadiem. Savukārt 4. maija vēsturiskā

vēsturnieki, augstskolu pasniedzēji. Arī Aizsardzības ministrija iesaistās un atbalsta šīs aktivitātes. Valsts kancelejas organizētos pasākumus labprāt apmeklē mazākumtautību skolu audzēkņi — pēc manas pārliecības, tā ir labākā savstarpējās cieņas un sapratnes skola. Redzēto un dzirdēto jaunieši pastāsta vecākiem un skolas biedriem. Tā ir informācija, ko intelligenti, bez patosa, bet zinātniski pamatotu saņem ikviens bērns, kam to iepriekš nav nodrošinājusī ģimene un nereti arī skola ne.

Par tradīciju kļuvuši arī Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra kopā ar viceadmirāļa G. A. Zeibota vadīto Ģenerāļu klubu un pašvaldību atbalstu organizētie Cēsu skolnieku rotas karoga svētki desmit Ziemeļvidzemes skolās. Savukārt šoruden pirms

balsojuma dalībnieki — bijušie Augstākās padomes deputāti Valentīna Zeile, ekonomikas doktore, Jānis Dinevičs, viens no Latvijas Tautas frontes dibinātājiem, un latviešu prozaikis Alberts Bels, kas 1988. gada 11. novembrī kopā ar Ēvaldu Valteru pacēla Latvijas karogu Svētā Gara tornī, 1991. gada barikāžu aktīvs dalībnieks, dalījās atmiņās par pārdzīvoto pirms gadsimta ceturksnā. «Todien nebija pat laika domāt par bailēm, kas būs, ja... Mēs tiešām bijām tādā kā eiforijā,» atzina V. Zeile. Otrreiz tādas iespējas nebūs — to toreiz saprata visi, kuriem dārga bija Latvija.

Rakstnieks A. Bels atzinīgi novērtēja jauniešu veidotos video par Latviju un aicināja valdību izveidot video sakarus ar aizbraukušajiem tautiešiem, lai informētu viņus par notikumiem dzimtenē. Tas palīdzētu saprast, ka nav lieliskākas zemes par pērli pie Baltijas jūras. Klausoties runātājos, vēroju 21. gadsimta jauno paaudzi un priecājos, cik aktīvi viņi piedalās notiekošajā.

Jau vairākus gadus Valsts kanceleja iepazīstina sabiedrību, īpaši jaunatni, ar valsts vēsturi, tās ievērojamākajiem politiķiem — ministru prezidentiem. Sarunās piedalās

Lāčplēša dienas piekto reizi notiks tematisks pasākums «Latviešu karavīrs laikmetu griežos», kas arī ir minēto organizatoru sirds darbs. Divās dienās jaunsargi, skauti, gaidas, vanadzēni un mazpulcēni, pārstāvēt savas skolas, tiek ar dažādu paaudžu karavīriem, piedalās romantiskos nakts pārgājienos, priecājas par brašajiem armijas orķestra mūziķiem un viņu sniegto koncertu. Trikāta, Skrunda, Jēkabpils, Balvi, bet šogad Daugavpils pašvaldība un jaunieši uzņems ciemiņus no visas valsts. Šo pasākumu atbalsta arī Valsts robežsardze, kas iepazīstina dalībniekus ar robežsargu pienākumiem.

Viss minētais veltīts vienam mērķim — lai 1990. gada 4. maija deklarācija par valstiskās neatkarības atjaunošanu būtu atskaites punkts tiem, kuriem šodien uzticēta valsts pārvalde, un tiem, kuri turpinās savas valsts pilnveidošanu tautas labā. Šodienai ļoti atbilstoši skan dzejnieka Ojāra Vācieša vārdi, ko viņš uzrakstīja jau 1976. gadā: «Aiz mums bija / tikai viena. / Ap mums tagad / tikai viena. / Un mums priekšā / tikai viena. / Latvija. / (..) Esiet viens, / un būsiat daudzi / Latvijā.» **IS**

ASV tanki «Abrams» un bruņumašīnas «Bradley» Ādažu poligonā veic sertifikāciju

No 30. aprīļa līdz 9. maijam Ādažu poligonā norisinājās sertifikācijas vingrinājums, kurā piedalījās vairāk nekā 70 karavīru no ASV 3. kājnieku divīzijas ar tankiem «Abrams» un bruņumašīnām «Bradley». Vingrinājuma laikā tika pārbaudītas ne tikai karavīru šaušanas prasmes, bet arī apgādes un nodrošinājuma iemaņas.

Vingrinājuma uzdevums bija izvērtēt apkalpes spēju sašaut stacionārus un kustīgus mērķus gan no aizsardzības, gan uzbrukuma pozīcijām, izmantojot tankā vai bruņumašīnā esošās ieroču sistēmas. Vingrinājums tika veikts gan dienas, gan nakts laikā. Tanki šāva mērķos, kas atradās dažādos attālumos, pat 2,4 kilometrus tālu.

«Katra apkalpe saņēma novērtējumu, kurā bija izvērtēts, cik strukturēti un efektīvi apkalpes locekļi veikuši komunikāciju, cik precīzi sašāvuši mērķus, kā pārvietojušies no viena mērķa pie nākamā,» stāsta kapteinis Džonatans Punio, rotas komandieris. «Apkalpēm bija sarežģīti uzdevumi, vienlaikus bija jāšauj pat vairākos mērķos, un tas nozīmē, ka lādētājam ir jāstrādā ļoti ātri, piemēram, sešu sekunžu laikā jāpārlādē ierocis.»

Tanku un bruņumašīnu apkalpes sertifikācijas vingrinājums norisinājās sešās fāzēs, un tieši sestā bija sertifikācijas diena.

Pirmā fāze notiek, trenējot sadarbību tankā vai bruņumašīnā, lai katrs apkalpes loceklis — komandieris, artilērists, lādētājs un

vadītājs — saprastu visas pozīcijas un uzdevumus, kas katrā pozīcijā jāveic. Tas nepieciešams, lai gadījumā, ja kāds no apkalpes nevarētu pildīt savus tiešos pienākumus, piemēram, traumas dēļ, citi varētu tos pārņemt. Pēc tam ir darbība simulatorā, kurā tiek pārbaudīts, vai tiek dotas pareizās komandas.

Otrā fāze norisinās poligonā, kur notiek šaušana bez kaujas munīcijas, tanks un bruņumašīna pārvietojas pa tām pašām trajektorijām, kur sertifikācijā. Trešajā un ceturtajā fāzē tiek testēta kaujas šaušana ar ložmetēju un lielgabalu, piektajā fāzē tiek izspēlēti dažādi scenāriji, dažādi mērķi, kuros ir jātrāpa, šaujot ar attiecīgi izvēlētu ieroču sistēmu.

Sestajā fāzē notiek sertifikācija, kurā tiek kvalificētas apkalpes, ņemot vērā mērķu sašaušanu, precīzu un laicīgu komandu došanu, precizitāti un vispārējo efektivitāti.

Karavīri atzina, ka šis ir labs treniņš, jo Ādažu poligons ir jauna, atšķirīga vide, kāda nav satopama Džordžijā, — vairāk mežu, smagākas smiltis.

«Mēs pie šādas vides neesam vēl pieraduši, bet trenējamies, un katru dienu uzlabojam savas prasmes. Mēs neesam pieraduši šaut mērķos, kas atrodas paugurainā, smilšu kalniem un mežiem pilnā vidē,» pastāstīja Džozefs Viljamss, artilērists no pirmā tanka, kas 7. maijā veica kvalifikāciju 5. fāzē sertifikācijas vingrinājumā. Viņš pavēstīja, ka tika sašauti visi mērķi, arī sarežģītākie, kur bija vienlaikus jāšauj ar trim dažādām ieroču sistēmām.

«Vingrinājums bija liels izaicinājums visiem smagās bruņutehnikas rotas «Cold Steel» karavīriem, bet rezultātā tika sertificētas visas tanku «Abrams» un bruņumašīnu «Bradley» apkalpes. Visa rota izpildīja uzdevumus ar augstiem rādītājiem, un tagad karavīri ir sertificēti veikt rotas līmeņa šaušanas uzdevumus,» uzsver kapteinis Džonatans Punio.

Sertifikācija notiek ik pēc sešiem mēnešiem. Tā kā Džordžijā izvietotie karavīri atrodas dienestā Latvijā, viņu sertifikācija norisinājās Ādažu poligonā.

Vairāk nekā 140 karavīru no 3. kājnieku divīzijas «Raider» 1. bruņotās brigādes kaujas grupas 7. kājnieku pulka «Cottonbalers» 2. bataljona ieradās Ādažu bāzē marta beigās, lai operācijas «Atlantic Resolve» ietvaros turpmākos trīs mēnešus trenētos kopā ar Nacionālo bruņoto spēku karavīriem.

Sagatavoja **Daina Ozoliņa**,
AM Preses nodaļas vecākā referente.
Foto — Toms Šics.

Salaspils nometne un tās vēsture, 1941—1944

Uldis Neiburgs,

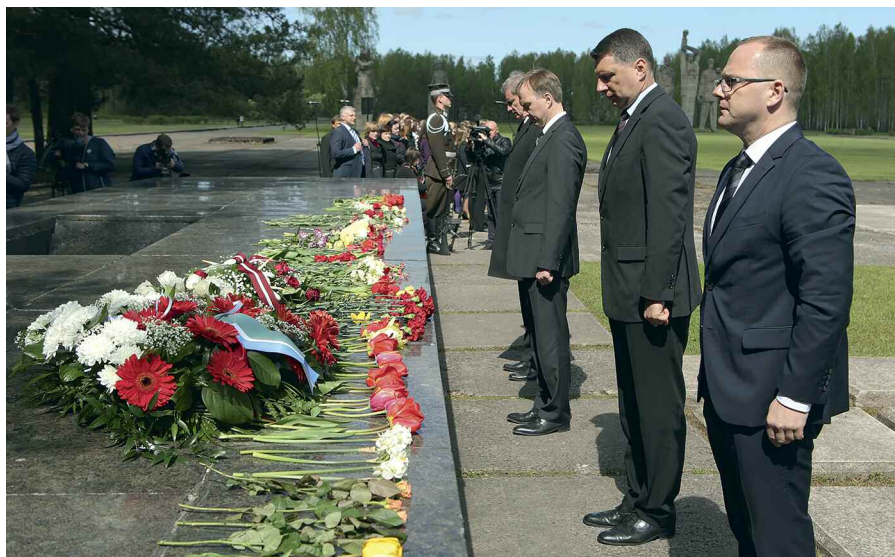
Dr. hist., Latvijas Okupācijas muzeja pētnieks.

Foto — no Latvijas Okupācijas muzeja krājuma, Gatis Dieziņš un autora foto.

Sagaidot nacionālsociālistiskās Vācijas sagrāves 70. gadadienu un godinot Otrā pasaules kara upuru piemiņu, šā gada 8. maijā Salaspils memoriālā norisinājās svinīgs atceres brīdis ar Latvijas Republikas Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas, Salaspils novada domes priekšsēdētāja Raimonda Čudara un citu valsts amatpersonu un ārzemju diplomātu piedalīšanos. 1967. gadā atklātais Salaspils memoriāls, kas savus apmeklētājus sagaida ar iespaidīgu akmens sienu un uzrakstu «Aiz šiem vārtiem vaid zeme», ir uzcelts vietā, kur atradās Salaspils koncentrācijas nometne. Tās oficiālais nosaukums bija Paplašinātais policijas cietums un darba audzināšanas nometne (*Erweitertes Polizei-gefängnis und Arbeitserziehungslager*), kur kara gados notika cilvēku brīvības atņemšana, fiziska un garīga pazemošana, vardarbība, piespiedu nodarbinātība, kā arī slepkavošana.

Ieslodzītie Salaspils nometnē

Salaspils nometnes būvniecību uzsāka 1941. gada oktobrī, kad tās celtniecībā iesaistīja vietējos būvamatniekus, kā arī padomju karagūstekņus un ieslodzītos no Rīgas Centrālcietuma. Sākot ar decembri, nometnes galvenais darbaspēks bija ap

1500—1800 no Vācijas, Austrijas un Čehoslovākijas deportētie ebreji. No 1942. gada maija Salaspils sāka darboties kā paplašināts policijas cietums ar tam pievienotu darba audzināšanas nometni. Tās pastāvēšanas laikā nometnē nonāca ap 1000—2000 darba kavētāju, kuri bija sodīti ar ieslodzījumu ne ilgāku par 56 dienām. Paplašinātajā policijas cietumā nonākušo lielā daļa bija politieslodzītie, kas tur atradās drošības ieslodzījumā (*Schutzhaft*) līdz kara beigām, un viņu ātrā atbrīvošana notika tikai atsevišķos gadījumos. Liela daļa no viņiem bija apcietināti par sadarbību ar padomju okupācijas režīmu 1940.—1941. gadā. Politieslodzīto vidū bija arī vairāk nekā 100 latviešu un arī poļu nacionālās pretošanās kustības dalībnieku, t.sk. Latvijas Centrālās padomes locekļi

Konstantīns Čakste, Bruno Kalniņš, Ludvigs Sēja un citi. Visu politieslodzīto kopskaitis nometnes pastāvēšanas laikā varēja sasniegt 5000—6000 cilvēku.

1943. gada februārī—aprīlī Salaspilī nonāca vismaz 4500 cilvēku no Baltkrievijas, kuri bija arestēti pretpartizānu apkarošanas akcijas «Ziemas burvība» (*Winterzauber*) laikā. 1943. gada augustā—septembrī uz Salaspili atveda 3284 personas, kas bija apcietinātas piespiedu darbaspēka akcijas «Vasaras ceļojums» (*Sommerreise*) laikā Latgalē. Abās šajās akcijās uz Salaspili atvestos darbaspējīgos vīriešus un sievietes nosūtīja darbos uz Vāciju. Vismaz 2741 bērnu nodeva lauksaimniekiem Rīgas novada pagastos un aizbildņu ģimenēm. Daļa bērnu nonāca Rīgas Svētās Trijādības-Sergija sieviešu klosterī, kā arī tika nosūtīti uz bērnamiem Bulduros un Saulkrastos. 1942. un 1943. gada mijā Salaspilī izveidoja «speciālu nodaļu igauniem, latviešiem un lietuviešiem, kurus bija notiesājušas SS un policijas tiesas» (*besondere Abteilung für SS und polizeigerichtlich verurteilte Esten, Letten und Litauer*), un, sākot ar 1943. gada pavasari, nometnē sodu izcieta baltiešu un arī citu tautību policijas bataljonu un leģionu karavīri, kuri bija notiesāti par dažādiem pārkāpumiem uz laiku, ilgāku par trim mēnešiem. Īslaicīgi Salaspilī atradās lietuviešu ģenerālis Pāvils Plehavičs ar sava štāba virsniekiem, kopskaitā ap 50 cilvēku. 1944. gada vasarā un rudenī ap 2000 no Salaspili ieslodzītajām militārpersonām iesaistīja vairākos armijas soda un būvbataljonos.

Sākums 13. lpp.

Nometnes administrācija un apsardze

Sākotnēji Salaspils nometnes komandants bija SS oberšārfirers Rihards Nikels, viņam palīdzēja SS rotenfirers Oto Teke-meiers, kurš izcēlās ar savu brutalitāti pret apcietinātajiem un parasti mēdza parādīties negaidīti, tāpēc ieslodzītie viņu iesauca par «štukasu» (*Stuka*). No 1943. gada vasaras nometnes komandants bija SS oberšturmfi-rers Kurts Krauze, kas pret ieslodzītajiem izturējās ar īpašu nežēlību. Nometnes vecā-kais bija ieslodzītais Fēlikss Gudakovskis, vēlāk latviešu SD darbinieks Alberts Vidušs. Par kārtību nometnes iekšienē atbildēja no ieslodzītajiem izveidota policija. Tās uzde-vums bija nodrošināt, lai nometnē būtu kārtība un ieslodzītie pildītu nometnes no-teikumus. Par kārtību katrā ieslodzīto barakā rūpējās barakas vecākais un katrā darba grupā — tās vadītājs. No nometnes izvei-došanas brīža līdz 1943. gada septembrim Salaspils nometnes teritoriju apsargāja lat-viešu SD vienības, t. s. Arāja komandas lo-cekļi. Nometnes sardzes komandieris bija virsleitnants Bruno Tone, vēlāk virsleitnants Konrāds Kalējs un citi. Sardzes komandie-ris bija tieši pakļauts nometnes komandan-tam. Ieslodzīto bēgšanas gadījumā sargu pienākums bija šaut uz apcietinātajiem bez brīdinājuma. No 1943. gada beigām apsar-dzes funkcijas pildīja 320. latviešu policijas bataljona karavīri. Pēc tam, kad 1944. gada 29./30. jūlija naktī no nometnes aizbēga 12 ieslodzītie un 4 sargi, ārējo apsardzi veica lietuviešu SD vienība ar suņiem.

Dzīves apstākļi Salaspils nometnē

1942. gada maijā apkārt nometnei uz-cēla dubultu (2 metrus vienu aiz otra) dze-ļoņstiepļu žogu. Gar tā ārpusi 60—70 metru

attālumā un 6—7 metru augstumā no zemes virs dzeloņdrāšu žogiem uzbūvētos sešos sargtorņos visu diennakti dežurēja nometnes apsardze. Teritorija ap žogiem bija apgaismota. Žogam nedrīkstēja tuvo-ties tuvāk par 20 metriem. Nometnes vidū starp barakām atradās ūdenstornis. Tā vir-sotnē bija uzstādīti prožektori un ložmetēji, kā arī sirēna, ko ieslēdza bēgšanas gadīju-mos. Ieslodzīto barakas bija izvietotas trīs rindās pakavveida aplī, un to numerācija sākās, vadoties no komandantūras labās puses. 1943. gada maijā nometnē bija uz-būvētas ap 30 dzīvojamās un darba barakas. No tām ap 14—15 bija ieslodzīto barakas, kurās parasti uzturējās ap 200 cilvēku, bet bija arī gadījumi, kad tajās bija mazāk nekā 100 vai vairāk nekā 600 ieslodzīto. Nomet-nes teritorijā atradās arī komandantūra; sardzes dzīvojamā un dienesta baraka; no-metnes vecākā biroja un dzīvojamā baraka; slimnīca un baraka medicīniskām vajadzī-bām; virtuve; pasts; kamera, kurā glabājās ieslodzīto drēbes un dokumenti; galdniecī-bas, mehāniskās, salmu apavu, kurpnieku, šuvēju, mākslinieku, suvenīru izgatavoša-nas darbnīcas; veļas mazgātava un dezinfi-cētava; karceris.

Salaspils nometnes ieslodzītie bija sada-līti 3 grupās: «A», «B» un «C». Lielākā daļa no viņiem piederēja «A» grupai, kam bija vismazākās tiesības. Reizi mēnesī viņi drīk-stēja saņemt vienu vēstuli un vienu paku, kā arī izsūtīt vienu vēstuli. «B» un «C» gru-pai bija paredzētas vairākas privilēģijas (sa-ņemt divus sūtījumus mēnesī, nēsāt perso-niskos apavus u.c.). Atkarībā no apcietināto kategorijas ieslodzīto apģērbs bija apzīmēts ar īpašām atšķirības zīmēm krūšu rajonā. Nometnē ieslodzītie parasti nēsāja burtu «A», ar pārmācības namu sodītiem vāja-dzēja nēsāt baltu burtu «B». Darba kavētāji nēsāja uz krūtīm uzšūtu baltu kvadrātu,

karavīri — sarkanu «C» burtu, bet par ko-munistisku darbību ieslodzītie — dzeltenu trīsstūri. Pēc ierašanās nometnē ieslodzītos nostādīja vienā ierindā ar seju pret koman-dantūru un visus reģistrēja. Pēc tam viņus aizveda uz pirti, kur atņēma personiskās drēbes un izsniedza nometnes apģērbu. Vi-siem apcietinātajiem nogrieza matus. Ieslo-dzīto apģērbs bija maisa auduma pelēka jaka, bikses, berete un koka tupeles. Viriešu un sieviešu barakas nometnē bija novietotas atsevišķi, sieviešu nodalījums bija nošķirts ar dzeloņstiepļu žogu. Saskaņā ar nometnes noteikumiem viņiem satikties bija aizliegts, taču šāda saskarsme notika, pildot dažādus pienākumus nometnē. 1942. gada vasarā ie-slodzītie gulēja ebrejiem atņemtajos pala-gos, segās un spilvenos, bet vēlāk viņiem bija jāguļ uz salmu maisiem vai vienkārši uz salmiem, kas bija klāti ar saplēstām segām. Gulēšanu naktīs nepanesamu padarīja blak-tis un citi kukaiņi. Nometnē plaši izplatīta bija spekulācija. Maiņas objekti bija pārtika, cigaretes, alkohols, apģērbs. Ieslodzītie tirgo-jās gan savā starpā, gan ar sargiem, apkārtnes iedzīvotājiem un brīvā liguma strādniekiem.

Ieslodzīto nodarbinātība

Lielākajai daļai apcietināto bija jāstrādā 10 stundas dienā, ieskaitot vienu stundu pusdienlaika. Ieslodzītos nodarbināja dažā-dos darbos galdniecības, mehāniskās, salmu apavu, kurpnieku, šuvēju, mākslinieku un suvenīru izgatavošanas darbnīcās, veļas mazgātavā, slimnīcā, pirti un citur. Visgrū-tāk klājās ieslodzītajiem, kuri strādāja zem kļajas debess. Šie apcietinātie būvēja un la-boja ceļus, raka kūdru, lauza akmeņus, sa-gādāja kurināmo un veica citus darbus. Sievietēm vissmagākais darbs bija veļas mazgātavā. Visnepatīkamākais darbs bija tuaļu tīrīšana, kas bija jādara ieslodzīta-jiem, kuri par dažādiem pārkāpumiem bija nonākuši soda grupā. Šiem apcietinātajiem bija jāstrādā 14 stundas dienā, un viņi sa-ņēma samazinātas uztura devas. Kopumā nedēļa Salaspils nometnē sastāvēja no 6 darbdienām un 1 brīvdienas — svētdienas.

Ārpus Salaspils nometnes atradās vai-rākas tās filiāles. Salīdzinoši labākos apstāk-ļos nokļuva tie, kurus nosūtīja darbā uz Spilves lidlauku. Lai arī tur bija smagi jā-strādā, būvējot betona skrejceļus un angārus lidmašīnām, ieslodzītie tad vismaz bija pa-sargāti no nometnes administrācijas patva-ļas. Parasti tur strādāja 150—200 apcietināto, taču dažreiz to skaits varēja būt arī lielāks. Ieslodzītos no Spilves sūtīja darbos arī uz Jumpravmuižu, kur vajadzēja sagatavot vietu jauna aerodroma būvei. No 1942. gada maijā līdz 1943. gada janvārim apcie-tinātos izmantoja darbā Salaspils kūdras

Salaspils nometnes kopskats. Ieslodzītā Kārļa Buša zīmējums. 1943. gads.

purvā, kas atradās 4—5 km attālumā no nometnes. Lai arī darbs pie kūdras izstrādes nebija viegls, tomēr, tur strādājot, ieslodzītajiem bieži vien izdevās vienoties ar sargiem, lai tie atļauj viņiem tikties ar tuviniekiem. Ieslodzītie strādāja smagos apstākļos arī Sauriešu akmeņlauztuvēs, kur parasti nonāca par komunistisku darbību notiesātie. Ap 100—150 apcietināto strādāja Brocēnu cementa fabrikā pie Saldus. Ieslodzītie vīrieši bija nodarbināti arī Bēma akmeņlauztuvēs un Šmita cementa fabrikā, bet sievietes sūtīja darbā uz Šoha dārzniecību Salaspilī un citur.

Uzturs, slimības un sodi Salaspils nometnē

Ieslodzīto uztura kvalitāte nometnes pastāvēšanas laikā bija dažāda. Pēc rīta pārbaudes apcietinātie varēja atgriezties barakās un padzerties siltu nesaldinātu graudu kafiju. Tie, kuri saņēma sūtījumus no mājām, varēja paēst brokastis. Nometnē izsniegtā pārtika visbiežāk sastāvēja no maizes ar zāģu skaidu piejaukumiem. Katrs saņēma pa 150—350 gramiem dienā — atkarībā no veicamā darba un ieslodzītā statusa. Pusdienlaiks bija viena stunda darba laika pārtraukumā, kad izsniedza $\frac{3}{4}$ litra zupas, kurā bez ūdens vajadzēja būt arī kartupeļiem, putrainiem vai kāpostiem, bet bieži vien tur to nebija. Vakarā ieslodzītie saņēma sauso devu, kuras galvenā sastāvdaļa bija maize, puslitrs zupas vai/un graudu kafija. Kādreiz bija vēl kāds sauss kartupelis, gabaliņš sviesta vai margarīna, gabaliņš desas un kāda ēdamkarote cukura. Ieslodzītie, kuri nesaņēma piederīgo pārtikas sūtījumus, pastāvīgi cieta badu.

Salaspils nometnē izplatījās vairākas slimības un epidēmijas. Pirmā izsitumu tīfa epidēmija izcēlās 1943. gada pavasarī, kad nometnē ieradās akcijā «Ziemas burvība» Baltkrievijā sagūstītie cilvēki. 1943. gada decembrī nometnē izplatījās utis, ar kurām centās cīnīties, ieslodzītos aizdzenot uz pirti un vienlaikus dezinficējot tukšās barakas. Apcietināto mazgāšana un atutošana notika nehumānā veidā, ziemas salā ieslodzītos kailus dzenot uz pirti, kur daļa sieviešu bija spiestas izciest arī citus pazemojumus. Lai iznīcinātu kukaiņus, mazgāšanās laikā dezinficēja ieslodzīto drēbes, ievietojot tās speciālā telpā ar lielu karstumu. Tas tomēr izrādījās nepietiekams, un utis no citu apcietināto drēbēm dabūja arī tie ieslodzītie, kuriem tās vēl nebija. Otrā izsitumu tīfa epidēmija Salaspilī plosījās 1944. gada sākumā, kad nometnē izsludināja karantīnu un uz vairākām nedēļām to pat slēdza, nevienu ieslodzīto neatbrīvojot un neuzņemot arī jaunus. Daļa ieslodzīto slimoja ar dizentēriju, bērnu vidū izplatījās masalas un citas

Salaspils nometne pēc nodedzināšanas. 1944. gada rudens.

slimības. Medikamenti praktiski nebija pieejami.

Viens no soda veidiem nometnē bija pēršana, sākumā 15, vēlāk 25—50 vai pat vairāk sitienu ar gumijas nūju pa kailu sēžamvietu un muguru. Sods bija jāizpilda pašiem ieslodzītajiem, kas to spēja darīt ar lielāku vai mazāku spēku. Šo sodu piešķieda par smagākiem nodarījumiem — zagšanu un citiem pārkāpumiem. Izplatītākie sodi bija «hinlegen» (gulties, celties, skriešus) un «hüpfen» (lēkšana uz priekšu ar izstieptām rokām un pietupieniem). Apcietinātie nometnē saņēma arī regulārus sitienus ar dūri vai plauku pa seju, spērienus ar kājām vai arī sitienus ar kādu sitamo. «Karuselis» bija sods veselai ieslodzīto grupai, kad viņiem pa pāriem ar nestuvēm lika iet vai skriet pa apli, kura vienā malā vairāki ieslodzītie ar lāpstām uz nestuvēm bēra zemi, kas otrā pusē bija jānober kaudzē. Dzīvībai bīstama bija nokļūšana soda grupā. Tur bija jātīra tualetes, turklāt parasto 10—12 darba stundu vietā bija jāstrādā 14 stundas, saņemot tikai pusi no pārtikas. Par nometnes noieikumu pārkāpšanu, par nepakļaušanos administrācijai, par zagšanu, par bēgšanu no nometnes varēja nokļūt karcerī, kur uzturēšanās apstākļi bija vēl smagāki. Ja ieslodzītie mēģināja bēgt, viņus drīkstēja ievainot vai nošaut bēgšanas laikā. Sākumā noķertos bēgļus aizveda prom no citiem un nošāva, bet vēlāk publiski pakāra vai nošāva par brīdinājumu pārējo apcietināto acu priekšā.

Ieslodzīto un bojāgājušo kopskaits

Jau 1943. gada beigās sākās Salaspils nometnes ieslodzīto masveida pārvietošana uz Štuthofas, Neiangammes, Būhenvaldes, Mauthauzenes-Gusenas, Zaksenhauzenes,

Rāvensbriķas un citām koncentrācijas nometnēm nacistu okupētās Polijas un Vācijas teritorijā. Pēdējie ieslodzītie Salaspilī atstāja 1944. gada 29. septembrī, kad nometni likvidēja un lielākā daļa vēl esošo ēku tika nodedzinātas. Precīzu Salaspils nometnē ieslodzīto un bojāgājušo personu skaitu neļauj noteikt apcietināto personu reģistra trūkums, jo to kartotēka tika iznīcināta. Tikai aptuveni ir iespējams konstatēt, ka dažādos laikos Salaspilī bija ieslodzīti ap 17 000 līdz 18 000 cilvēku, no kuriem ap 8000—9000 bija speciālās akcijās pārvietotas personas, kas Salaspilī uzturējās īslaicīgi un vēlāk tika nosūtītas citur. Līdz 1942. gada jūlijam—augustam ap 1000 ārzemju ebreju mira Salaspilī smago dzīves un darba apstākļu, necilvēcīgo miesas un nāves sodu dēļ. Pēc bijušā Salaspils nometnes ieslodzītā Artura Neparta (bija nodarbināts nometnes kancelejā, t.sk. atbildēja par ieslodzīto statistiku) aprēķiniem, nometnes pastāvēšanas laikā 100 politieslodzītos nošāva 1943. gada 5./6. maija naktī pēc viņu pārvešanas uz Rīgas Centrālcietumu, 400—500 mira no slimībām, ap 25 nošāva par gatavošanos bēgt vai bēgšanas laikā, 100—150 cilvēku mira no necilvēcīgiem sodiem, bet vairāki simti novārgušo bērnu mira ar tīfu, dizentēriju un citām epidēmijām un slimībām, kas bija izplatījušās Salaspilī. Ļoti aptuveni var pieņemt, ka Salaspils nometnē bojāgājušo skaits sasniedza vismaz 2000 cilvēku. Salaspils nometnes vēstures pēc iespējas objektīva izpēte un adekvāta izpratne mūsdienās ir savdabīgs katalizators ne tikai vienotākas Latvijas vēstures atmiņas ainas veidošanā, bet arī izaicinājums mūsu daudzšķautņainās vēstures pieredzes integrācijai kopīgajā Eiropas Otrā pasaules kara atmiņu stāstā. **IS**

Pistoles *HK SFP 9*

Harijs Arnicāns,

rezerves komandkapteinis.

Foto — Normunds Mežiņš.

«Tēvijas Sargā» tika publicēta rakstu sērija par ieročiem, kuri radīti uz viena, galvenā, modeļa bāzes. Šoreiz — par «Heckler & Koch SFP9» pistolēm.

HK SFP9 pistoles ir radītas uz iepriekšējo «Heckler & Koch» pistoļu *P30* bāzes. Šodien kompānija ražo divu veidu pistoles, kas atšķiras ar sprūda mehānisma nospiediena spēku un mēlītes kaujas gājiena garumu. *HK SFP9* pistoles nosaukums ir radies no saīsinājuma «*Striker Fired Pistol*» (pistole ar belzni).

Pistoļu ražošana, kuras ir aprīkotas tikai ar belzni un bez gaiļa, aizsākās astoņdesmito gadu vidū ar leģendāro «*Glock 17*». Ņemot vērā ieguvumus, ko deva šāda pistoles konstrukcija, ražošanu deviņdesmito gadu vidū turpināja firma «*Walther*» ar pistoli *P99*. Beidzot arī firmas «*SIG Sauer*» un «*Heckler & Koch*» izstrādāja savus jaunus produktus — *P320* un *HK SFP9*. Amerikas tirgū *HK SFP9* pistoles ir pazīstamas ar nosaukumu *VP9*.

Pirmais pistoles variants ir paredzēts Speciālo operāciju spēkiem, otrs — policijai. Attiecīgi šīs pistoles tiek apzīmētas ar saīsinājumiem *HK SFP9-SF* un *HK SFP9-TR*. Abas versijas atšķiras ar trāpījumu un drošības sertifikācijas noteiktajām prasībām — Speciālo operāciju spēku versijā *SF* tās tiek sertificētas ar armijas standartu *AC/225 D/14*, bet policijas versija ir balstīta uz Vācijas tehniskajām specifikācijām policijas pistolēm («*Technische Richtlinie*»). Abas versijas ir pieejamas ar melnu un arī olīvzaļu rāmi.

Pistole *HK SFP9* tiek ražota kā ierocis ar vienkāršās darbības šaušanas mehānismu. Speciālo operāciju spēkiem paredzētā versija ir pielāgota karavīriem ar krietni augstāku sagatavotības līmeni un konkrētām prasībām pēc precizitātes, savukārt policijas versijai šīs prasības ir zemākas. Tādēļ arī *HK SFP9-SF* versija atšķiras ar mazāku mēlītes nospiediena spēku un kaujas gājiena garumu. Pistoles *HK SFP9-SF* mēlītes nospiediena spēks ir 2,4 kilogrami, *HK SFP9-TR* versijai tas ir 3 kilogrami. Arī mēlītes kaujas gājiena garums *HK SFP9-SF* ir

6 milimetri, turpretim *HK SFP9-TR* tas ir 11 milimetri. Kā šīs sistēmas īpatnība ir jāmin tas, ka ražotājs ir padomājis par ātršaušanas kvalitāti. Pistolēs *HK SFP9* ir paredzēts, ka, šaujot otro un tālākos šāvienus, mēlīte nav jāatgriež iepriekšējā starta pozīcijā, bet šis attālums ir mazāks. Pistolēm *HK SFP9-SF* tie ir 3 milimetri, bet *HK SFP9-TR* — 5 milimetri.

Pistoļu *HK SFP9* ražošanas procesā tiek izmantotas tērauda plāksņu un formas lējumu sagataves, kas ļauj izgatavot detaļas, izmantojot ar datoru vadāmus darbgalus, tādējādi padarot tehnoloģisko procesu lētāku.

Pistolēs *HK SFP9* izmantots modificētā Brauninga īsā stobra gājiena princips, kad šāviena, pielādēšanas vai izlādēšanas laikā stobrs ar aizslēgu, saslēgti kopā, virzās 3 mm atpakaļ. Pēc tam stobra resgaļa un atgriezēatsperes stieņa savstarpējās mijiedarbības rezultātā stobra resgalis pārvietojas uz leju un atslēdzas no aizslēga, stobrs paliek uz vietas, bet aizslēgs turpina savu kustību atpakaļ, pa ceļam izsviežot izmantoto čaulu (šāviena laikā). Pēc galējā aizmugurējā stāvokļa sasniegšanas aizslēgs atgriezēatsperes iespaidā virzās uz priekšu, pa ceļam uztverot no aptveres virsējo patronu un uzvelkot belzni. Ievirzījies patronu patrontelpā, aizslēgs atkal saslēdzas ar stobru. Ap patrontelpu stobram ir izveidots taisnleņķa formas izvirkājums, kurš precīzi iekļaujas čaulas izmešanai paredzētajā aizslēga logā, tādējādi noslēgtā stāvoklī veidojot gludas formas aizslēga virsmas. Ar stobra resgaļa izvirkājumu un logu aizslēgā tiek nodrošināta stobra slēgšana. Šāda stobra slēgšanas sistēma ir mazāk pakļauta kļūmēm saistībā ar piesārņojumu un nepareizu čaulu izmešanu, kā arī ir spējīga izturēt lielākas slodzes.

Pistolēs *HK SFP9* izmanto ar aukstās kalšanas metodi izgatavotos poligonālos stobrus. Poligonālais stobrs nodrošina ciešāku saskari starp lodi un stobru. Salīdzinājumā ar tradicionālajām vītņm poligonālās ciešāk pieguļ lodei un nepieļauj gāzu izplūšanu gar lodi šāviena brīdī, kā arī mazāk deformē to. Tādējādi lodei tiek piešķirts lielāks sākuma ātrums, stobrs ir mazāk pakļauts nodilumam, to ir vieglāk tīrīt, jo stobra vītņnēs paliek mazāk lodes metāla. Stobra patrontelpa ir izveidota tā, lai varētu izmantot municiju ar dažādu konstrukciju lodēm.

Pistoles aizslēgs ir izgatavots no vienas sagataves un noklāts ar paaugstinātas noturības

matētu oksidācijas melninajumu. Tā vienkāršā forma atvieglo ievietošanu makstī un izņemšanu no tās. Aizslēga priekšējā un aizmugurējā daļā ir izvietotas iefrēzētas gropes, kas neļauj slidēt aizslēgu atvelkošajai rokai. Turklāt pistolēm ir uzstādīta patentēta pielādēšanas ierīce, ko veido aizslēga aizmugurē divi izvirkājumi, kas paceļas virs aizslēga virsmas. Tie pilnībā izslēdz rokas slidēšanu aizslēga atvilkšanas laikā, turklāt samazina neapgērbtas rokas traumēšanas iespējas ieroča uzlādes laikā. Tos nepieciešamības gadījumā ir iespējams arī noņemt. Es gan nevaru iedomāties šāda soļa nepieciešamību, ņemot vērā, ka šie izvirkājumi nav traucējoši, tie neķeras aiz apgērba un uzkabes.

Pistoles *HK SFP9* rāmis ir izgatavots no plastikāta ar mikroskopiskas šķiedras armējumu. Šis materiāls ir vieglāks nekā tērauds, nav pakļauts korozijai un ir īpaši izturīgs pret nodilumu, augstu temperatūru un ķīmisko vielu iedarbību. Šāda sastāva plastikāta rāmis mazāk nekā citi polimēru materiāli un alumīnijs ir pakļauts dažādām deformācijām. Šāda dimensionālā noturība ir būtisks faktors dažādu precīzu, ar mazām pielaidēm izgatavotu mezglu darbības nodrošināšanai. Pistoles rāmi pēc izvēles var aprīkot ar raidītāju un pistoles lietotāja šāvieni skaitītāju, kas ieraksta specifiskus ieroča un šaušanas datus.

Rāmja priekšējās daļas apakšā ir izvietota universālā Pikatinni sliede, kas ir paredzēta dažāda papildaprikojuma — lukturu un tēmēkļu — uzstādīšanai. Lai izvairītos no dažādām problēmām šaušanas procesā, šādu lukturu un tēmēkļu masai nevajadzētu būt lielākai par 160 gramiem. Ja tā ir lielāka, varētu mainīties ložu trāpījumu precizitāte. Palielināta masa varētu traucēt arī pistoles darbību.

Pistoles rāmja kreisajā pusē virs roktura atrodas aizslēga aizturis. Tādas pašas funkcijas pilda arī pistoles labajā pusē izvietotais aizslēga aizturis, kurš gan ir izveidots ar krietni garāku sviru. Pistoles labajā pusē izvietotā aizslēga aiztura plecs ir salīdzinoši garāks nekā citu zīmolu pistolēs, un tādēļ tā lietošanai ir nepieciešams mazāks spēks. Aiztura forma samazina tā aizķeršanās iespējamību aiz apgērba un uzkabes priekšmetiem. Aptveres fiksators ir izvietots roktura un mēlītes skavas savienojuma rajonā un ir lietojams no abām pusēm ar ikšķi vai rādītājpirkstu, nemainot pistoles tvērienu. No prakses jāsecina, ka aptverī ērtāk izņemt, nospiežot aptveres fiksatoru ar rādītājpirkstu. Mēlītes skava izveidota pietiekami liela, lai brīvi varētu darboties arī biezos cimdos.

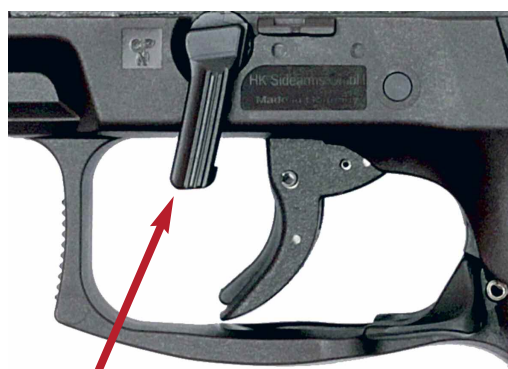
Turpinājums 21. un 22. lpp.

Aptveres fiksators
Aizslēga aizturis (labā puse)

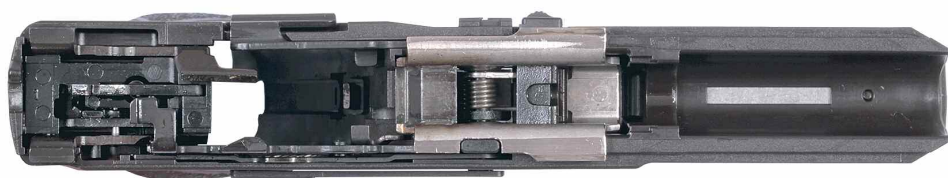
Aptveres fiksators
Aizslēga fiksators (noslēgts)

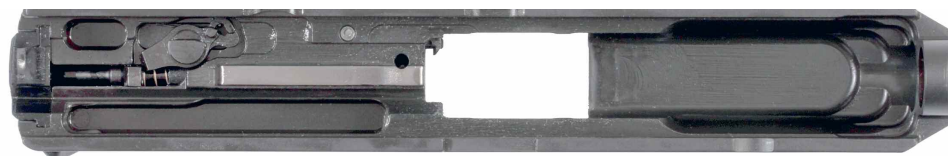
Aizslēga fiksators (atvērts)

Aizslēga aizturis (kreisā puse)
Mēlītes drošības sistēma

Rāmis no augšas

Aizslēgs no iekšpuses

Aizslēgs nofiksēts ar
aizslēga aizturi

Pistole izjauktā veidā

Tēvijas Sargs

Pistole *HK SFP 9*

Graudu un tēmēkļu plāksņu varianti

Patentētā pielādēšanas ierīce

Belžņa drošības sistēma

Sākums 16. lpp.

Mēlītes skavas priekšējā daļa ir robota, lai nepieciešamības gadījumā radītu precīzāku tvērienu un stabilizētu ieroci divrocīgajā tvērienā.

Tāpat kā «Heckler & Koch» P30, arī šajā ierocī ir domāts par pistoles pielāgošanu plaukstām. Pistoles rokturim ir paredzētas trīs aizmugurējās daļas uzlikas un pa trim dažāda platuma roktura uzlikām kā kreisajai, tā labajai pusei. Katrs no minētajiem elementiem ir izgatavots trijos izmēros — S, M un L (mazs, vidējs un liels). Kopā ir iespējams izveidot 27 tvērienu variantus dažādām plaukstām. Lai nomainītu roktura uzlikas, ir nepieciešams izspiest fiksējošo tapu pistoles roktura apakšējā aizmugurējā daļā. Noņemot aizmugurējo uzliku, kas atbrīvo sānu uzlikas, var noņemt arī tās. Uzstādot sevis izvēlētas aizmugures un sānu uzlikas, darbība jāveic pretējā secībā. Sākumā pistoles rāmim ir jāpievieno izvēlētais sānu uzlikas, ievērojot polimēra vadules, kuras neļauj tās ievietot apgrieztā veidā, pēc tam ir jāizmanto aizmugurējā uzlika un virzienā no apakšas uz augšu, vienlaikus fiksējot sānu uzlikas, jāievieto savā vietā, nostiprinot ar fiksējošo tapu. Pie šīs tapas tiek piestiprināta arī pistoles sikсна.

Viena no HK SFP9 pistoļu konstrukcijas priekšrocībām ir uzlabotā, viegli lietojamā sprūda un drošības sistēma, kas katrā ierocī ir pieejama sešos variantos:

- Mēlītes drošības svira. Lidzīgi kā «Glock» pistolēs mēlītē ir ievietota mēlītes drošības svira, kura nenospieš, uz priekšu izvīzītā stāvoklī atbalstās pret citu īpaši izveidotu izvīzījumu rāmī un nepieļauj mēlītes pagriešanos ap savu asi. Pēc pareiza mēlītes nospiediena mēlītes drošības svira tiek iegremdēta mēlītē, atbalstīšanās vairs nav iespējama — mēlīte var griezties ap savu asi un atbrīvot belzni kustībai uz priekšu. Mēlītes drošības sviras masa ir neliela, tā atrodas ar atsperi noslogotā stāvoklī, tādēļ tās pārvietošanās ar inerci kritiena vai sitiena gadījumā praktiski nav iespējama;

- Belzņa drošības sistēma. Šī sistēma nodrošina, ka belznis tiek nobloķēts un netiek atbrīvots, pirms tiek nospiesta mēlīte. Šāda situācija ir iespējama, piemēram, ieroča kritiena gadījumā;

- Aizslēga fiksatora drošības sistēma. Šī sistēma nepieļauj patronas atrašanos patronatelpā, kamēr ierocis tiek izjaukts. Aizslēga fiksators tiek bloķēts ar aptveri un aizslēgu un nav pagriežams ap savu asi. Šāda situācija turpinās, līdz aptvere nav izņemta un aizslēgs nav nofiksēts ar aizslēga aizturi. Aptveres izņemšana nodrošina to, ka patrona netiks ievadīta patronatelpā. Ja patrona atrodas

patrontelpā, tā tiek izsviesta ārā, atvelkot un nofiksējot aizslēgu ar aizslēga aizturi. No pistoles noņemtam aizslēgam belznis atrodas neuzvilkta stāvoklī, bet mēlīti izjauktai pistolei nevar nospiegt;

- «Šāvēja» drošības sistēma. Ja aizslēgs neatrodas pilnīgi aizvērtā stāvoklī, mēlīte ir atvienota no belzņa;

- Izvilcēja drošības sistēma. Patronai atrodoties patronatelpā, izvilcējs pagriežas ap savu asi, un kļūst redzams izvilcēja sarkanais krāsojums, kurš pirms tam ir slēpts;

- Belzņa drošības sistēma. Belzņa aizmugurējās daļas sarkanais krāsojums kļūst redzams uzvilkta stāvoklī.

Praksē varu teikt, ka pēdējās divas drošības sistēmas netiek izmantotas. To izmantošana kaujas situācijā varētu novērst uzmanību no citām darbībām ar ieroci un krietni svarīgākām lietām.

HK SFP9 pistoļu izjaukšana ir veicama bez instrumentiem un sarežģītām darbībām. Nepilnajā pistoles izjaukšanā tā tiek sadalīta piecās daļās — stobrs, aizslēgs, atgriezējatspere, rāmis un aptvere. Pēc aptveres izņemšanas un drošības procedūrām aizslēgs jāatvelk līdz galam — līdz atdurei — un jānofiksē ar aizslēga aizturi. Aizslēga fiksatora karodziņš, kurš atrodas horizontālā stāvoklī, ir jāpagriež pulksteņa rādītāja kustības virzienā līdz vertikālam stāvoklim. Tad aizslēgs jāpavelk atpakaļ, līdz aizslēga aizturis atbrīvo aizslēgu, pēc tam, aptverot ar roku, jāvirza tas uz priekšu, atdalot no rāmja. No aizslēga jāatdala atgriezējatspere, pēc tam stobrs.

Salikšana notiek pretējā secībā. Aizslēgam pievieno stobru, tad atgriezējatsperi. Aizslēgu pievieno rāmim, atvelkot aizslēgu atpakaļ līdz atdurei, un nofiksē to ar aizslēga aizturi. Aizslēga fiksatora karodziņš jāpagriež pretēji pulksteņa rādītāja kustības virzienam — līdz horizontālam stāvoklim. Aizslēgu atvelk atpakaļ, līdz to atbrīvo aizslēga aizturis, un atlaiž, līdz tas ieņem galējo priekšējo stāvokli. Pievieno aptveri. Līdz ar to nepilnā izjaukšana — salikšana ir pabeigta. Visas tālākās pistoles izjaukšanas darbības ir paredzētas tikai īpaši apmācītam un kvalificētam personālam.

Tēmēšanas ierīces HK SFP9 pistolēm sastāv no aizslēga priekšējās daļas iefrēzējumos iepresēta grauda un aizslēga aizmugurējās daļas iefrēzējumos iepresētas tēmēkļa plāksnes. Pistoles tēmēšanas ierīces ir piemērotas ātrai mērķa atrašanai un notēmēšanai pirmajam šāvienam, kā arī ātrai notēmēšanai nākamam šāvienu veikšanai. Šādas iespējas dod platais grauds un tēmēkļa plāksnes robs. Pistoles piešaušana vertikālajā virzienā notiek ar grauda nomainīšanu, proti, izbīdot iepriekšējo graudu un iebīdot vietā nākamā.

Graudu augstumi atšķiras par 0,2 milimetriem, kas 25 metru attālumā izvietotā mērķī pārvieto trāpījumus par 4 centimetriem. Horizontālā virzienā piešaušana notiek, ar bīdierīci pārvietojot tēmēkļa plāksni nepieciešamajā virzienā. Tēmēkļa plāksnes pārvietojuš par 0,2 milimetriem 25 metru attālumā izvietotā mērķī pārvieto trāpījumus par 4 centimetriem.

Pistoles graudi ir aprīkoti ar baltiem, sarkaniem vai zaļiem luminiscējošiem punktiem, kas nav radioaktīvi. Savukārt tēmēkļa plāksne ir aprīkota ar tēmēšanas elementiem divu punktu vai pakava veidā tādās pašās krāsās kā graudi. Ir iespējams pasūtīt arī tēmēkļa ierīces ar tritija luminiscējošiem punktiem. Tie gan rada spēcīgāku gaismu, taču tritijam ir arī minimāls radioaktīvais starojums. Tā ir katra lietotāja izvēle, izmantot tos vai ne. Praksē esmu pārbaudījis, ka tad, ja nav paredzēta šaušana naktī vai diennakts tumšajā laikā, precīzai šaušanai šie luminiscējošie punkti būtu jāaizkrāso ar melnu krāsu, piemēram, flomāsteru.

Pistoles konstrukcijas īpatnības, konkrēti gaiļa trūkums, kas aizstāts ar belzni, konstruktīvi ļauj attālumam starp izstieptas rokas asi un stobra asi izveidot mazāku nekā līdzīgām pistolēm ar gaili. Tas palīdz pistolei ātri atgriezties sākuma stāvoklī pēc šāviena un sekmē precīzu nākamā šāviena veikšanu. Turklāt gaiļa pistolēm ir arī lielāka ietekme uz pistoli šāviena brīdī nekā pistolēm, kas ir aprīkotas tikai ar belzni. Diemžēl pistoles uzlabojumi nekompensē vidēji sagatavota šāvēja parastās stājas, ieroča noturēšanas un mēlītes nospiediena kļūdas, kas rada novirzi no vēlamā trāpījuma punkta.

Pistole HK SFP9 tiek ražota tikai vienam municijas kalibram — 9 x 19 mm «Parabellum». Amerikas HK SFP9 versija VP40 tiek ražota arī vietējam populārajam patronu kalibram .40 «Smith & Wesson». Pistoles garums — 186 mm, platums — 33,5 mm, augstums — 137 mm. Masa pašam ierocim ir 753 grami, tukšai aptverei — 93 grami. Visiem modeļiem stobra garums ir 104 mm. Tas ir par 10—12 mm mazāks nekā pasaulē pieņemtajiem kaujas pistoļu paraugiem, taču praktisku atšķirību trāpījumos neizraisa. Lai vienkāršotu apgādi dažādām policijas un Speciālo operāciju spēku vienībām, kas lieto abas pistoles, HK SFP9 tiek izmantotas «Heckler & Koch» P30 aptveres. Patronas aptverē izvietotas šahveidā divās rindās pa 15 patronām, pēc pasūtījuma ir pieejamas arī 10 patronu aptveres, kas der bez pistoles pielāgošanas.

Pistole ir paredzēta dažāda veida un ražotāju municijai ar lodes masu 95 līdz 150 greini (greins — 0,0648 grami). Dažādu ražotāju municijas izkliede 25 metros četru

šāvienu sērijā sastāda 28 milimetrus Šveices «GECO Hexagon» patronām un līdz 68 milimetrus čehu «Sellier & Bellot» munīcijai. Pistolēm HK SFP9 tiek izmantotas arī pastiprinātās P+ patronas, bet vēl stiprāko patronu +P+ lietošana ir aizliegta, jo bez pastiprināta nodiluma tās var izraisīt arī mehānisma bojājumus. Lai gan kaujas pistolei ir ne visai garš stobrs, ražotājs garantē, ka pistole ir paredzēta mērķu satriekšanai līdz 50 metru attālumam.

Pistoļu HK SFP9 detaļu izgatavošanas kvalitāte, vizuāli vērtējot, ir augsta un atbilst priekšstatam par vācu ražojuma ierociem. Tā kā šobrīd pistoles HK SFP9 Latvijā ir pieejamas tikai otro mēnesi, runāt par ilgstošas nēsāšanas ietekmi uz to kvalitāti nebūtu korekti.

Ražotājgrupnīca garantē HK SFP9 pistolēm nekļūdīgu darbību bez speciālu smērēļu izmantošanas temperatūras diapazonā no -25 līdz +65 °C. Ja ir paredzama pistoles izmantošana augstākā vai zemākā

temperatūrā, būtu jāizmanto speciālas, atšķirīgai temperatūrai piemērotas smērēļļas.

HK SFP9 pistoļu priekšrocības:

- tehnoloģiju jomā tās atbilst mūsdienu prasībām;
- tās ir mūsdienīgas un saglabās savu aktualitāti vēl ilgu laiku;
- labi sabalansētā ieroča konstrukcija un samazinātais atsitiens ļauj ieroci viegli kontrolēt un ātri sagatavot nākamajam šāvienam;
- tās ir precīzas un nodrošina nelielu trāpījumu izkliedi, precizitāte tiek sasniegta ar augstu aizslēga un stobra izgatavošanas kvalitāti;
- ierocis ir pilnībā paredzēts kā labrocis, tā kreīlu lietošanai;
- ierocis ir pielāgojams dažādām plaukstām, lielām un mazām;
- pistolēs var lietot dažādu munīciju ar paaugstinātu jaudu un dažāda veida lodēm;

- nēsājot šo pistoli slēptā veidā zem apģērba, tās gabarīti nerada problēmas.

Pistoles HK SFP9 pasaulē ir izplatītas un pieprasītas tajās lietotāju kategorijās, kuras prasa augstu precizitāti, drošu un precīzu mehānismu darbību un lieto dažāda veida un paaugstinātas jaudas munīciju, proti, Speciālajos operāciju spēkos un policijā. Arī Latvijā tās ir iekarojušas popularitāti. Lai gan pilna publiska informācija par pistoli HK SFP9 pasaulē parādījās tikai 2014. gadā, tās raksturlielumi runā paši par sevi. Latvijā pistoles piegādāja pirms diviem mēnešiem, taču jau pirms piegādes uz tām mazumtirdzniecības veikalā bija izveidojusies divdesmit cilvēku rinda. Tikpat populāras šīs pistoles kļūst to sportistu vidū, kas startē IPSC lietišķās šaušanas programmā.

Nemot vērā minēto, uzskatu, ka HK SFP9 varētu būt viena no pistolēm, ar kuru pilnīgi vai daļēji varētu tikt pārābruņotas Latvijas speciālo spēku, Nacionālo bruņoto spēku un policijas vienības. **ES**

Bez cīņas nav uzvaras!

«Lattelecom» Rīgas maratona dalībnieku atziņas

Sandra Brāle,

kapteine, Speciālo uzdevumu vienība.

Foto — Gatis Dieziņš.

17. maijā vairāk nekā 300 aizsardzības nozares pārstāvju — karavīri un zemes-sargi, ierēdņi un darbinieki stājās uz «Lattelecom» Rīgas maratona starta līnijas, lai papildītu savus lielos un mazos mērķus maratona, pusmaratona, 10 vai 5 km skrējiena distancē.

Šogad maratonu aizsardzības nozares komandā skrēja 30 un pusmaratonu 70 pārstāvji. Savukārt vairāk nekā 100 dalībnieku piedalījās 10 km distancē, un līdzīgs skaits — 5 km distancē. Lietus, Rīgas maratonam neierasti vēsie laika apstākļi, izmirkuši

sporta apavi un citi distances izaicinājumi aizbiedēja līdzjutēju pulsus, bet ne skrējējus. Kā atzīst daudzi dalībnieki, skrējienis bija iespēja izrauties no ikdienas steigas, aizbēgt no 21. gadsimta gadžetu vilinājuma. Tik vienoti un vienlaikus atšķirīgi. Ikviens ar savu stāstu par skriešanu.

Daudzus atzinīgus vārdus sacensību dalībnieki veltīja pasākuma organizatoriem, tāpēc aicināju Aizsardzības ministrijas pārstāvi Ingu Dambi pastāstīt, ko īsti nozīmē organizēt aizsardzības nozares komandu un ar ko šī maratona organizēšana atšķiras no iepriekšējiem gadiem.

«Aizsardzības nozares dalībnieku komanda Rīgas maratonā strauji pieauga pagājušajā gadā, kad nolēmām uzsvērt savu gandarījumu par Latvijas dalību NATO un apvienojamies Latvijas NATO desmitgades komandā. Skrējēji labprāt atsaucās, un nācās secināt, ka nozares pārstāvji grib darboties kopā, pārstāvēt savu zīmolu. Daudzi dalībnieki pēc maratona izteica gatavību piedalīties arī turpmāk kopīgos pasākumos. Tāpēc šogad, strēlnieku simtgadē, komandā pieteikušos skaits dubultojās, un šogad bija jau pāri par 300 dalībnieku,» ar lielu gandarījumu stāsta Inga. «Organizēt tik lielu skaitu civilpersonu un karavīru ir gan sarežģīti, gan

viegli. Nozares darbinieki, karavīri, zemes-sargi un citi ar nozari saistītie speciālisti atrodas dažādās Latvijas vietās, mainās darba plāni, komandējumi — un līdz pēdējai pasākuma dienai ir jāreķinās ar ievērojamām izmaiņām. Ne dienu nebija garlaicīgi. Viegli strādāt ar karavīriem, un arī nozares civilie skaidri zina, kas ir disciplīna!»

Aizsardzības ministrijas pārstāve uzsver, ka šī bija iespēja iepazīt kolēģus, ar kuriem nākas strādāt arī citos nozares pasākumos. «Tāpēc kopīgi piedzīvotais un pārdzīvotais veido labāku komunikāciju un jau cita līmeņa uzticēšanos. Salīdzinājumā ar pagājušā gada pasākumu, kad visi bāzējamies ministrijas vestibulā, šogad mūs laipni uzņēma Latvijas Kara muzejs, kur bija iespējams ērtāk pārgērbties, kopā gaidīt startu un sekot maratona gaitai lielajā ekrānā. Pati skrienu lēni un reti, tādēļ ar apbrīnu vēroju tos, kas atgriežas no garajām distancēm ar smaidu. Gribas radīt šiem cilvēkiem pēc iespējas ērtākus apstākļus. Zinu, daudzi uz Rīgu veic garu ceļu jau naktī. Un tas, ka cilvēki ir gatavi ziedot savu laiku un spēku, lai pārstāvētu vienotu komandu, — tas dod spēku darboties, priecāties kopā par panākumiem un pārliecināt nozares vadību par šādu pasākumu lietderību arī turpmāk.»

Skriešana ir kļuvusi par neatņemamu ikdienas sastāvdaļu **Zemessardzes 27. kājnieku bataljona komandierim** pulkvežleitnantam Rolandam Moļņikam, kas Rīgas maratonā piedalās kopš 2011. gada. Viņam šis bija 11. maratons. «Rīgas maratons Latvijā ir lielākais skriešanas pasākums, un kā gan es varētu to izlaist! Pašlaik sacensību periodā vidēji nedēļā noskrienu 90 km. Lielākais noskrieto kilometru skaits nedēļā ir

distances nekā citkārt — 5,10 un līdz 16 km. Jau gatavošanās šim skrējienam bija liels notikums. Pastāvīgi tikāmie, apmainījāmie ar pieredzi un sportiskajiem panākumiem. 16. maija vakarā, kad organismam svarīgi bija atpūties, nejutos labi, izmēriju temperatūru — 37,4 °C. Nodomāju, viss cauri, izgaiss pusgadu lolotais sapnis par startu Rīgas maratonā. Nekavējoties iedzēru siltu tēju ar «Coldrex», vēl šķidrumu.

izklaides cienītājiem — piedalīties ar kolektīvu kopīgā pasākumā. Turklāt ar krekliņa logo atgādināt sabiedrībai, ka šogad ir latviešu strēlnieku simtgade.»

Seržants Sergejs Kolosovs no Sauszemes spēku kājnieku brigādes 1. kājnieku bataljona stāsta, ka viņš ir piepildījis savu mērķi noskriet maratonu. «Uzzināju, ka ir nepieciešami regulāri treniņi vismaz pusgadu. Turklāt maratonu ir noskrējuši tikai

bijis 162 km. Regulāri piedalos dažādos skriešanas pasākumos gan Latvijā, gan ārvalstīs, piemēram, Hamburgā Vācijā noskrieti pieci maratoni.» Pulkvežleitnants R. Moļņiks atzīst, ka «Lattelecom» Rīgas maratons viņam atmiņā paliks kā vēsākais un mitrākais maratons, kāds līdz šim skriets. «Lielākais izaicinājums kā vienmēr bija 42 km. Laika apstākļi bija ļoti skrējējiem, ne līdzjutējiem. Īpašs prieks bija par lielo skrējēju pulku no NBS. 300 skrējēji — tas jau ir spēks. Nav svarīgi, cik labi esi sagatavots šobrīd, visu var sasniegt, ja sāc pamazām un ar prātu. Vienkārši noskrien! Izturība, spēks un ātrums nāks ar laiku!»

Aizsardzības ministrijas pārstāvis Agrim Baranovskim aktīvs dzīvesveids ir ikdiena. Ar lielu aizrautību viņš atbalsta arī citas sporta aktivitātes, kurās piedalās aizsardzības nozares pārstāvji. «Lāpu skrējieni apkārt Latvijai», «Kanāla regate», Baltijas ceļa 25. gadadienai veltītais velobrauciens un citi pasākumi. Šogad viņš skrēja pusmaratona distanci. «Gatavošanās maratonam mani pamudināja skriet nedaudz garākas

Pa nakti izsvīdu. Ar domu spēku, ka viss būs labi, no rīta cēlos piecos, gāju dušā, brokastis ēdu putru. Tad ar riteni — 10 km līdz Kara muzejam, un 8.30 biju uz starta. Par aukstumu un slimību vispār vairs nedomāju, tikai par pozitīvām emocijām. Uzsākot skrējieni, skrēju cieši kopā ar visiem aptuveni vienādā ātrumā. Pēc kādiem 8 km sapratu, ka varu skriet ātrāk, arī citi sāka apdzīšanas manevrus. Interesanti, ka līdz kādam 12. km dzirdēju apkārt runājam igauņu, vācu un franču skrējējus, sajutos kā starptautiskā draudzības skrējienā. Ne reizi nedzirdēju lamāšanos vai kādas dusmas, tikai «sorry», «pardon» un «thanks». Līdzjutēji, dejotāji pie Brīvības pieminekļa, koristi pie viesnīcas «Radisson» lika aizmirst skrējiena distanci. Pa ceļam satiekot skrējējus mūsu krekliņos, arī nepazīstamos, sveicinājāmie un uzmundrinājāmie viens otru. Ikvienam ir sava attieksme pret sportu, patriotismu, aktīvu dzīvesveidu un izklaidi. Šajā skrējienā varēja izpausties — sportistiem bija iespēja sasniegt labāku rezultātu, aktīviem cilvēkiem — jaunu izaicinājumu, pārbaudīt savas spējas,

1% pasaules iedzīvotāju. Gribēju iekļūt tajā vienā procentā. No otras puses, biju nedaudz piesardzīgs, jo negribēju atkārtot pirmā maratona likteni no Senās Grieķijas. Vēlme skriet maratonu parādījās, kad no 15 minūšu nepārtraukta skrējiena pusgada laikā biju sasniedzis 30 km distanci. Lai īstenotu ieceri, sapratu, ka vajadzīgas vismaz minimālas zināšanas, ka vajag gatavoties. Tobrīd mans maksimums bija 30 km, un tad es atdūros kā pret sienu, sakās tāds bezspēks, ka pat iet bija nenormāli grūti.» Kā lielāko izaicinājumu Sergejs min pēdējo distances trešdaļu: «Tā kā nebiju tik tālu skrējis, tas man bija neizzināts sava ķermeņa spēju nostūris. Maratons bija ļoti organizēts — daudz atbalstītāju, mūzikas, arī rezultāti tika ļoti ātri paziņoti.» Tiem, kuri vēlas uzzināt, kā sagatavoties maratonam, Sergejs iesaka izlasīt ASV maratona skrējēju 1979. gadā uzrakstīto grāmatu «Mērķis — 42», kur viss aprakstīts — kā ēst, kā trenēties, kādu skriešanas ekipējumu izmantot. **TS**

Pilna raksta versija lasāma www.sargs.lv

Zemessargs Jānis Valeinis apsteidz seržantu Māri Noviku

Šā gada **16. aprīlī** Rīgā norisinājās Nacionālo bruņoto spēku (NBS) čempionāts šahā. Sacensības, kā ierasts, organizēja NBS Sporta klubs sadarbībā ar Rīgas šaha federāciju. Šogad čempionātā piedalījās rekordliels dalībnieku skaits — 34 šaha spēlētāji no 13 NBS un Zemessardzes (ZS) vienībām, veidojot spēcīgu konkurenci. Dalībnieku vidū bija arī karavīri no Amerikas Savienotajām Valstīm.

Čempioni tika noskaidroti 8 kārtās pēc Šveices sistēmas saskaņā ar Starptautiskās šaha federācijas (FIDE) ātrā šaha noteikumiem. Visas dienas garumā, nepārtraukti mainoties līderiem, labākie noskaidrojās tikai pēdējā kārtā. Pateicoties labākam Bucholca koeficientam, 1. vietu izcīnīja daudzkārtējais NBS šaha čempionāta uzvarētājs zs. Jānis Valeinis (6,5 punkti) no ZS Studentu

bataljona (ZS St. BN), apsteidzot srž. Māri Noviku no Sauszemes spēku kājnieku brigādes (SzS KBde; 6,5), bet 3. vietu izcīnīja ZS 44. kājnieku bataljona atvaļinātais kpt. Gundars Meiers (6).

Savukārt profesionālā dienesta karavīru vērtējumā 1. vietu izcīnīja srž. Māris Noviks, 2. vietā ierindojās vsrž. Kaspars Silis no Speciālo uzdevumu vienības, bet 3. vietā — kpt. Aleksandrs Jakovļevs (ZS St. BN).

Tikpat spraigā cīņā komandu ieskaitē uzvaru guva ZS St. BN komanda (16,5 punkti), 2. vietā atstājot SzS KBde šahistus (15), bet 3. vietu izcīnīja Militārās policijas šahistu komanda (14,5). Amerikas Savienoto Valstu karavīri šoreiz ierindojās 13. vietā.

Sagatavojusi NBS SK FSSN 1. klases speciāliste dkar. Gerda Krūmiņa. Autore foto.

«Stipro skrējienā» atkal uzvar karavīrs Artjoms Rekuņenko

Šā gada 3. maijā kino pilsētiņā «Cinevilla» par godu Latvijas Neatkarības atjaunošanas gadadienai tika aizvadīts septītais «Stipro skrējienis». Ekstrēmajās sacensībās uz starta stājās vairāk nekā 4300 dalībnieku, lai 9 kilometru trasē pārbaudītu savus spēkus. Baltijā vienīgajā šāda veida izturības skrējienā piedalījās arī Nacionālo bruņoto spēku (NBS) karavīri, un jau otro gadu pēc kārtas izaicinājumam piekrita Igaunijas bruņoto spēku pārstāvji. 87 komandu konkurencē Elites grupā augsto 4. vietu ieguva Igaunijas bruņoto spēku komanda (1.03:33), bet NBS komandai (kpt. M. Ābele, kpt. O. Blaus, dkar. K. Grundiņš, zs. A. Meļņika) šogad nācās samierināties ar 5. vietu (1.08:03).

Savukārt Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas komanda (kad. G. Miglavs, kad. M. Ozoliņš, kad. M. Bajārs, kad. G. Ločmelis) bija labākā (1.10:23) augstskolu vērtējumā, apsteidzot Latvijas Sporta pedagogu akadēmijas un Valsts robežsardzes koledža komandas.

Individuālajā vērtējumā Elites grupā vīriešiem 182 dalībnieku konkurencē jau otro gadu pēc kārtas labākais bija NBS pārstāvis lt. Artjoms Rekuņenko, kas distanci veica 47 minūtēs un 49 sekundēs. Pirmo trīs «Stipro skrējienus» uzvarētājs vsz. Jānis Krūmiņš finišu sasniedza otrais, trešajā vietā finišēja Uģis Karasevs.

Sauszemes spēku kājnieku brigādes lt. Elīna Kārklīņa Elites grupā sievietēm ar rezultātu 1.01:45 savu tuvāko sekotāju Martu Jansonī apsteidza tikai par 1 sekundi. Trešā 15 sekundes aiz uzvarētājas finiša līniju šķērsoja Ieva Mauliņa.

Pēc interneta vietnes www.stiproskrejiens.lv. Sagatavojusi NBS SK FSSN 1. klases speciāliste dkar. Gerda Krūmiņa.

Foto — Normunds Mežiņš un Gustavs Liepiņš.

Majors Juris Ušackis izcīna NBS komandiera balvu šaušanā

15. maijā Ādažu sporta šautuvē norisinājās tradicionālā Nacionālo bruņoto spēku (NBS) komandiera balvas izcīņa šaušanā Zemessardzes un NBS regulāro spēku veidu komandieriem, Apvienotā štāba departamentu un pārvalžu priekšniekiem. Dalībnieki, kā ierasts, sacentās divos šaušanas vingrinājumos — ar dienesta pistoli (DP) un automātisko triecienšauteni (ATŠ).

Vingrinājumā ar DP 43 dalībnieku lielajā konkurencē visprecīzākais bija maj. Ansis Mende no Nodrošinājuma pavēlniecības 2. reģionālā nodrošinājuma centra, divās ieskautes sērijās (pa 10 šāvieniem 5 minūtēs) un vienā ieskautes sērijā (10 šāvieniem 1 minūtē) gūstot 287 punktus. 2. vietu ar 280 punktiem izcīnīja maj. Aivis Baļčūns no Zemessardzes 34. artilērijas bataljona, bet 3. vietā ar 279 punktiem ierindojās kpkpt. Juris Onzuls no Nodrošinājuma pavēlniecības Bruņojuma remonta centra.

Šaušanā ar ATŠ divās ieskautes sērijās pa

10 šāvieniem 5 minūtēs un vienā ieskautes sērijā — 10 šāvieniem 1 minūtē — vismeistarīgākais bija Speciālo uzdevumu vienības komandieris maj. Juris Ušackis, gūstot 250 punktus. 2. vietas ieguvējs plkv. Vilis Bauska no Apvienotā štāba atpalika par 31 punktu. 3. vietu ar 187 punktiem izcīnīja Mācību vadības pavēlniecības Instruktoras skolas komandieris plt. Reinis Baško.

Abu šaušanas vingrinājumu punktu summā pārliecinoši labākais bija maj. Juris Ušackis (517 punkti), apsteidzot gan pagājušā gada sacensību uzvarētāju Sporta kluba priekšnieku maj. Ventu Graudiņu (459 punkti), gan maj. Aivi Baļčūnu, kuru no sudraba medaļas šķīra vien 2 punkti.

Sagatavojusi NBS SK FSSN 1. klases speciāliste dkar. Gerda Krūmiņa.

Foto — no SK arhīva.

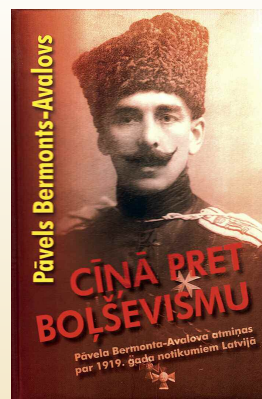
Latviešu valodā izdoti P. Bermonta memuāri

Par Pāvelu Bermontu (1877—1973) — cara armijas kapteini, kurš vēlāk pats piedēvēja sev pulkveža un ģenerāļa dienesta pakāpi un nosauca sevi par kņazu Avalovu — būs dzirdējis katrs, kas interesējas par Latvijas militāro un politisko vēsturi, zina, kas bija bermontiāde un kāpēc mūsu valstī tiek svinēta Lāčplēša diena. Tomēr jāatzīst, ka vēl ir daudz nezināmu vēstures lappušu un daudz neizpētīta materiāla. Mazāk ir zināms, kas tad īsti bija bermontiēši un viņu formālais vadītājs, kā viņi vērtēja jauno Latvijas valsti, kāpēc 1919. gada rudenī uzsāka karadarbību pret Latviju. Rakstītās laikabiedru atmiņas ir viens no šādiem, lai arī subjektīviem, vēstures avotiem.

1925. gadā Hamburgā iznāca divas tolaik ļoti grezni iesietas grāmatas. P. Bermonta-Avalova memuāri — tā bija rakstīts uz titullapas vācu un krievu valodā. Nosaukums abiem izdevumiem bija identisks: «Cīņā pret boļševismu». Grāmatas bija ļoti biezas — izdevumam gan vācu, gan krievu valodā bija 563 lappuses. Tās bija ilustrētas ar daudziem fotoattēliem, kartēm un shēmām. Satura ziņā šo P. Bermontam piedēvēto tekstu par memuāriem var nosaukt tikai daļēji, jo grāmatas lielu daļu aizņēma apraksti par Krievijas impēriju, tās uzbūvi un nozīmi un Krievijas pēdējā imperatora Nikolaja II dzīvi. Šogad izdevniecība «Zvaigzne ABC» laidusi klajā šo atmiņu tulkojumu latviešu valodā, izdevumā ietverot tikai tās nodaļas, kuras attiecas uz notikumiem Baltijas valstīs.

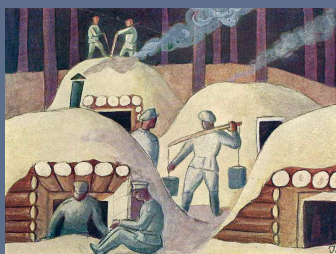
Vai P. Bermonts pats ir rakstījis šos memuārus? Par to šaubās visi vēsturnieki, kas padziļināti pētījuši P. Bermonta dzīvi un bermontiādi. Nedz pirms šo grāmatu izdošanas, nedz arī pēc tam P. Bermonts neko nav rakstījis un literāta talantu neviens viņam nav piedēvējis. Domājams, ka šos memuārus pēc pasūtījuma ir sarakstījis kāds no viņa armijas karavīriem. Tomēr, neņemot vērā apšaubāmo un diskutablu autorību, šie memuāri ir noderīgs informācijas avots visiem, kas interesējas par mūsu valsts politisko un militāro vēsturi, jo šis izdevums ļauj papildināt laikmeta kopainu ar viedokli un redzējumu, ko paudis Latvijas Republikas neatkarībai naidīgu spēku pārstāvis.

Sagatavojis Juris Ciganovs.

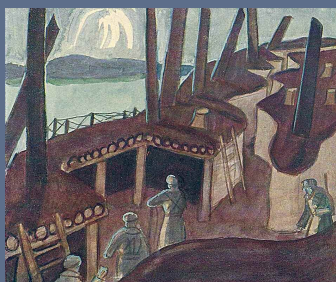

Strēlnieki — mākslinieki

Strēlnieku laikmets ir pazīstams ne tikai ar varonīgiem karavīriem, bet arī talantīgiem strēlniekiem — māksliniekiem, kuri, pildot savu tiešo pienākumu kā karavīri, vaļas brīžos zīmēja un gleznoja. Viens no spilgtākajiem šajā jomā bija Jāzeps Grosvalds. Pats būdams strēlnieks, kas jau no bataljonu organizēšanas laika bija pieredzējis visas karavīra dzīves grūtības, viņš savos darbos notikumus atveidoja pārliecinoši, pat skarbi. Strēlnieku un bēgļu tēma ir pakārtota viena otrai. Viņa glezna «Mirstošais strēlnieks» ir vienkāršota savā formā un kolorītā, monumentāla kompozīcijā — tā pieder pie labākajiem šāda veida darbiem latviešu mākslā. J. Grosvalds atrod īpatnēju izteiksmi strēlnieku cīņu attēlošanai, tā ievadot strēlnieku un bēgļu laikmetu mūsu mākslā. Mākslas pamatus viņš apguvis ārzemēs, sevišķi Parīzē. Viņš veiksmīgi apvieno modernās franču mākslas raksturīgajām tradīcijām. J. Grosvalds ir aktīvs strēlnieku cīņu dalībnieks, kas pratis attēlot savos darbos mūsu varoņu nesalaužamo iekšējo spēku, dziļo ticību Latvijas gaišajai nākotnei, kas vadīja strēlniekus cīņā, uzvaru un ciešanu gaitās. Varonīga miera, pašapziņas pilni ir cīņā un atpūtā tēloto strēlnieku stāvi. Mēs viņus redzam likumotās tranšējās un satiksmes ejās — pār kurām kā drausmīgas zvaigznes atmirdz raķetes un plīstošas granātas, un šajā mākslīgajā apgaismojumā redzami spokaino koku un

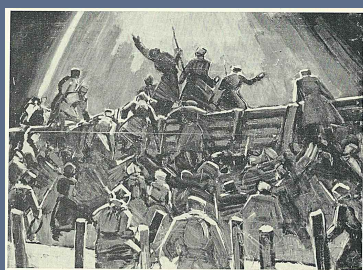
J. Grosvalds. «Zemnieks».

J. Grosvalds. «Ierakumos».

K. BALTGAILIS. DZELONDRAUS CIRTEJI NO CIKLA «LOŽMETEJU KALNS».

K. BALTGAILIS. NAKTS UZBRUKUMS NO CIKLA «LOŽMETEJU KALNS».

zemnieku siluetei. Viss ir zīmīgs, vienkāršs, nav nevajadzīgu sīkumu. Tumsas un gaismas pretstati mākslinieka darbos nereti iegūst simbolisku nozīmi. Par to liecina arī darbs «Baltie krusti» («Trīs krusti»), kas draudīgi atmirdz uz tumšā debess fona starp māju drupām. Strēlnieku tematikā mākslinieks centies ielikt laikmeta dziļo saturu. J. Grosvalda darbi par strēlniekiem apvienoti zīmējumu ciklā «Latviešu strēlnieki», kas tapis 1916. gadā. Mākslinieks bez temperas tehnikas strādājis arī akvareli. Tāds ir darbs «Zemniecā», ir arī tušas un zīmju zīmējumi, piemēram, «Strēlnieku zvērīnāšana». Mākslinieks nodzīvojis īsu mūžu, nepagūdams savu talantu parādīt pilnībā. Daudzas viņa darbu reprodukcijas ievietotas izdevumā «Latviešu strēlnieki. Latviešu veco strēlnieku dokumenti un atmiņu krājums» — 34 burtiņās.

Strēlnieku tematikai pievērsies arī strēlnieks Jēkabs Kazaks. Savas darbības sākumā iespaidojies no J. Grosvalda, bet ar laiku atradis savus izteiksmes veidus. Viņš glezno izteiksmīgi spēcīgām līnijām, kurās grafiska skaidrība apvienota ar ritma noteiktību. J. Kazaks zīmējumos izceļ strēlnieku figūras, piemēram, «Strēlnieki atpūtā». Māksliniekam piemita zīmētāja, konstruktora, kā arī kolorista talants. Arī J. Kazaks savā daiļradē bija ietekmējies no franču modernistiem un vecmeistariem. Bez bēgļiem un strēlniekiem viņš gleznojis dažādas sadzīves ainas («Smēķētāji», «Peldētājs» u.c.). Izteiksmīgi un interesanti ir viņa zīmējumi ar šķīdinātu tinti, linogrīzumi un kokgrebumi. J. Kazaks ir daudzu strēlnieku portretu autors, starp tiem ir mākslinieka Kārļa Baltgaila portrets «Strēlnieks». Gan J. Grosvalds, gan J. Kazaks nodzīvoja īsu mūžu, tikai divdesmit piecus gadus, tāpēc viņu devums mākslā nav tik apjomīgs. Viņus pārdzīvoja Kārlis Baltgailis, kas lielāko daļu savu darbu radīja starparku periodā. Tādi ir «Atpūta ceļā», «Pieguļā» (1932.), «Kritušie strēlnieki» (1929.) no cikla «Ložmetēju kalns», «Pavasaris Tīrelpurvā» (1940.). K. Baltgaila darbi, kas nebija muzejos vai privātkolekcijās, gāja bojā viņa mājā Jelgavā 1944. gadā. Strādādam temperas un eļļas tehnikā, izveidojis savu īpatnēju gleznošanas manieri, bijis ar saviem darbiem cienīgs J. Grosvalda un J. Kazaka iesāktās strēlnieku tematikas turpinātājs.

Arī vairāki citi latviešu mākslinieki, atrodoties strēlnieku rindās, attēlojuši laikabiedrus cīņās un atpūtā, bet viņu darbi nesasniedz to kvalitāti un kvantitāti, kāda ir minētajiem trim māksliniekiem. Niklāvs Strunke, piemēram, ir pazīstams kā strēlniekiem veltīto grāmatu ilustrators. Jāmin arī Indriķa Zeberīņa, Alberta Kronenberga, Konrāda Ubāna, Anša Čiruļa un Voldemāra Tones veikums. Veco strēlnieku tematika interesējusi arī māksliniekus, kuri paši nav bijuši strēlnieku līdzgaitnieki.

Sagatavojis **Gunārs Kušķis**.

Krievijas armijas virspavēlniecības ziņojumi par karadarbības gaitu Latvijas teritorijā 1915. gadā

Oficiālie virspavēlniecības ziņojumi vienmēr ir bijuši specifisks, subjektīvs avots, kurā daudzos gadījumos nav minēta vai minēta vienīgi īsi un virspusēji saviem spēkiem nelabvēlīgā informācija, kas skaidri redzams arī publicētajos ziņojumos. Šāda veida ziņojumi līdz šim nav izmantoti vēsturnieku un novadpētnieku darbos, kaut gan sniedz samērā sīku informāciju par norisēm Latvijas zemē pirms 100 gadiem. Ziņojumi tulkoti no krievu valodas, maksimāli saglabājot to sastādītāju rakstīšanas stilu un pieeju notikumiem. Publikācijas apjoma dēļ ziņojumiem pagaidām netiek sniegti skaidrojumi un komentāri.

Jāatzīmē, ka ne vienmēr izdevās noskaidrot tekostos minēto apdzīvoto vietu vai māju pašreizējo nosaukumu, tādā gadījumā saglabāts oriģinālā minētais nosaukums. Tulkojumā vispirms minēti datumi pēc jaunā kalendāra, bet iekavās — ziņojumos izmantotie, Krievijā līdz 1917. gadam lietotajā kalendāra sistēmā.

Sastādītājs asoc. profesors
Ēriks Jēkabsons

MAIJS

Kara norise vācu karadarbības laikā

1. maijā (18. aprīlī). Ienaidnieka nodaļas ieņēma Šauļu rajonu. Tā patrulās parādījās pie Liepājas; tajā pašā dienā Rīgas jūras līcī iebrauca vācu minukuģi.

3. maijā (20. aprīlī). Dienas garumā ienaidnieks turējās pasīvi iepretim Liepājai un Jelgavai, ko ieņem mūsu karaspēks. Pie Rosieņiem notika sadursmes.

4. maijā (21. aprīlī). Iepretim Liepājai jūrā konstatēts ienaidnieka kreiseris un sīkie kuģi. Rosieņu rajonā mūsu izvirzīšanās norit sekmīgi.

5. maijā (22. aprīlī). Pie Liepājas notika apšaude ar vācu eskadras minukuģiem. Mums sekmīgas sadursmes notika dienvidos no Jelgavas.

6. maijā (23. aprīlī). Jelgavas rajonā mūsu karaspēks turpina atspiest pretinieku.

7. maijā (24. aprīlī). Vācu kreiseri un minukuģi turējās pie Liepājas un apšaudīja ostu. Viens no ienaidnieka minukuģiem uzsprāga uz mūsu minas.

Uz dienvidrietumiem no Jelgavas mūsu karaspēks sekmīgi virzījās uz priekšu, ienaidnieks bija spiests steigšus pamest savu spēcīgi nocietināto pozīciju pie Jonišķiem, atstājot mums daudz kara trofeju.

8. maijā (25. aprīlī). Vakarā ienaidnieka karaspēks, kas flotes atbalstā uzbruka gar piekrasti, ieņēma Liepāju pēc kaujas ar nelielu mūsu zemessardzes vienību.

9. maijā (26. aprīlī). Šauļu rajonā mūsu uzbrukums sekmīgi turpinājās plašā frontē. Bavārijas kavalērijas divīzijai, kas Prūsijas gvardes kājnieku pulka atbalstā, apejot no austrumiem mūsu karaspēku, atradās virzienā uz Kēdaiņiem — Baisogalu, Žeimes stacijas rajonā sekmīgi uzbruka mūsu jātnieki, kas nakti uz 26. aprīli nepiekāpīgi dzina ienaidnieku sev priekšā 10 verstu garumā.

Turpinājums sekos.

Pirms 150 gadiem beidzās Pilsoņu karš ASV

1865. gada 13. maijā Teksasā pie Meksikas robežas notika pēdējā kauja lielākajā bruņotajā konfliktā Ziemeļamerikas kontinentā, četrus gadus ilgušajā Amerikas Pilsoņu karā. Amerikas Savienotajās Valstīs šo karu atceras vēl šodien, un tā atbalsis ir jūtamās ASV ikdienas dzīvē, bet pirms pusotra gadsimta Pilsoņu karš Amerikas sabiedrību bija sašķēlījis divās daļās.

Pilsoņu karš Amerikas Savienotajās Valstīs jeb karš starp Ziemeļiem un Dienvidiem sākās 1861. gadā. Tas bija karš starp verdzības iekārtu noraidošajām ziemeļu pavalstīm (štatiem) un vergturu dienvidu pavalstīm.

19. gadsimta pirmajā pusē ASV izveidojās divas pilnīgi atšķirīgas sociāli ekonomiskās sistēmas — kapitalisms ziemeļos un vergturība dienvidos. Situāciju sarežģīja tas, ka pēc savas politiskās uzbūves ASV bija federāla valsts, proti, katra pavalsts jeb štats dzīvoja savu ekonomisko un politisko dzīvi, federālie integrācijas procesi noritēja ļoti lēni. Tāpēc ASV dienvidos esošās pavalstis, kurās bija pārsvarā uz vergu darbu balstīta agrārās ekonomikas sistēma, un rūpnieciski attīstītie Ziemeļi bija divi ļoti atšķirīgi reģioni. ASV ziemeļos lielajās pilsētās koncentrējās lielie rūpniecības uzņēmumi, tieši turp tiecās nokļūt lielākā daļa no Eiropas emigrējošo pārbraucēju. 19. gadsimts ASV vēsturē ir masveidīgs, no Vecā kontinenta nākušas emigrācijas sākums. Būtībā mūsdienu amerikāņu nācijas kodols veidojās tieši 19. gadsimta otrajā pusē. ASV dienvidu pavalstis situācija bija citāda: ASV un Meksikas kara rezultātā Savienotās Valstis no pēdējās ieguva milzīgas teritorijas, kur bija daudz brīvo zemju. Šajās zemēs iekārtojās lielus zemes īpašumus ieguvušie plantatori, un Dienvidi kļuva par agrāru reģionu. Galvenā problēma tur bija darba roku trūkums, ko mēģināja risināt ar ieviesto Āfrikas vergu palīdzību. Abi reģioni bija viens otram vajadzīgi: dienvidos ražoja visai valstij

nepieciešamās lauksaimniecības preces, bet ziemeļos — rūpniecības izstrādājumus. Tomēr nākotnes attīstības redzējums abu reģionu valdošo politiķu starpā atšķīrās: verdzības iekārta kavēja turpmāko ekonomikas attīstību, bet konservatīvie un noslēgtie Dienvidi no vergu darba izmantošanas nebija gatavi attiekties.

1860. gadā par Amerikas Savienoto Valstu prezidentu kļuva Republikāņu partijas kandidāts Ābrahams Linkolns. Šī 1854. gadā dibinātā politiskā partija iestājās par pilnīgu verdzības atcelšanu visā Savienoto Valstu teritorijā. Atbildot uz to, 11 pavalstis (Dienvidkarolina, Misissipi, Florida, Alabama, Džordžija, Luiziāna, Teksasa, Virdžīnija, Arkanzasa, Tenesija, Ziemeļkarolina) 1961. gada februārī izstājās no Savienotajām Valstīm un nodibināja savu savienību — Amerikas Konfederatīvos Štatus.

Abas konfrontējošās puses nostājās uz kara takas. Pirmās militārās sadursmes notika jau 1861. gada aprīlī. Ziemeļamerikas, kā arī pasaules militārajā vēsturē šis bija principiāls jauns karš gan kara vešanas taktikas,

gan militāro tehnoloģiju izmantošanas ziņā. Šajā karā abas karojošās puses pirmo reizi izmantoja tobrīd jaunākos militārās tehnoloģijas izgudrojumus — ložmetējus un zemūdenes. Pirmo reizi pasaules konfliktu vēsturē karš kļuva publisks — visi kara notikumi tūlīt tika aprakstīti presē, nereti arī papildināti ar fotogrāfijām no kaujas lauka. Šis bija pēdējais liela mēroga militārais konflikts, kurā kaujas laukā ģenerāļi un citi augstākie virsnieki atradās savu karavīru priekšgalā un personīgi veda tos uzbrukumā. Šā iemesla dēļ augstākajiem virsniekiem bija daudz lielāka iespēja krist kaujas laukā nekā parastam karavīram.

Ar mainīgām sekmēm karadarbība turpinājās līdz 1865. gada maijam, kad pēc vairākām zaudētām kaujām un Amerikas Konfederatīvo Štatu galvaspilsētas Ričmondas krišanas ziemeļnieku priekšā kapitulēja visas konfederātu armijas vienības. Beidzās visasiņainākais militārais konflikts ASV vēsturē. Visās Otrā pasaules kara frontēs kritošo amerikāņu skaits bija mazāks nekā Pilsoņu karā — šajā karā abās pusēs bojā gāja vairāk nekā 620 000 cilvēku. Valsts dienvidos verdzību atcēla, un tieši šis karš lika pamatus Amerikas Savienotajām Valstīm, kas kļuva par vienu no pasaules politiskajām un ekonomiskajām lielvarām. Šobrīd oficiālajā ASV historiogrāfijā netiek nodalīta «pareizā» un «nepareizā» Pilsoņu karā karojošā puse — lai cik tas bija grūti, bet demokrātiskajā vērtību sistēmā audzinātā amerikāņu nācija ir pārdzīvojusi šo pirms pusotra gadsimta notikušo šķelšanos un vairs nedalās «labajos» un «sliktajos».

Sagatavojis **Juris Ciganovs, Dr.hist.**

Foto — no interneta vietnēm.

Latviešu strēlnieku apmācība un pirmās kaujas 1915. gadā

Klāvs Zariņš,

Latvijas Kara muzeja vēsturnieks.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

1915. gada rudenī pirmo trīs latviešu strēlnieku bataljonu karavīri piedzīvoja kaujas uguns kristības. Beiguši dažus mēnešus ilgus apmācības Rīgas apkārtnē un ieguvuši nepieciešamās iemaņas, strēlnieki devās uz fronti, lai cīnītos pret ienaidnieku — uzbrūkošo vācu armiju, kura apdraudēja Rīgu. Pirmajās kaujās latviešu strēlnieki sevi pierādīja kā vērā ņemams spēks.

Jēkabs Timma (pa kreisi), 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona 2. rotas strēlnieks.

Strēlnieku apmācība

Pirmos latviešu strēlniekus 1915. gada vasaras un rudens mēnešos apmācīja tuvējā Rīgas apkārtnē — pamatā Bolderājā un Vecmīlgrāvī. Ļoti īsā laikā bija jāapgūst visas nepieciešamās prasmes. Strēlnieki guva iemaņas ne tikai šaušanā ar ložmetēju un šautenēm, bet apguva arī dzeloņstiepļu sekmīgu pārvarēšanu, maskēšanās pamatus un zināšanas taktikā. Jaunie karavīri metās apmācībās ar visu sirdi. 2. Rīgas latviešu strēlnieku bataljona strēlnieks Mārtiņš Avotiņš ņēma dalību apmācībās 1915. gada rudenī un vēlāk spilgti aprakstīja mācības kopā ar 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona karavīriem:

«Turpat tuvumā esošā mežā izdarījām pirmos manevra uzbrukumus kopā ar Cīzes fabrikā stāvošiem 1. bataljona karavīriem. Mūs nostādīja pozīcijās, lai gaidītu pretinieka uzbrukumu un atvairītu to, bet 1. bataljons nāca uzbrukumā. Apšaudīšanās notika kā no vienas, tā no otras puses, protams, ar tukšām patronām. Tā šaudījās, kamēr sagāja abas nodaļas kopā. Riktīgā kaujā tad būtu jāiet uz durkļiem, bet mūsu zēlli, saskrējuši kopā, sāka visupirms viens otru apstrādāt ar dūrēm, tad laida darbā plinšu resgaļus un, ja vēl tas nelīdzēja, tad sāka ar durkli badīt. Virsnieki piesteigušies un tikai ar lielām grūtībām izšķīruši iekarsušos karotājus. Rezultātā trīs bija stipri sadauzīti, viens sadurts ar durkli, bet mazākus belzienus gandrīz katris bija dabūjis. (...) Apmācības ritēja strauji un ar lielu enerģiju, jo katrs to vien tik domāja, kā ātrāki būtu iespējams tikt pretim vācietim un triekt

viņu atpakaļ uz Fāterlandi. Lai gan visi bijām pa lielākai daļai nepilngadīgi zēņi, tad tomēr dūšas netrūka nevienam.»

Netrūka arī dažādu palaidnību. Pierast pie armijas dzīves un pakļauties stingrajai disciplīnai daudziem strēlniekiem sākotnēji bija grūti. Tas izpaudās dažādi. Atsevišķi strēlnieki, piemēram, mēdza bez atļaujas pamest apmācību vietu, lai dotos uz Rīgu — gan pie tuviniekiem, gan izklaidēties. Uz to vēlāk norādīja arī 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona izlūku komandas karavīrs Jānis Auzenbahs, kurš pēc kara rakstītajās atmiņās atzīmēja, ka «dažādos niķos un palaidnībās pašpuikas arvien [bija] pirmie. Un viņu, šo trakuļu, nav mazums. Mūsu rotā to vesela puse, tamdēļ ne bez pamata tikām iesaukti par «pašpuiku rotu». Reiz tie kādā diendusas stundā savā valā bija sākuši vizināties ar evakuētās fabrikas truļiem un salaiduši tos visus Daugavā. Pārķāpt pāri augstai sētai un bez atļaujas aizlaisties uz Rīgu pie skaistā dzimuma mūsu pašpuikām nebija nekas sevišķs. Bet vai tad klusie, neveikli lauku jāņi bija mazvērtīgāki? Nekādā ziņā nē. Taisni viņos slēpās tā dzelzs griba un izturība, kas vēlāk tik bieži izpaudās bataljona cīņās.»

Iziešana uz fronti un vācu dirižabļa «sveiciens»

Neskatoties uz dažādām nepilnībām (pārtikas, ieroču un daļējs apģērba trūkums), apmācības ritēja strauji, dienas kļuva vēsākas, un negaidīti ātri pienāca brīdis, kuru jau ilgstoši gaidīja daudzi jaunie karavīri — bija jādodas uz fronti. Strēlnieku vidū valdīja nepacietība un uztraukums par nezināmo.

Strēlnieks Jēkabs Timma vēstulē tuviniekiem norādīja, ka viņš atrodas vēl «Milgrāvī, Cīzes kuģu būvētavā. Liekas, ka mūsu bataljonam Milgrāvī būs jāatstāj, jo prūši mūs pārāk bieži apciemo. Katru reizi, kad viņu aeroplāni šeit atlido, tie nosviež bumbas. Svētdien, 14. septembrī, mēs dabūsim drēbes, un 15. septembrī laikam iesvētīsim karogu. Tagad mūs dūšīgi apmāca no agra rīta līdz vēlam vakaram, tāpēc domājam, ka drīz mūs sūtīs uz pozīcijām. Esam jau arī diezgan labi apmācīti. Uz kuriem mūs sūtīs, to nesaka, tas paliek noslēpums».

1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljons uz fronti no Rīgas izgāja 23. oktobrī. Strēlnieks Fricis Riekstiņš, aprakstot šīs dienas notikumus, norādīja, ka iziešana uz fronti «nāca pilnīgi negaidīti, kaut gan mēs uz to jau gatavojāmies visu savu beidzamo apmācības laiku. Iziešanas dienā, kā parasts, mēs bijām apmācībās; pārnācām no viņām mājās, paēdām vakariņas, bet nekā vēl nezinājām. Rīkojumu par iziešanu paziņoja mums tikai pēc vakariņām. Tūlīt tad arī sāka dalīt attiecīgas drēbes, zābakus un citas lietas. Zābaki bija atsūtīti visi ļoti mazi. Es un arī daži vēl citi strēlnieki nevarējām nekādā kārtā dabūt tos kājās. Tiem, kas nespēja zābakus savai kājai atrast, nācās palikt vēl kazarmās. Tā arī es biju spiests vēl palikt un nevarēju citiem līdz doties uz fronti. Tas mani skumdināja. Visi jautri gatavojās ceļam un savām nākošām tālākām kauju gaitām, bija priecīgi, smējās. Neviena vairs nevēlējās palikt kazarmās, katrs gribēja doties uz pozīcijām, tāpēc tie, kuriem zābaki bija tikai drusku par maziem vai šauriem, visādi centās tos uzmaukt kājās».

Gados jaunie strēlnieki tik tiešām nevarēja vien sagaidīt brīdi, kad varēs sevi varonīgi pierādīt kaujas laukā. Par to liecina viņu personīgās piezīmes, atmiņas un vēstules tuviniekiem. Arī 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona komandieris Rūdolfs Bangerskis aprakstīja strēlnieku vēlmi doties preti ienaidniekam: «Vajadzēja redzēt, ar kādu sajūsmu strēlnieki uzņēma

paziņojumu par došanos uz fronti un cik nelaimīgi jutās tie, kam bija jāpaliek Rīgā, kaut gan tur daudziem dzīvoja vecāki, radi vai draugi. Palicēji apmierinājās tikai tad, kad pateicu, ka tuvākajās dienās arī viņi nokļūs frontē, ja ne citādi, tad lai nomainītu tos, kas jau bijuši sadursmē ar pretinieku, un varbūt arī ievainotos. Pat ievainošanas draudi nemazināja jauno cīnītāju dedzību nokļūt frontē.»

Neiztika arī bez starpgadījumiem. Naktī, kad pirmie daugavgrīvieši devās uz fronti, viņus negaidīti pārsteidza virs Rīgas lidojošs

jau skaidri varēja saskatīt milzīgo spīdošo metāla cigāru. Tam bija piestiprināta gondola, kur bija saskatāmi ļaudis, kuri visu laiku kustējās un uzmanīgi novēroja Rīgu. Pār gondolas malu plīvoja Vācijas karogs. Cepelins slidēja arvien zemāk. Piepeši mēs skaidri ieraudzījām, ka no cepelina izmet kādu tumšu priekšmetu. Tūdaļ arī atskanēja drausmīgs, sauss sprādziens, pret debesīm pacēlās milzīgas ūdens strūkļas. Kaut kas atkal krita, un atkal norībēja drausmīgs sprādziens. Cik ilgi tas īsti atkārtojās, nezinu vairs pateikt. Visas bumbas, par laimi, krita

1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona 1. rotas strēlnieki — Sv. Jura apbalvojumu kavalieri. 1916. gadā. Centrā — F. Briedis un R. Bangerskis.

vācu dirižablis (cepelins), kurš bombardēja Dzelzceļa tiltu. Vācieši simboliski sagaidīja uz fronti ejošos karavīrus. Strēlnieki zaudējumus bombardēšanā necieta (daļai strēlnieku izdevās patverties Kārļa ielas (tagad — 13. janvāra iela) dzīvojamo ēku kāpņu telpās). Kāds netālu esošs notikumu aculiecinieks aprakstīja Rīgā notiekošo:

«Sasniedzis Rīgu, milzenis it kā apstājās gaisā, virs Daugavas. Tad lēni sāka slīdēt arvienu zemāk tiltu rajonā, turoties Daugavas otrā pusē. Tagad mēness gaismā

dzelzs tiltu starpā. No mūsu puses neatskanēja neviena šāviena. Tikai daži kareivji izšāva vairākas reizes uz cepelīnu ar šautenēm. Tiltā otrā pusē mūsu acīm atvērs drausmīga aina. Tiltā pats gan vēl bija vesels, bet sargu būdiņa, kas atradās pašā Daugavmalā starp abiem tiltiem, bija pilnīgi pārvērsta gruvešu kaudzē. Izsauktā sapieru komanda bija jau darbā. Zem dēļu drupām gulēja cilvēku liķi. Sapieriem palīdzēja sanitāri.»

Turpinājums 30. lpp.

Latviešu strēlnieks šaušanas mācībās.

Sākums 28. un 29. lpp.

Par notikušo pārsteigti bija arī kazarmās palikušie strēlnieki. Jau minētais Frīcis Riekstiņš rakstīja par biedru pavadišanu uz fronti: «Pārējie, kas bija pilnīgi apgērbti un apgādāti ar visu nepieciešamo, atstāja kazarmas tieši plkst. 12 naktī. Mēs, «baskāji», gājām tos pavadīt. Rotas atstāja kazarmas klusi, bez kāda trokšņa un mūzikas. Mēs, izvadījuši savus biedrus, devāmies atkal pie miera, un pēc tam gulēdami dzirdējām daudzus briesmīgus sprādzienus, kas nāca no pilsētas puses. Sprādzieni bija tik stipri, ka logu rūtis no tiem drebēja un tikko neizbira, kaut gan pašas sprādzienu vietas, cik varēja jaust, atradās krietni tālu. Mēs drusku pabrīnējāmies par šo elļišķo troksni, bet pēc tam atkal likāmies gulēt, un tikai otrā dienā noskaidrojām šo sprādzienu cēloņus. Izrādījās, ka naktī ar tik lielu troksni bija sprāgušas vācu cepelīna mestās bumbas. Tās bija kritušas tieši uz mūsu aizejošajiem strēlniekiem. Nav zināms, vai vācietis zinājis par mūsu bataljona došanos uz fronti vai šī cepelīna lidošana virs Rīgas (...) bijusi tikai sagādīšanās.»

Pirmās kaujas un kritušie

1915. gada oktobrī gandrīz pilnībā no komplektēti bija trīs latviešu strēlnieku bataljoni, kurus iesaistīja kaujās pret vāciešiem. Katrs bataljons sastāvēja no četrām rotām un vairākām komandām (ložmetējnieku, sakarnieku, izlūku, jātnieku – spridzinātāju u.c.); kopumā vienā strēlnieku bataljonā bija paredzēti 26 virsnieki, septiņi ārsti un ierēdņi, 1246 kareivji un apakšvirsnieki.

Uz fronti pirmais bija devies 1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljons, un tam sekoja arī 2. Rīgas un 3. Kurzemes latviešu strēlnieku bataljons. Teodors Kažoks, 2. Rīgas latviešu strēlnieku bataljona strēlnieks, došanos uz fronti savā dienasgrāmatā aprakstīja spilgti:

«Uz laukuma kazarmu priekšā stāv garas, pelēkas kareivju rindas. Tumsā neskaidri mirdz durkļu asmeņi. Apspiesti skan komandas, saucieni. Iznāk bataljona komandieris: «Tagad mēs ejam cīnīties par dzimteni un latvju tautas brīvību,» viņš saka. «Visas mūsu domas un jūtas lai saistās tikai pie viņas, mūsu Kurzemes, no kuras mums vācieši jāpadzen. Uz priekšu! Par Dzimteni!» Atkal īsa komanda, un rindas sāk virzīties uz priekšu, laukā pa vārtiem, tumsā un miglā pretī nezināmai nākotnei.»

1. Daugavgrīvas latviešu strēlnieku bataljona divas rotas devās uz Tīrelpurva apkārtni un divas — ar dzelzceļu uz fronti Olaines rajonā. 2. Rīgas latviešu strēlnieku bataljonu iesaistīja cīņās pie Ķekavas, taču

vēlāk pārvietoja uz Slokas apkārtni, kur tas piedalījās kaujās līdz pat 11. novembrim. Slokā atradās arī 3. Kurzemes latviešu strēlnieku bataljons, kura karavīri pret vāciešiem cīnījās kopā ar krievu zemessargu družinām.

1915. gada rudens kaujās ar varonību un panākumiem izcēlās daugavgrīvieši. 1. un 4. rotas uzdevums bija veikt izlūgājienu un iegūt informāciju par pretinieku Mīsas upes apkārtnē. 1. rotas komandieris Frīdrihs Briedis izstrādāja izlūku uzbrukuma plānu vācu pozīcijām Mīsas upes apkārtnē pie Plakaniešu mājām, kura realizācija nesa pirmos apbalvojumus jaunajiem karavīriem. 29. oktobrī negaidītā uzbrukumā izdevās vāciešus pārsteigt un F. Brieža vadībā ieņemt Plakaniešus. Strēlnieki ieguva gan trofejas, gan saņēma gūstā vācu karavīrus. Līdzīgu uzbrukumu

Pirmo trīs kritušo latviešu strēlnieku izvadīšana uz Rīgas Brāļu kapiem. Rīga, 1915. gada 28. oktobris.

daugavgrīviešu izlūki veica arī mēnesi vēlāk pie Veisu mājām. Žurnālists Jānis Porietis aprakstīja vienu no F. Brieža vadībā veiktajiem uzbrukumiem:

«Rota pēc dažām stundām sasniedza Mīsas upi. Pēc kādas stundas strēlnieki no jauna pielīda vācu drāšu žogiem un nemanīti tos pārgrieza sešu metru platumā. Tad F. Briedis pavēlēja strēlniekiem atvirzīties uzkalnīnā, lai no turienes uzbrukuma sākumā apmētātu pretinieku rokas granātām. Strēlnieki aizdedzināja kaujas dūmu patrošas un gāja uzbrukumā caur izgrieztu drāšu žogu eju. Vāci bija izsīsti no apcietinājumiem un strēlnieki saņēma 17 gūstekņus, šautenes un ložmetēju.» Šīs kaujas apliecināja strēlnieku spējas un cēla to pašapziņu.

Diemžēl pirmajās kaujās bija arī pirmie kritušie strēlnieki. Kaujā pie Kraslovsku mājām 25. oktobrī dzīvību sadursmē ar ienaidnieku zaudēja Jēkabs Timma, Jānis Gavenass un Andrejs Stūris. Pirmos trīs kritušos latviešu strēlniekus pārveda uz Rīgu. Bēres organizēja Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komiteja, un atvadišanās ceremonija notika Latviešu biedrības namā.

J. Timmas māsa Austrā savās atmiņās raksturoja drosmi un degsmi, ar kādu brālis 1915. gada augustā devās brīvprātīgi pie teikties latviešu strēlnieku bataljonos, kā arī aprakstīja smago atvadišanos:

«Iegājām tukšajā biedrības nama zālē, no turienes mūs ievada mazā istabiņā, kur baltos zārkos gulēja visi trīs kritušie. Zinām, ka šiem pirmajiem sekos neskaitāms daudzums citu kritušo, zinām, ka mūsu zēni cīnīsies līdz pēdējai asins pilei, līdz pēdējam elpas vilcienam par dzimto zemi.. Šopēna sēru maršam skanot, kritušo strēlnieku šķirstus iznes un ieliek baltajos bēruratos, ap kuriem sanākuši gandrīz vai visi toreizējie Rīgas iedzīvotāji. No atvērtajiem logiem kaisa ziedus uz kritušo šķirstiem. Rīgas ielas sen nebija pieredzējušas tādu ļaužu pieplūdumu.»

Vairāki tūkstoši Rīgas iedzīvotāju pavadīja savus kritušos varoņus. Atvadu runu kapos teica bataljona komandieris R. Bangerskis:

«Paies gadi, paies cilvēku mūži, daudz ko slaveni aizmirsīs, bet šie pirmie trīs varoņi paliks vēsturiski. Gods un slava viņiem, gods un slava latvju tautai, kuras klēpī aug varoņi.»

Strēlnieku J. Timmas, J. Gavenasa un A. Stūra apglabāšana lika pamatu Rīgas Brāļu kapiem. Jāatzīmē, ka latviešu strēlnieku bataljonos brīvprātīgi iestājās arī J. Timmas jaunākais brālis, kurš 5. Zemgales latviešu strēlnieku pulka sastāvā piedalījās nozīmīgākajās strēlnieku kaujās. Pēc Pirmā pasaules kara beigām viņš kā Latvijas armijas karavīrs piedalījās arī Latvijas Neatkarības karā.

Kopumā kaujās 1915. gada rudenī latviešu strēlnieki bija cietuši ievērojamus zaudējumus — vairāki simti karavīru bija kļuvuši kaujas nespējīgi — krituši, ievainoti vai pazuduši bez vēsts. Latviešu strēlniekus izmantoja atsevišķu frontes sektoru stabilizēšanai, un viņi sevi pierādīja kā spējīgi, uzticami karavīri. **18**

Uz Pasaules jumta. Tibeta

Edmunds Vītols,

NBS rezerves kapteinis.

Foto — no autora personiskā arhīva.

Sākums 2014. gada novembra un šā gada janvāra, februāra, marta un aprīļa numurā.

Pa ceļam baudīju fantastiskas Tibetas ainavas, kas nomierināja prātu ar savu bezgallīgo klusumu, krāšņumu un daudzveidību. Kalni, kuriem nebija asu kontūru, upes un sen izzudušu upju gultnes, netverami plaši akmens un smilšu lauki, kas saplūda ar neticami zilām debesīm, un mākoņu mestās ēnas pāri kalniem un klajumiem. Vējš un saule... Viss bija perfekts, nekur nebija iedzīvotāji, visu veidojusi daba, kas pati arī pārvaldīja visu un visus. Šeit cilvēks jutās kā ciemiņš, kas nāk dabas stihiju valdījumos ar cieņu un pazemību, jo citādi nemaz nevarēja būt. Mazākā augstprātības vai kāda cita veida egoisma izpausme te beigsies ar nevēlīgā ciemiņa nāvi un nekādi modernās pasaules tehnokrātijas brīnumi nepalīdzēs.

Katra nākamā ieleja nesa savu īpašo vides buketi ar tikai tai raksturīgām iezīmēm, kuras izpaudās niansēs, proti — krāsās, ainavu kombinācijās un pat laika apstākļos. Par to pārliecinājāmies, kad, šķērsojot kārtējo augstkalnu pāreju, kur spīdēja saule zilajās debesīs, mēs piecu līdz desmit minūšu brauciena laikā ieslidējām mākonī un iebraucām... ziemā! Tas bija tik negaidīti un pārsteidzoši, ka visi klusējot pieplakām pie automašīnas logiem, it kā mūsu kosmiskais kuģis nupat būtu piezemējies uz citas planētas. Viss bija pilnīgi balts — zeme, debess un telpa, kurā atradāmies (izņemot automašīnas kabīni). Aiz loga puteņoja, un mūsu kolonna samazināja braukšanas ātrumu līdz minimumam. Ripojām pa šo totāli balto vidi, kur nebija nekādu ceļa zīmju vai orientieru, vienīgi priekšā ripojošās automašīnas gabarītu ugunītiņas. Es atkal mulsu, mēģinādams apjēgt, kā orientējās šoferiši, īpaši jau — vadošās mašīnas stūrmānī. Salonā bezbēdīgi un skaļi skanēja tibetiešu mīlas dziesmu kasete, un dzīve turpinājās, lai gan bija jūtams, ka mūsu šoferiši bija ļoti koncentrēties, orientējoties pēc priekšā braucošās automašīnas ugunītiņām. Distance starp džipiem nebija lielāka par pieciem sešiem metriem, lai nezaudētu vizuālo kontaktu.

Pēc stundas vai divām tikpat noslēpumaini un negaidīti mūsu kolonna atkal

ieslidēja mākonī, un mēs izbraucām citā ielejā, kur bija sauss un saulains. Šī ceļa īpatnības ar savu daudzveidību un nemitīgajiem pārsteiguma elementiem pilnībā piesaistīja prātu. Galvā iestājās klusums, ko diriģēja pārsteigums, perfekti vadīdams domu orķestri tikai sev zināmā virzienā. Mēs visi bijām pilnībā klātesoši, visi — šeit un tagad. It kā katrs savā iekšējā dvēseles telpā, bet tai pašā laikā bijām visi kopā — šajā mazajā, nosacītajā kolektīvā. Dzīves situācija mūs bija savedusi vienkopus — no tik tālām un dažādām pasaules malām, taču ar vienotu mērķi, proti, tikties ar Kailasa kalnu.

Skats no mājokļa loga.

Pirmajā apstāšanās vietā izkāpām no automašīnām, lai izkustētos un izstaipītos, lai nokārtotos un ieelpotu svaigu gaisu. Interesanti, ka neviens, izņemot šoferišus, savā starpā tikpat kā nepārmija ne vārda, bet, satiekoties ar grupas biedru acu skatiem, mēs smaidījām, visi! Bez vārdiem bija skaidrs, ka piedzīvotais un redzētais mūs saistīja vairāk nekā verbāla izteiksme, nekā tukša runāšana vai pieklājības frāzes. Klusējot mēs kopā izdzīvojām ik mirkli. Tā bija fantastiska pieredze un sajūta. Laikam ko tādu varētu salīdzināt ar to cilvēku pieredzi, kas kopā bija izglābušies no grimstošā «Tītānika». Protams, mūsu gadījumā runa bija par pozitīvām emocijām, bez traģisma piegaršas.

Ieradāmies mazā tibetiešu ciematā, kur nakšņosim. Sadzīves apstākļi, jāatzīst, ar katru dienu kļuva pieticīgāki, taču, ja nav problēmu ar veselību, tas nebija nekas traģisks. Pieļauju, ka daudziem šis tomēr bija pasmags pārbaudījums, jo pie tekoša ūdens,

lai nomazgātos, neesam tikuši jau četras dienas. Pašreiz bija 17.45, un jau jutu, ka rokas, dienasgrāmatu rakstot, bija nosalušas, pirksti stinga un pildspalva nerakstīja. Pabāzu rokas uz brīdi zem jakas pie plikā vēdera, kur likās karsts kā pie krāsns. Tad atkal varēju parakstīt.

Visnotaļ amizants atklājums bija šejienes labierīcības — tādas es vēl nekur savu ceļojumu laikā nebiju redzējis. Vīriešu un sieviešu telpa bija atzīmēta ar burtiem *M* un *W*. Tās atradās blakus, nošķirtas ar starpsienu, kas stāvošam cilvēkam sniedzās līdz elkonim, durvju nebija. Telpa — šaura, un tupot

varēja viegli pastiept roku, lai sasveicinātos ar otru pusē esošo.

Pārmiju pāris vārdus ar grupas biedriem, daudziem bija grūti aklimatizēties, sāpēja un reiba galva, māca slikta dūša. Arī šodienas brauciena laikā bijām vairākkārt strauji pacēlušies līdz piecu tūkstošu metru atzīmei virs jūras līmeņa un atkal laidušies lejā līdz četriem tūkstošiem. Apsveicami, ka līdz šim brīdim nevienam no mūsu grupas nebija problēmas ar vēderu, kaut gan mūsu «pavāri» traukus un savas rokas, taisot ēst, labojot mašīnas un šnaucoties, īpaši nekopa. Ja šādā braucienā kaut vienam dalībniekam piemetas vēdergrauzes, tiek kavēta visas kolonnas virzība. Tāda ir tāla un bīstama ceļojuma realitātes sastāvdaļa, ar ko jārēķinās visiem!

Par mūsu kavējošo faktoru kļuva pavisam cita lieta. Grupas dalībnieki Jeļena un Viktors ar saviem trim indusiem bija Šivas

Turpinājums 32. un 33. lpp.

Sākums 31. lpp.

kulta sekotāji. Viņi pavadošā priestera vadībā katru rītu un vakaru, kā arī īpašās, šī priestera noteiktās spēka vietās, kas bija mūsu ceļā, veica pudžas jeb rituālus. Tika skaitītas mantras sanskritā, kūpināts vīraks un degta svētā uguns. Tas allaž ievilkās, un pārējie gaidīja, kamēr viņi pabeigs savu rituālu. Protams, visi bija iecietīgi un ar cieņu izturējās pret reliģioza rakstura kavējošo pasākumu. Būtu lieliski, ja, zinot, cikās bija paredzēta izbraukšana, šie ļaudis ielānotu savlaicīgāk rīta cēlienu vai pieturu «īpašajā vietā», taču viss turpinājās spontāni un bez rēķināšanās ar to, ka bijām grupa, nevis tikai viņu džipa komanda ar savu laika grafiku. Man sanāca ar viņiem aprunāties, jo pratu krieviski, un mēs taču bijām no «reiz lielās kopīgās dzimtenes». Izrādījās, Jeļena apmaksāja šo piecu cilvēku kompānijas pasākumu. Viņa nemītīgi ar visu bija neapmierināta, jo Indijā, kad samaksājusi desmit tūkstošus ASV dolāru par šī brauciena organizēšanu, esot solīts, ka viss būšot ideāli, tieši tā, kā Jeļena to iztēlojās, sēžot tūrisma birojā. Diemžēl realitāte izrādījās atšķirīga. Varbūt tūrisma biroja vadītājam, kas solīja, ka viss būs lieliski, bija sliktas vizualizācijas spējas, un viņš Jeļenas viziju uztvēra nedaudz citādā gaismā. Bet nu — kur tu līksies, būdams otrpus Himalajiem, akmens, smilšu, vēja un sniega valstībā? Labi, ka viņi bija sapratuši, ka brauciens ar vienu džipu nav saprātīga lieta, ka jāturas pie kolonnas, ja grib tikt vismaz vienā virzienā līdz mērķim.

Mūsu nakts nometne atradās 4750 metru augstumā. Jutu, ka, mazāk kustoties, mazāk izpaužas kalnu slimības simptomi. Indiešu seniori uzreiz no džipa devās uz gulvietu, lai tikai iznāktu mazāk kustēties. Es pat nevēlējos domāt, kā būs tad, kad ar smagu mugursomu trīs dienas vajadzēs iet apkārt Kailasa kalnam, kur taka pacelsies teju kilometru augstāk, nekā bijām pašreiz. Rudigers, Aksels un Prozols bija nolēmuši aiziet pastaigāt un, spīdinot ar lukturiem, padzīt tumsu starp mazajām un šķietami nepadzīvotajām tibetiešu mājām, kuras visā ciematā kopumā bija ne vairāk kā divdesmit. Es no šīs idejas atteicos un devos uz ēku, kur vietējie tibetieši atvēlēja pasēdēt pie metāla krāsniņas un cienāja ar tibetiešu sviesta tēju. Sviesta tēja Tibetā ir populārākais dzēriens jeb ēdiens, jo tā ir ļoti sildoša un trekna. Tās sastāvā ir melnā tēja, kas vārīta jaka ķēves pienā, klāt pielikts gi jeb kausēts sviests, garšvielas un sāls. Garša ir diezgan īpatnēja sāls dēļ, bet citādi — man garšoja. Kā enerģijas un siltuma avots šī tēja ir izcila, īpaši jau Tibetas apstākļos. Sēdēju,

ar sāniem pagriežies pret krāsniņu, kurā kūrās kaltēti jaka mēsli, strēbu sviesta tēju un klausījies tibetiešu sarunās ar mūsu grupas šoferiņiem, kuri šeit regulāri pietāj uz naktsmītņi jau daudzus gadus. Protams, es nesapratu nevienu vārdu, bet bija interesanti un patīkami sajūst šo draudzīgo gaisotni, kas valdīja sodrējiem nokvēpušajā telpā, kur uz pretējās sienas veidojās ēnu teātris, atspīdot liesmai no pavarda atvērtās mutēs. Šoferiņi un vietējie sirsniņi kaut ko stāstīja un smējās, atsegdami pelēkās zobu drupas savās mutēs. Saimniece izskatījās kā īsta ragana no bērniņā redzētajām filmām, salikusi, satuntulējusies visādās lupatās, ar ogļu melniem matiem, vēja un saulē noplaucētiem, izteikti sārtiem vaigiem, tumšām rokām un melnām acīm, kurās spoži atspīdēja uguns mēles no pavarda. Taču šī ragana bija sirsniņa un visu laiku smaidīja, rūpējās, lai visiem tiek sviesta tēja, arī man piedāvāja un pielēja papildu porciju. Bērniņi, arī sārtiem vaigiem, izspūruši kā velnēni, biezās vāmžos saģērbusies, skraidīja turpu šurpu pa lielo telpu. Mana mobilā telefona baterija bija tukša, uzlādēt nebija, kur. Rīt nakšņošana bija paredzēta teltīs, tā ka vairs nezināju, kad nākamo reizi sadzirdēšos ar pasauli, kas palika tur, otrajā pusē, tālu aiz Himalaju kalnu grēdas. Tā pasaule tagad likās nereāla, jo biju pilnīgi citā, kura, no pretējās puses raugoties, arī likās nereāla. Siltuma vilnis, ko raisīja sviesta tējas un krāsniņas iedarbība, kā arī nogurums pēc garā pārbrauciena mani iešūpoja vieglā snaudienā. No tā izrāva satrauktas bērnu balsis un spēja kņada telpā. Izrādījās, mani trīs ceļabiedri, kas bija devušies pastaigā pa naksnīgo ciematu, nonākuši liela suņu bara ielenkumā. Labi, ka šiem līdzī bijušas trekkinga nūjas, ar kurām atgaiņāt milzīgos pinkainos tibetiešu suņus. Bērniņi esot redzējuši, ka briest kas nelāgs, un pasaukuši šoferiņus, kuri metušies glābt «Tibetas pētniekus». Pēc brīža visi bija atkal telpā, un vakara sirsniņās sarunas pie pavarda turpinājās. Tikai mani ceļabiedri vēl kādu laiku drebinājās no aukstuma un pieredzētā izbiļā tumšajā Tibetas ciemata nostūrī vairāk nekā desmit lielu suņu bara ielenkumā.

Telpā, kurā sēdējām, pie centrālā balsta balķa lielās istabas vidū ar naglu bija piesists kaut kas zaļš un pūkains. Es piecēlos un, piegājies pie neparastā objekta, sāku to pētīt. Kāds vietējais pievērsa tam pārējo uzmanību, un atskanēja smieklu vilnis. Viens no šoferiņiem pienāca pie manis un smiešamies paskaidroja lauzītā angļu valodā, ka tas esot parasts jaka ķēves sviesta gabaliņš, ko tibetieši uzspauž uz naglas un atstāj telpā, līdz tas sāk pelēt un apaug ar pelējuma sporām. Kad tas jau ir pavisam zaļš,

tad tikai ir lietojams. «Kam gan lietojams sapelējis sviesta gabals?» es vaicāju. Tibetietis atkal iesmējās par neattapīgo cilvēku no Rietumiem un paskaidroja, ka tas esot tīrs penicilīns, zāles, ko lieto ārēju ievainojumu dziedināšanai. To paņem, cik vajag, un uzklāj brūcei. Šāds ārstniecības paņēmienus tibetieši ir piekropuši kopš seniem laikiem. Interesanti, ka Rietumos penicilīna īpašības izpētīja tikai divdesmitā gadsimta sākumā, un tas bija grandiozs atklājums medicīnā. Ak Dievs, cik daudz mēs nezinām un neapjaušam, lai gan dzīvojam uz vienas planētas.

Izmantojot iespēju, ka viens no šoferiņiem prata sazināties angļiski, es palūdzu pārtulkot dažus jautājumus jaukās mītnes saimniecei tibetietei. Nekas sakarīgs ar tulkošanu nesanāca, jo vairāk bija žesti un smiešanās. Uzzināju, ka saimniecei ir pieci bērni un vīrs, ka viņai ir trīsdesmit seši gadi

Kalni, gans un ganāmpulks.

un viņas vārds ir Pema. Taču vienu lietu neskaidrot izdevās. Jautāju, vai viņai kā tibetietei, kas skaitās Ķīnas Tautas Republikas pilsonē, ir pase un vai bērniem ir pase vai kāds oficiāls dokuments, kas apliecina cilvēka identitāti. Atbilde mani nepārsteidza, jo, kad es parādīju savu pasi, sieviete palika nopietna un skaidroja, ka viņi neesot «cilvēki», ka reģistrācija notiek tikai tik, cik tas interesē armijniekus. Viņai papīru neesot, un viņas bērni vispār nav nekādā uzskaitē. Šai kontekstā atmiņā atausa reiz Nepālā piedzīvotais.

Minētais gadījums notika ceļā no Katmandu uz Nepālas dienvidos esošo ciematu Lumbini, kur dzimis vēsturiskais Šakju dzimtas princis Sidhartha jeb Šakjamuni Buda, kas vēlāk kļuva par apgaismību sasniegušo Budu. Caur neiestikloto autobusa logu ieraudzīju, ka upes krastā vietējie, sasēduši

bariņā pie ugunsкура, urbina degunu un žāvājoties vēro garām braucošās automašīnas. Likās, kā piknikā, jo viens vīrelis ar koku nemitīgi bakstīja lielo ugunskuru. Varētu domāt, ka kaut kas tiek cepināts garlaikotajai kompānijai. Taču pavadošais nepālietis paskaidroja, ka tas ir atvadu sārts kādam aizgājējam, tā pieņemts hinduisma tradīcijās. Nepālietis izstāstīja, ka nomaļajās provincēs viņi mīt, neviena neregistrēti, piedzimst, nomirst, izkvēp gaisā, un upe viņu pelnus aiznes nebūtībā. Tagad zinu, ka tāda realitāte ir pasaules lielākajā daļā, taču problēma ir tā, ka mēs, rietumnieki, sevi uzskatām par pasaules lielāko daļu, lai gan tas ir tālu no īstenības.

Nākamā diena atkal sākās ar pamatīgu gaidīšanu pēc brokastīm, kamēr Jeļena un viņas vīreļi pabeidza rīta pudžu. Pēc tam traucāmieš pamatīgā pārbraucienā līdz svētajam Manosarovara ezeram, no kura jau bija saskatāms Kailasa kalns. Atceros, ka ceļš mūsu kolonnu veda pa salīdzinoši šauru ieleju, kas bija kalnu ieskauda. Vienā brīdī mani pārsteidza fakts, ka es ieraudzīju kaiju! Kaija piecu tūkstošu metru augstumā, kur līdz jūrai vai okeānam ir vismaz divi tūkstoši kilometru?! Domāju, ka man sākušās halucinācijas retinātā gaisa iespaidā. Jau pēc pusstundas nāca atbilde, jo pēc ielejas šķērsošanas uzbraucām kalnā, kur stāvēja skaista liela balta stūpa, kas bija apkārta ar lūgšanu karodziņiem, un skatam pavērs Manosarovara ezers. Visa kolonna apbrauca goda apli apkārt baltajai stūpai un apstājās. Šoferiši steigšus izlēca no mašīnām un skrēja virzienā pa labi, tur noietās

uz ceļiem un trīs reizes, ar pieri skarot zemi, paklanījās. Mēs, pārējie, rausāmies no automašīnām ārā ne tik sprigani un īsti nesapratām, kas notiek. Svētais Manosarovara ezers mums bija priekšā, bet kāpēc šoferiši skrien un klanās kaut kur sāniskā virzienā. Tad vērigais vecais indietis Deivs, stāvot man blakus, noteica: «Lūk, arī viņš...» Tikai tagad ieraudzījām, ka tātumā virs apkārtesojo kalnu līnijas pacēlās agrāk vienīgi fotogrāfijās skatītais Kailasa kalns. Es sastingu, un man kamols sakāpa rīklē no tik negaidītas un aizkustinoši skaistas «pirmās tikšanās». Protams, biju apcerējis, kā tas būs, kad pirmo reizi skatīšu leģendāro kalnu vaigā, ko teikšu, ko jūtišu, bet te viss notika ne tā, kā biju vizualizējis domās, te viss bija vienkārši, negaidīti un neapraķstāmi skaisti. Šajā brīdī visi mūsu grupas biedri sastinga, jo katram šī tikšanās un pirmā saredzēšanās ar mistisko, reālo un metafizisko, apcerēto un loloto bija ļoti dziļi personīga. Es veicu paklanišanās rituālu atbilstoši budisma tradīcijai. Nezinu, neskatījos, bet esmu pārliecināts, ka lielākā daļa no mums veica šo cieņas apliecināšanas rituālu. Atceros, ka, skaroties ar pieri pie zemes, es katru reizi teicu — paldies. Paldies par šo brīdi, paldies par to, ka es redzu kalnu savām acīm, paldies par ceļu un ceļabiedriem, paldies par grūtībām un paldies par iespēju doties šādā ceļojumā. Šoferiši saprotoši un pacietīgi mūs vēroja un gaidīja, jo bija jādodas uz Manosarovara ezera piekrasti, kur mums bija paredzēta nakts nometne.

Turpinājums sekos.

Atjaunota obligātā karaklausība

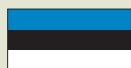
Lietuvā pieņemts lēmums uz pieciem gadiem atjaunot obligāto militāro dienestu (OMD), un tas galvenokārt saistīts ar nepieciešamību stiprināt valsts aizsardzības spējas mūsdienu sarežģītajā ģeopolitiskajā situācijā. Lietuvas atbildīgās struktūras jau veic nepieciešamos pasākumus iesaukuma organizēšanai. Valstī apzināti visi potenciāli dienestam derīgie iedzīvotāji un kopā atlasīti 36 825 jaunieši vecumā no 18 līdz 26 gadiem, uz kuriem varētu attiekties obligātā karaklausība. Studenti un skolēni iesaukamajā vecumā netiek pakļauti karaklausībai. Šogad plānots iesaukt pavisam 3000 cilvēku, kuri no kopējā jauniesaucamo saraksta ir izraudzīti pēc nejaušības principa ar speciālas datorprogrammas palīdzību, vienlaikus atlasot uzvārdus no sešiem reģionāla mēroga sarakstiem. Jauniesaucamo sarakstu sastādīšanu ir uzraudzījušas sabiedriskās organizācijas, kuras norāda, ka nav pamata aizdomām par jebkādam koruptīvām darbībām atlases procesā.

Lietuvas karavīru ierinda starptautiskajās mācībās «Iron Sword 2014».

Līdz maijam OMD brīvprātīgi — bez pavēstes saņemšanas — jau ir pieteikušies vairāk nekā 1120 jaunieši. Citiem tiks izsūtīta pavēste ierakstītā vēstulē. Saskaņā ar Lietuvas aizsardzības ministra Joza Oleka teikto pie kriminālatbildības un administratīvās atbildības sauks tos jauniešus, kuri nebūs ieradušies pavēstē norādītajā iesaukšanas punktā. Lai iesaukšanas procesam varētu publicitāti, Aizsardzības ministrija internetā ievietojuši potenciālo iesaucamo pilsoņu sarakstus (vārds, uzvārds, dzimšanas dati un dzīvesvieta rajons). Ministrs J. Oleks ir uzsvēris, ka, publicējot sarakstus, ir panākts līdzsvars starp atklātumu un personas datu aizsardzības prasībām.

Pirmie jauniesauktie obligāto militāro dienestu uzsāks šī gada 24. augustā, bet pirms tam viņiem būs jānokārto medicīniskie testi Militārajā medicīnas ekspertīzes komisijā.

Noslēgušās vēsturiski lielākās militārās mācības

Šī gada 14. maijā Igaunijas aizsardzības ministrs Svens Miksers apmeklēja Tapas militāro bāzi, kur notika militāro mācību «Siil 2015» noslēguma ceremonija. «Esmu uzmanīgi sekojis mācību plānošanas fāzei un kritiski izvērtējis mācību norisi, kas apliecina, ka Igaunijas nacionālās aizsardzības modelis funkcionē ļoti labi,» teicis ministrs preses konferencē. S. Miksers uzsvēris, ka veiksmīgās mācības apliecina Igaunijas efektīvu pāreju uz profesionālo militāro dienestu. «Mobilizācijas sistēma darbojas nevainojami, un pilsoņiem ir augsta motivācija piedalīties valsts aizsardzībā.»

Militārās mācības «Siil 2015» mēroga ziņā pārsniedza visus līdzšinējos Igaunijā organizētos manevrus. «Siil 2015» norisinājās no 4. līdz 15. maijam visā valsts teritorijā, bet mācību kulminācija notika valsts ziemeļaustrumos. Mācībās piedalījās 13 000 karavīru no Igaunijas un sabiedrotajām valstīm, to skaitā ASV, Lielbritānijas, Beļģijas, Vācijas, Nīderlandes, Polijas, Latvijas un Lietuvas. Novērotāju statusā mācībās piedalījās 23 valstu eksperti.

Šogad plānots samazināt militāro budžetu

Nesen publicotajā Zviedrijas valdības fiskālās politikas likumā ir teikts, ka 2015. gadā militārais budžets paredzēts 46,87 miljardu zviedru kronu apmērā. Tas nozīmē, ka Aizsardzības ministrija šogad saņems par 1,6 miljardiem kronu (182 miljoni dolāru) mazāk salīdzinājumā ar iepriekš apstiprināto militārā budžeta apjomu. Šī gada finansējuma samazinājums skaidrots ar to, ka samazinājušies tēriņi vairākās programmās, turklāt pieņemts lēmums apcirst izdevumus dalībai starptautiskajās militārajās operācijās.

Fiskālās politikas likumā arī noteikts, ka atšķirībā no iepriekš plānotā 2016. gadā militārais budžets samazināsies līdz 47,4 miljardiem kronu, bet 2017. gadā tas paliks iepriekš plānotajā apjomā — 48,53 miljardi kronu. 2018. gadā Aizsardzības ministrijas finansējums sasniegs 49,381 miljardu, bet 2020. gadā — 50,402 miljardus kronu. Valdības plāns paredz samazināt budžetu arī Zviedrijas Militārās nozīmes produkcijas eksporta aģentūrai. 2017. gadā šis samazinājums būs 20 miljoni, bet 2018. gadā — 30 miljoni kronu.

Pēc analītiķu vērtējuma, Zviedrijas militārais budžets pēdējos 10 gados ir svārstījies starp 6 un 7 miljardiem dolāru (ieskaitot izdevumus avāriju un ārkārtas sekū likvidēšanai). Straujš kāpums 2007., 2010., 2012. un 2014. gadā nomainījās ar militārā budžeta apjoma kritumiem 2008., 2009. un 2011. gadā. Turklāt militārā budžeta īpatsvars iekšzemes kopproduktā stabili samazinājās no 1,5% 2005. gadā līdz 1,2% — šogad. Vērtējot militārās jomas asignešanas plānus turpmākajiem četriem gadiem, reālajos skaitļos militārie izdevumi paliks nemainīgā līmenī. Palielināsies vienīgi budžeta nominālā vērtība, tādējādi kompensējot ikgadējo inflāciju aptuveni 1,8% apmērā. Militārā budžeta īpatsvars iekšzemes kopprodukta izteiksmē turpinās samāks — līdz 1,09% no IKP 2019. gadā.

«Siil 2015» noslēguma ceremonija Tapā.

Mācības «Siil 2015» aizstāja ikgadējās Igaunijas Aizsardzības spēku mācības «Kevadtorm», kas tika rīkotas iepriekšējos gados. Dažādās «Siil 2015» fāzēs bija iesaistīti Igaunijas Aizsardzības spēku profesionālie karavīri, kā arī rezervisti un zemes-sargi. Mācību galvenais mērķis bija pilnveidot militārās prasmes un iemaņas rezervistiem, kuru skaits pārsniedza pusi no «Siil 2015» dalībnieku skaita. Dažādās «Siil 2015» fāzēs piedalījās ne tikai sauszemes tehnika, tajā skaitā tanki «M1A2 Abrams», bet arī sabiedroto iznīcinātāji «Eurofighter Typhoon», «Hawk», A-10 un Su-22.

Lielbritānijas KGS iznīcinātājs «Hawk».

Uzsāks cīņu pret Krievijas propagandu

Somijas laikraksts «Kaleva» publicējis informāciju, ka valsti izveidota speciālistu grupa, kuras uzdevums būs pretdarboties Krievijas propagandai. Eksperti veiks pasākumus, lai stātos preti Krievijas arvien intensīvāk realizētajam informācijas karam daudzās valstīs, to vidū Somijā.

Somijas Ministru kabineta Komunikācijas departamenta vadītājs Marku Mantila norādījis, ka tiks organizētas lekcijas, lai pilsoņiem uzskatāmi skaidrotu metodes un paņēmienus, kurus Krievija izmanto, manipulējot ar faktiem un attēliem masu informācijas līdzekļos. M. Mantila uzsvē, ka tiks organizēti izglītojoši pasākumi arī skolās, lai mācītu masu mediju «gramatiku» un jau laikus attīstītu jauno somu spējas atpazīt dezinformāciju.

Sabiedrību plānots izglītēt par masu medijos izmantoto taktiku, apzināti politizējot problēmjautājumus, pārvēršot kādu notikumu vai procesu par topa tematu. Pasaules mērogā tie ir karš, nāvēsods, globālā sasīlšana, cīņa pret nabadzību u.c. Tamlīdzīgus problēmjautājumus ar masu saziņas līdzekļu palīdzību atsevišķas grupas, organizācijas un pat valstis spēj izmantot savu mērķu sasniegšanai. Arī Ukrainas krīzi var ierindot šajā sarakstā, un šajā situācijā Krievija cenšas publikot neobjektīvu un Maskavai izdevīgu informāciju.

Pēdējā laikā Krievijas žurnālisti «ļoti radoši» pārfrāzē Somijas politiku paustos viedokļus Ukrainas krīzes kontekstā, tādējādi somu iedzīvotāju vidū kultivējot iespaidu, ka valsts politiskā vadība pieprasa atcelt sankcijas pret Krieviju. M. Mantila pauda pārliecību, ka Eiropas Savienības solidaritātes vājināšana ir viens no galvenajiem Krievijas propagandas mērķiem. Pēdējā laikā arvien vairāk valstu sāk pievērsties propagandas pretdarbībai, lai pasargātu sabiedrību no Krievijas informācijas karā lietotajiem ieročiem.

Izraudzīta armijas jaunā bruņutransportieru platforma

Dānijas Aizsardzības ministrija paziņojusi, ka bruņotā platforma «MOWAG Piranha V» ar 8x8 riteņu formulu kļūs par Karalisko sauszemes spēku (KSzS) galveno bruņutransportieri, nomainot novecojušos amerikāņu M113 sērijas kāpurķēžu bruņutransportierus. MOWAG ir šveiciešu firma, kuru patlaban kontrolē korporācija «General Dynamics European Land Systems».

«Piranha V» izstādē «Eurosatory» 2010. gadā.

«Piranha V» uzvarēja Dānijas izsludinātajā konkursā, kura ietvaros dāņu armijā praktisko testēšanu veica pavisam pieci dažādu firmu bruņutransportieri. Dānija kļūs par pirmo «Piranha V» pasūtītāju, un pirmajā posmā plānots pasūtīt 206 jaunās platformas, bet kopumā tiek izskatīta iespēja iegādāties 450 jaunās bruņumašīnas.

Pašlaik Dānijas SzS ir 600 M113 sērijas kāpurķēžu bruņutransportieri, kurus nepieciešams nomainīt. Turklāt dāņu armijas apbruņojumā ir 113 iepriekšējās paaudzes bruņutransportieri «MOWAG Piranha III» (8x8), kuri ierindā iekļauti laikā starp 1999. un 2006. gadu. Dāņi ir iegādājušies arī 36 vieglās bruņumašīnas «MOWAG Eagle» (4x4), 91 vieglo bruņumašīnu «MOWAG Eagle IV» (4x4) un 29 medicīnas mašīnas «MOWAG Duro III».

Karaliskie jūras spēki saņēmuši vēsturē lielāko kuģi

Nīderlandes Karalisko jūras spēku sastāvā nesen iekļautais daudzvērtīgs atbalsta kuģis «HNLMS Karel Doorman» gabarītu ziņā ir vislielākais no flotes sastāvā jebkad bijušajiem peldlīdzekļiem.

Kuģa ūdenssvars ir 27,8 tūkstoši tonnu, korpusa garums — 204,7 m, ātrums — līdz 18 mezgliem, autonomā pārgājiena attālums — 9800 jūras jūdzes, apkalpē — 150 jūrnīki, izvietojuma kapacitāte — vēl 150 cilvēki (medīki, lidaparātu apkalpes utt). Šādi rādītāji ievērojami pārsniedz pirms pāris gadiem no ierindas izslēgtā atbalsta kuģa «HNLMS Zuiderkruis» paramentrus.

Kuģa «HNLMS Karel Doorman» projekta izstrāde sākās jau 2005. gadā. 2011. gadā uzņēmumā «Damen Shipyards Group» tika uzsākta kuģa būve, bet 2012. gadā to nolaida ūdenī. Ekonomisko problēmu dēļ 2013. gadā Nīderlandē izvērtēja iespēju pārdot kuģi «Karel Doorman» kādai no ārvalstīm. Taču vēlāk no šāda nodoma atteicās un par sešiem mēnešiem pagarināja sākotnēji plānotos kuģa nodošanas termiņus.

Pirmo misiju kuģis «Karel Doorman» veica vēl nepabeigtā stadijā, proti, 2014. gada novembrī nogādāja uz Rietumāfriku 155 automašīnas un 90 kravas konteinerus, kas tika izmantoti cīņā pret Eholas vīrusu.

Pēc visu projekta sadaļu realizācijas «HNLMS Karel Doorman» ir piemērots desanta operāciju atbalstam, kā arī flotes ikdienas un kaujas uzdevumu atbalstam. Uz kuģa klāja var pārvest «Leopard-2» tipa tankus, bet angārā var ietilpināt sešus NH-90 tipa helikopterus. «HNLMS Karel Doorman» ir pielāgots arī milzīga apjoma degvielas un munīcijas, kā arī citu kravu transportēšanai. Kuģa aprīkojums ļauj nodot kravu pasūtītājam atklātā jūrā bez apstāšanās. Pašaizsardzības nolūkiem kuģis ir apbruņots ar diviem 30 mm kalibra lielgabaliem.

«HNLMS Karel Doorman» tehniskie rasējumi.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi **majore Vizma Kaļčeva**.

Foto — <https://nato.mfa.lt/>; www.kaitseministeerium.ee/; <http://upload.wikimedia.org/>; www.bloomberg.com/; www.armyrecognition.com/; www.realitymod.com/.

Militāro izdevumu jaunākās tendences

Katru gadu Stokholmas Starptautiskais miera izpētes institūts (*Stockholm International Peace Research Institute, SIPRI*) publisko statistiskus un analītiskus pētījumus par starptautisko bruņojuma tirgu un pasaules valstu militārajiem budžetiem. Ņemot vērā ģeopolitisko fonu, jaunākajā *SIPRI* pētījumā raksturotas šodienas tendences militāro izdevumu jomā pasaulē kopumā un atsevišķos reģionos. *SIPRI* apkopotie dati liecina, ka 2014. gadā visas pasaules valstis kopā militārajos budžetos iztērēja 1776 miljardus dolāru, kas ir par 0,4% mazāk nekā 2013. gadā. Iekšzemes kopprodukta izteiksmē visa pasaule kopā iztērējusi aizsardzības vajadzībām 2,3% no pasaules kopprodukta. Militāro izdevumu kritums 2014. gadā bija vērojams jau trešo gadu pēc kārtas, taču šis

kritums ik gadu bija salīdzinoši niecīgs. 2014. gadā vēl bija saglabājusies pēdējo septiņu gadu tendence, kad ASV un Rietumeiropas valstis militārie budžeti saruka, bet citos reģionos militārie izdevumi vai nu pieauga, vai palika iepriekšējā līmenī.

SIPRI ir sastādījis arī kārtējo militārā budžeta apjoma reitingu par 2014. gadu. Pirmajās 15 vietās esošās valstis pērn iztērēja 80% no visas pasaules summārajiem aizsardzības izdevumiem (1427 miljardi dolāru). 2014. gadā ASV ir tradicionāli palikušas pirmajā vietā pasaulē — ar 610 miljardiem dolāru (3,5% no IKP), un šis skaits ir aptuveni trešā daļa no visas pasaules valstu militārajiem izdevumiem. Otrajā vietā ir Ķīna ar 216 miljardiem dolāru (2,1% no IKP). Kopš 2005. gada Ķīnas aizsardzības jomas finansējums ir pieaudzis par 167%. Trešā vietā reitingā ir Krievijai — 84,5 miljardi dolāru (4,5% no IKP). Pēdējo 10 gadu laikā Krievijas nacionālais militārais budžets pieaudzis kopumā par 97%. Ceturtajā vietā ir Saūda Arābija ar 80,8 miljardiem dolāru (10,4% no IKP). Šis valsts izdevumu pieaugums militārajām vajadzībām 10 gadu laikā sasniedzis 112%. Reitinga pirmo piecnieku noslēdz Francija ar 62,3 miljardiem dolāru (2,2% no IKP). Pēdējā desmitgadē Francijas militārie tēriņi ir palikuši aptuveni nemainīgā līmenī, kopumā sarūkot par 3,2%. Reitinga 6. vietā ir Lielbritānija — 60,5 miljardi dolāru (2,2% no IKP), 7. vietā Indija — 50 miljardi dolāru (2,4% no IKP), 8. vietā Vācija — 46,5 miljardi dolāru (1,2% no IKP), 9. vietā Japāna — 45,8 miljardi dolāru (1% no IKP) un 10. vietā Dienvidkoreja — 39,7 miljardi dolāru (2,6% no IKP). Nākamajās piecās vietās ierindojušās Brazīlija, Itālija, Austrālija, Apvienotie Arābu Emirāti un Turcija.

Pēc *SIPRI* vērtējuma, Eiropa 2014. gadā ir demonstrējusi militāro izdevumu stabilitāti, piešķirot aizsardzībai 386 miljardus dolāru, t. i., tikai par 0,6% vairāk nekā 2013. gadā. Eiropas kopējie militārie izdevumi kopš 2005. gada ir auguši vien par 6,6%. Vērtējot atsevišķi Eiropas rietumu un

austrumu valstis, *SIPRI* eksperti akcentē faktu, ka 10 gadu laikā Eiropas rietumu valstis militārie budžeti sarukuši kopumā par 8,3%, bet Austrumeiropas valstis tie palielinājušies par 98%. Spēcīgu iespaidu uz šo pieaugumu ir izraisījusi Ukrainas krīze un drošības izaicinājumi, kas aktualizējušies šīs krīzes kontekstā. Vērtējot militārajā konfliktā tieši iesaistīto pušu, proti, Krievijas un Ukrainas militāros budžetus, *SIPRI* norāda, ka 2014. gadā Ukraina pat ļoti strauji (par 20%) palielinājusi militāro budžetu. Arī Krievija ir būtiski palielinājusi militārā resursa finansējumu — taču šādus palielināšanas plānus Krievija bija publicējusi vēl pirms Krimas aneksijas.

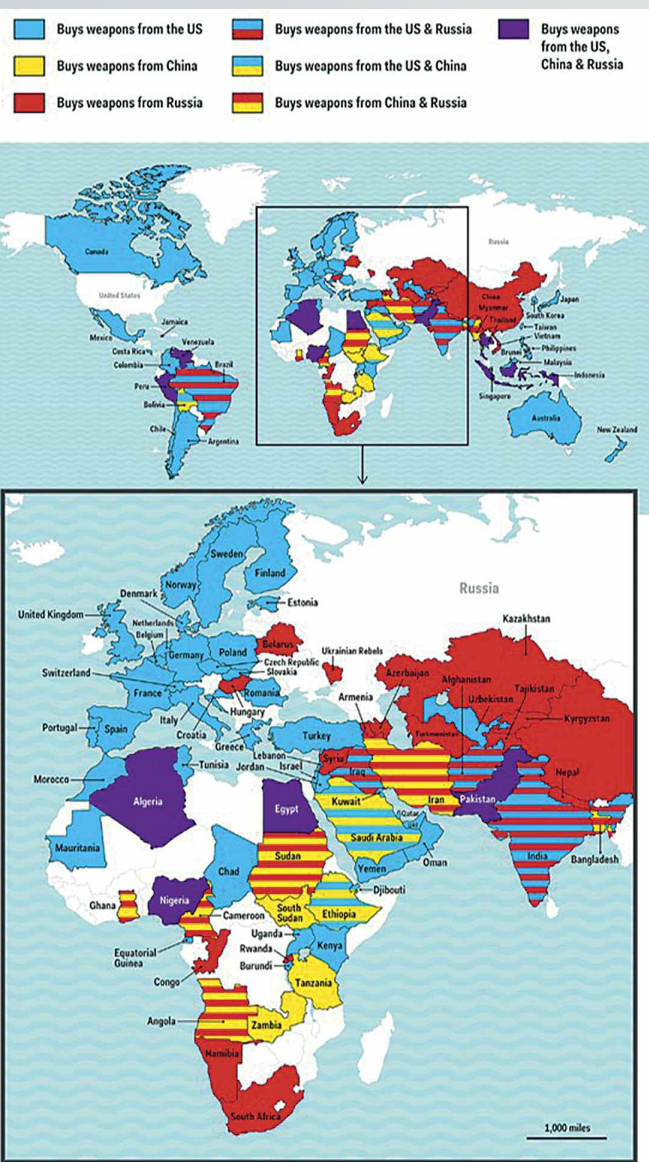
Jaunākais *SIPRI* pētījums starptautiskajā bruņojuma tirdzniecības jomā liecina, ka eksporta «disciplīna» absolūtās līderes ir ASV, bet bruņojuma importa jomā pirmajā vietā ir Indija. Pēdējos piecos gados ar bruņojuma eksportu nodarbojās 60 pasaules valstis, bet bruņojumu importēja 134 valstis. Bruņojuma eksportētāju reitingā nākamajās vietās aiz ASV (43,876 miljardi piecos gados) ir Krievija (37,383 miljardi dolāru), Ķīna, Vācija un Francija. Piecas valstis kopā eksportējušas 74% no visa bruņojuma pasaulē.

SIPRI ir izpētījis, ka pēdējos piecos gados bruņojuma importētāju līderu sarakstā aiz Indijas ierindojās Saūda Arābija, Ķīna, Apvienotie Arābu Emirāti un Pakistāna. Piecas līderes piecu gadu laikā ir iegādājušās 30% no visa pasaulē pārdotā bruņojuma apjoma. Indija bruņojuma iepirkumiem ir iztērējusi 21,036 miljardus dolāru piecu gadu laikā, Saūda Arābija — 6,955 miljardus dolāru, Ķīna — 6,68 miljardus dolāru, Apvienotie Arābu Emirāti — 6,186 miljardus dolāru un Pakistāna — 6,102 miljardus dolāru.

Pēc *SIPRI* ekspertu aprēķiniem, kopējais bruņojuma tirgus pasaulē 2010.—2014. gadā ir pieaudzis par 16% salīdzinājumā ar 2005.—2009. gadu. Tas nozīmē, ka summārais bruņojuma tirgus pasaulē turpina stabili izplesties, vienlaikus notiekot izmaiņām arī eksporta un importa līderu sarakstu augšgalā. Nākamie *SIPRI* pētījumu rezultāti gaidāmi 2016. gada pavasarī, atspoguļojot svarīgākās militāro izdevumu tendences 2015. gadā.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavoja
majore **Vizma Kaļčeva**.

Foto — www.businessinsider.com.

Bruņojuma importētāji 2010.—2014. gadā.

*Es izgāju pa durvīm
Zelta zvaigznes lūkoties;
Zelta zvaigzne noskanēja,
Pie Dieviņa uziedama.
/Latviešu tautasdziesma/*

Aivis Pētersons

(27. 01. 1988. — 11. 05. 2015.)

Šā gada 11. maijā NBS Štāba bataljons saņēma skumju ziņu — traģiskā avārijā bojā gājis Godasardzes rotas karavīrs — dižkareivis Aivis Pētersons.

Aivis dzimis Tukumā, 2008. gadā viņš absolvēja Dobeles amatu skolu un ieguva vidējo speciālo izglītību — automehānika specialitātē. Tuvinieku pamudināts, Aivis nolēma savu turpmāko dzīves ceļu saistīt ar bruņotajiem spēkiem. Viņš bija Latvijas patriots un bija lepns, ka var būt karavīrs.

Pēc rakstura Aivis bija nopietns, ar augstu atbildības izjūtu, par ko liecināja viņa attieksme pret tiešajiem dienesta pienākumiem, darba kultūra un komunikācija ar kolēģiem. Aivis bija tiešs, konkrēts un mērķtiecīgs, neatlaidīgs, ar vēlmi kāpt pa karjeras kāpnēm, gūt jaunas zināšanas un pieredzi dienestā.

Dienesta biedriem Aivis paliks atmiņā kā stipra personība, vienmēr smaidīgs, izpalidzīgs, labs draugs un kolēģis, uz kuru varēja paļauties.

Karavīra gaitas Nacionālajos bruņotajos spēkos viņš uzsāka 2011. gada 17. janvārī un tā paša gada 16. maijā tika ieskaitīts Štāba bataljona Godasardzes rotā.

Dienesta laikā par godprātīgu un teicamu dienestu saņēmis Nacionālo bruņoto spēku komandiera pateicību. Aivim tika piešķirtas «Godasardzes rotas piemiņas monētas» visas trīs šķiras.

*Štāba bataljona personāls izsaka līdzjūtību
dižkareivja Aivja Pētersona tuviniekiem.*

Atzinības krusta kavalieris virsniekvietnieks Oskars Baltputnis

aizsauls pulkos

Staltā virsniekvietnieka Oskara Baltputņa mūža gājuma stāsts varētu piepildīt pabiezu grāmatu. Vienmēr darbīgs un mērķtiecīgs, savu apzinīgo mūžu bijis sabiedriski aktīvs neatkarīgās Latvijas valsts patriots.

1945. gadā karagūstekņu nometnē Cēdelgemā Beļģijā piedalījies organizācijas «Daugavas vanagi» (DV) dibināšanā. Šogad 8. jūlijā šīs organizācijas mūža biedrs ar DV zelta nozīmi pie žaketes atloka iesojotu mūža 94. gadskārtā. 40 gadus vadījis DV Hamburgas nodaļu, bijis DV Vācijas valdes Kultūras nodaļas vadītājs. Pēc atgriešanās Latvijā — aktīvs DV majora Ernesta Laumaņa nodaļas biedrs. Tādu kopš 1993. gada viņu pazina, mīlēja un cienīja latviešu virsnieku apvienība (LVA).

Oskars dzimis 1921. gada 8. jūlijā Vecpiebalgā kā trešais bērns. Pēc Pirmā pasaules kara ģimene dzīvojuši Daugavgrīvē, kur mantota vectēva ģimenes māja. Pamatskolu Oskars beidzis Bolderājā. Mācījies Rīgas pilsētas amatniecības skolā; no 1938. gada līdz 1942. gadam — Raiņa vakara ģimnāzijā. 1942. gadā iestājies Latvijas Universitātes Dabas zinātņu un matemātikas fakultātē, dabas zinātņu nodaļā. Otrā pasaules kara apstākļu dēļ studijas palikušas nepabeigtas.

Agrā jaunībā Oskars sācis darba gaitas — vispirms vecāku pārtikas veikālā, pēc tam Rīgas metāla amatnieku kopapvienības kooperatīvā.

Otrais pasaules karš izkaisīja Oskara tuviniekus — pēc kara vecāki un jaunākā māsa dzīvojuši Austrālijā; vecākā māsa — Kanādā.

1941. gada 1. jūlijā Oskars Baltputnis kopā ar citiem ģimnāzistiem brīvprātīgi pieteicās sargāt Rīgas tramvaju depo. Pēc tam Bolderājā piedalījās kapteiņa Pētera Vilpa vadītajā paš aizsardzības grupā Daugavgrīvas cietokšņa un Mangaļsalas apsardzībā; vēlāk — 277. bataljona robežapsardzības uzdevumos Latgalē. Ar 1942. gada 1. maiju viņa rota tika ieskaitīta Latviešu leģiona 19. divīzijā.

Sekoja īsas apmācības Lugas apkārtnē, tad — fronte Volhovas pusos. Viņš dien pulkvežleitnanta Kārļa Lobes pulkā. Kā rotas ziņnesis Oskars pieredz, ko nozīmē izpildīt dienesta uzdevumus sīvu kauju apstākļos. Pēc Volhovas viņu norīko uz brigādes štābu, ieskaita grupā nosūtīšanai uz junkurskolu Toelcā un pirms tās nopietni apmāca un trenē. Nosūtījums uz junkurskolu aizkavējas — 1942. gada 18. novembrī Latvijā tiek izsludināts jaunkareivju iesaukums, kas pēc īsām apmācībām paredzēts brigādes papildinājumam Ļeņingradas apļenkuma frontē. Oskaram kopā ar vēl četriem viņa grupas pušiem, kas prot vācu valodu, jāpavada jauniešauktie uz Lugu Krievijā. Ziemēlarmijai atkāpjoties, Oskaram uzdod vadīt izlūku grupu izveidotajā jauniesaukto rotā. Uzdevums tiek izpildīts. Atkāpšanās kaujā Oskaru ievaino, nosūta uz Rīgu, Jēkaba kazarmām. Pēc izveseļošanās viņu norīko par vada komandieri 2. pulka 6. rotā. Uzbrukuma kaujā Oskaru ievaino vēlreiz. Viņš tiek pārsūtīts uz Rēzekni, tad uz Šauļiem, vēlāk uz Jelgavu. 1944. gada jūlijā beidz Oskaru no lazaretes izraksta, ar norādi doties uz karavīru pulcēšanās vietu tālākai nosūtīšanai uz atveseļošanās rotu vai uz savu vienību. Jelgavu nepārtraukti bombardē. Pulcēšanās vietā instruktoru nav, precīzu ziņu par frontes stāvokli arī nav. Oskars kopā ar kādu seržantu dodas uz Rīgu. Par 16. martā kaujā veikto pretuzbrukumu Oskars Baltputnis Annas ielā saņem apbalvojumu — II šķiras Dzelzs krustu.

No Rīgas, bijušā rotas komandiera vītn. Olgēta Vinklera aicināts, Oskars ar zvejas kuģi nokļūst Liepājā. Liepājas Karostas kazarmās karavīriem tiek izvēlēties — doties uz Vāciju vai Kurzemes fronti. Viņš nolēmis cīnīties frontē un nokļūst pulkvežleitnanta Rūdolfa Kociņa komandētajā 44. pulkā Kurzēmē. Piedalās visās sešās Ziemassvētku lielkaujās Džūkstes, Lestenes, Rumbu mājū, Jāņkroga, Bērzupe un Bikstu stācijās apkārtnē. Par kaujās izrādīto drosmi un varonību apbalvots ar I šķiras Dzelzs krustu. Atkāpšanās kaujā 1945. gada martā Oskaru ievaino. 4. aprīlī viņu ar kuģi nosūta ārstēties uz Svinamindi Vācijā. Kara beigās un Vācijas kapitulācijai Oskars sagaida Lundenē.

Līdz 1946. gada 16. martam Oskars Baltputnis atrodas gūsta nometnē Cēdelgemā Beļģijā. Tur 1945. gada 28. decembrī, dibinoties latviešu karavīru aprūpes organizācijai «Daugavas vanagi»,

arī sākās Oskara paša izvēlētais dzīves ceļš, lai pildītu pulkveža Viļa Januma teikto: «Neaizmirstiet, ka mums Latvijas karogs ir jāpārnēs Dzimtenē!»

Pēc atbrīvošanas no gūsta Oskars strādājis dažādus darbus gan bēgļu nometņu administrācijā, gan angļu sardžu vienībā. Emigrācijā Vācijā neklātienē studējis grāmatvedību Banku akadēmijā un ieguvis bilancgrāmatveža tiesības. No 1954. gada līdz aiziešanai pensijā 1986. gadā strādājis Vācijas Dienvidamerikas bankā.

Bevermas bēgļu nometnē Vācijā 1948. gada 23. jūnijā salaulājies ar Veltu Dzidru Roni. Ģimenē izaudzināts un izskolots dēls Juris Imants, kā arī audzudēls Arvids. Sievastēvu leitnantu Arvidu Roni, Latvijas atbrīvošanas cīņu dalībnieku, 1941. gadā nošāva čeka; viņš

apbedīts Baltezers kapos. Leitnanta Arvida Roņa piemiņai ar gadiem sakupļos O. Baltputņa 2011. gadā gādāts un «Likteņdārzā» iestādīts ozols.

2012. gada novembrī Apriķu pamatskolas un vēl piecu Aizputes novada skolu skolnieki un skolotāji, arī apkārtnes iedzīvotāji ar interesi klausījās sirmā virsnieka stāstījumu par karā piedzīvoto, par nepieciešamību jaunības gados izkopt sevi pienākuma un atbildības apziņu pret savu valsti, mācīties, sportot, augt veselīgu un gudriem, kļūt par darbīgiem un atbildīgiem savas valsts sabiedrības locekļiem. Pēc šīs tikšanās O. Baltputnis saņēma gan Apriķu pamatskolas, gan Aizputes novada pašvaldības sirsnīgu pateicību.

Oskars Baltputnis uztājies daudzviet Latvijas skolās un visur uzņemts ar ieinteresētību. LVA lepojas ar Oskara Baltputņa pausto viedokli 2012. gada 27. jūnijā LVA virsnieku sarunās ar Valsts prezidentu Andri Bērziņu par dažādās frontes pusēs karojušo latviešu karavīru vērtību un uzskatu tuvināšanas iespējām.

Mūžīga cieņa pret bijušajiem cīņu biedriem un piederība Tēvzemei ir tās vērtības, kuras Oskars Baltputnis ir turējis svētas savos karavīra un pēckara dzīves gados. Šo vērtību apzināšanās ir pamatā arī viņa nesavtīgajam dāvinājumam 2011., 2012. un 2013. gadā «Likteņdārzam». Desmit ozoli augšos paudis mūžīgu piemiņu latviešu virsniekiem: leitnantam Arvidam Ronim, Latviešu leģiona virsniekiem virsleitnantam Herbertam Osvaldam Apsānam, leitnantam Bernardam Edgaram Evertam, leitnantam Mihaelam Mananovam, arī LVA biedriem kapteinim Olgērtam Vinkleram, virsleitnantiem Teodoram Kalnājam, Rolandam Kovtunenko un Eduardam Stauveram, kā arī pulkvedim Kārlim Lobem un leģiona cīņu biedram virsleitnantam Valdim Eglājam.

Jāmin arī Oskara Baltputņa dāvinājums LVA, sedzot materiāla iegādes un izgatavošanas izdevumus jubilejas medaļām «Latviešu virsnieku apvienībai 90/1922—2012».

Virsniekvietnieka Oskara Baltputņa dzīves pavadēns pārtūkta šā gada 27. aprīlī. Atvadīšanās ceremonija no īstenā latviešu tautas dēla notika 18. maijā Vecās Sv. Ģertrūdes baznīcā Rīgā. Oskara Baltputņa pelni atdusēsies latviešu leģionāru Brāļu kapos Lestēnē. Bet «Likteņdārzā» Oskaram mūžīgu piemiņu paudīs Kokneses fonda dāvāts un 8. jūlijā, tieši viņa 94. dzimšanas dienā, stādīts ozols.

Oskars Baltputnis apbalvots ar LR aizsardzības ministra atzinības rakstu (2002, 2010); LR aizsardzības ministra goda rakstu (2012); NBS komandiera 3. pakāpes goda zīmi «Par nopelniem» (2011); SsZ/ZS komandiera 2. pakāpes goda zīmi «Par kalpošanu tautai un Latvijai» (2004); «Daugavas vanagu» zelta nozīmi (1970); LR Valsts aizsardzības fonda «Lāčplēsis» goda zīmi (2010); LVA jubilejas medaļu «Latviešu virsnieku apvienība 90» (2012). 2014. gada 18. novembrī Oskars Baltputnis saņēma Latvijas valsts apbalvojumu — Atzinības krustu (5. šķ.).

Lai gaišs Tēv mūžības ceļš, Oskar! Tevis darītais paliek mums.

*LVA biedre atv. kapteine Sarma Line
Foto — Toms Kalniņš.*

www.facebook.com/zurnalsTevijasSargs
www.sargs.lv

